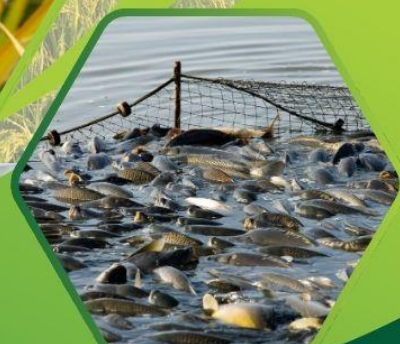

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๗๑-๒๕๗๕)

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
กรกฎาคม ๒๕๖๙

คำนำ

จังหวัดมหาสารคาม โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้แทนภาคเอกชนและผู้แทนภาคการเกษตร ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม โดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดมหาสารคาม ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของจังหวัด

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) ฉบับนี้ ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นกรอบการจัดทำคำของบประมาณที่เกี่ยวข้อง และเป็นเครื่องมือในการติดตามแผนงานโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงเป็นแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรในทุกระดับต่อไป ซึ่งความสำเร็จในการจัดทำแผนฯ ในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกษตรกร จังหวัดมหาสารคาม จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

กรกฎาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ค
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม	๑๙
ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	๕๒
ส่วนที่ ๔ แผนการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)	๖๑
ส่วนที่ ๕ สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม	๖๖
ภาคผนวก	๑๐๖

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘	๒๐
ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘	๒๑
ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	๒๒
ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๒๙
ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.	๓๐
ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม	๓๓
ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๓
ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลพื้นที่ สปก. จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลจำนวนบ่อน้ำนอกเขตชลประทาน (บ่อจืด)	๓๕
ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง	๓๖
ตารางที่ ๒.๑๘ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	๓๗
ตารางที่ ๒.๑๙ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๒.๒๐ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๓๘
ตารางที่ ๒.๒๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๘/๒๕๖๙	๓๘
ตารางที่ ๒.๒๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๙	๓๘
ตารางที่ ๒.๒๓ ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘/๒๕๖๙	๓๙
ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๓๙
ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว	๔๐
ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช	๔๓
ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง	๔๔
ตารางที่ ๒.๒๘ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)	๔๔
ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและมาตรฐานการผลิตผ้าไหม/เส้นไหม	๔๕
ตารางที่ ๒.๓๐ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม	๔๖

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๓๑ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด	๔๗
ตารางที่ ๒.๓๒ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๘/๖๙	๔๗
ตารางที่ ๒.๓๓ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๙	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม	๕๐
ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ	๕๐
ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่	๕๐
ตารางที่ ๒.๓๘ ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	๕๑
ตารางที่ ๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework	๕๒
ตารางที่ ๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis	๕๕
ตารางที่ ๓.๓ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์	๕๙

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว มาตรา ๗๒ กำหนดให้รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน (๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรมอุตสาหกรรม และอื่น ๆ มาตรา ๗๓ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด มาตรา ๗๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ โดยรัฐพึงส่งเสริมสนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน รวมถึงมาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินดินทั้งส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

๑ ๒ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องและยึดโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้มีความ "มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน" อันเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๑.๓ นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาตาม (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ "เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน" และกำหนดธีมการพัฒนาของแผน คือ การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคงควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ประกอบกับทิศทาง (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาภาคการเกษตรคือ "เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่ยั่งยืน ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม" โดยมุ่งปรับโครงสร้างภาคการเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณสู่การผลิตที่เน้นประสิทธิภาพ มูลค่าเพิ่มและความยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก สภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างประชากร อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ และ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕ ยังอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้ จึงอ้างอิงกรอบแนวทางตามร่างดังกล่าวเป็นหลัก และจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนที่ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และคงไว้ซึ่งความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ในทุกระดับ

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนฯ โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)
- ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ "ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน" โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลิตภัณท์มวลรวมภายในประเทศ สาขาเกษตร และเพิ่มผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน การดำเนินการมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างภาคเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณท์เกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยอาศัยศักยภาพด้านอัตลักษณ์พื้นถิ่น ความหลากหลายทางชีวภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนการพัฒนาระบบนิเวศ

การเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริโภค ไปจนถึงระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งหมายให้การพัฒนาภาคเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อน โดยการนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความโดดเด่นจากทำเลที่ตั้งในเขตโซนร้อน และความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรของไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และนำมาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญานวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอรวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูกาล ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่นเช่น การท่องเที่ยวและบริการ และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และเพื่อการส่งออกไปยังตลาดโลก

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น ผ่านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยมีกรอบการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มนความต้องการการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย ที่ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ (๑) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ (๒) สินค้าอินทรีย์ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (อันดับของโลก ภายในปี ๒๕๗๐/ ๒๕๗๕/ ๒๕๘๐)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีอันตรายในสินค้าเกษตรและอาหาร และสร้างความปลอดภัยและมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือน

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลผลิตเกษตรปลอดภัย สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหารตลอดจนพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้เข้าถึงแหล่งทุนและสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่เป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร และพัฒนาต่อยอดไปจนถึงมาตรฐานขั้นสูง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า พร้อมทั้งดูแลการผลิตอาหารภายใต้มาตรฐานความปลอดภัยและการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าระดับสากล

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัยเพื่อสุขภาวะและโภชนาการที่เหมาะสม พัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้าด้านเกษตรปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ ควบคู่กับการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งจะให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ภายใต้ระบบการผลิตที่คำนึงถึงการทำเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกษตรชีวภาพ ปลอดภัย และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้ง
ทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และ
เชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยวและบริการ

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์
จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ มีการยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตร
ขนาดกลางและเล็บบนฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืนซึ่งเป็นระบบการ
ผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ และต่อยอดไปสู่
สินค้าเกษตรชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและ
พลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของ
สภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนา
เภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์
สมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔) ส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตร
ชีวภาพ ประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย โดยใช้โอกาสจากความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่หันมาใส่
ใจสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูล
ด้านเกษตรชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้าง
มูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะและ
ผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่
กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มี
มูลค่าสูงโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกร
และสถาบันเกษตรกรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิ
ปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

รวมทั้งการผลักดันเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป อาทิ บรรจุกัญห้อัจฉริยะ ควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย ติดตามผลิตภัณฑ์ระหว่างขนส่งและยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุกัญห้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาศักยภาพการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการใช้และการเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิต เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาไปสู่รูปแบบฟาร์มอัจฉริยะ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปังจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแห่งอนาคต อาทิ เกษตรแม่นยำ เกษตรโน้มและเกษตรแนวตั้ง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและทดแทนแรงงานภาคเกษตรที่ลดลงและเข้าสู่สังคมสูงอายุ

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อการวางแผนการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ โดยการถ่ายทอดและสนับสนุนให้เข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในราคาที่สามารถเข้าถึงได้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด และทดแทนการผลิตดั้งเดิม

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

มีเป้าหมายเพื่อให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผ่านการสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรให้สามารถปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน ได้แก่ (๑) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ (๒) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี และ (๓) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ ต่อจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าและความมั่นคงอาหาร อาทิ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ การคุ้มครองที่ดินทางการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำมาวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร และนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน โดยสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการให้เกิดขึ้นในระดับครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ สนับสนุนให้ชุมชนทำการเกษตรของท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอก ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัยสร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งการมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง การติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหารและผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม และข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตรรวมทั้งการพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย และกลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน อาทิ เสถียรภาพราคาสินค้า ภาวะเปราะบางการค้าระหว่างประเทศ ภัยพิบัติธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงอาหาร โดยกำหนดมาตรการ

รองรับ มาตรการเตือนภัย มาตรการการปรับตัว ระบบสำรองอาหารในภาวะวิกฤต และการประกันความเสี่ยงให้
ทันกับสถานการณ์ รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูล
ระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายความ
ร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ รวมถึงเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสนับสนุนการขยาย
เครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ และสนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่
ผ่อนปรนมากขึ้น เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีความเข้มแข็งตลอดจนการ
ให้มีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการ
วิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ต่าง
ๆ ทั้งในส่วนของการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีและ
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่รองรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร และ
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการ
ผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตรในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

๖) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์
ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค รวมทั้งจัดให้มีระบบการตรวจรับรอง
คุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสมรวมถึงการวาง
ระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและ
เครื่องมือต่าง ๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่าง ๆ โดยการใช้สื่อ
แบบดั้งเดิมและบนอินเทอร์เน็ตทั้งในและต่างประเทศ การจัดนิทรรศการและงานแสดงสินค้า การรณรงค์ให้
ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าหรือเรื่องราวของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ และการสร้างตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับ
ในระดับสากล รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและแนวคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์
ให้มีความสวยงาม โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อการใช้งาน ความต้องการของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมตลอดจน
ยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในและต่างประเทศตลอดห่วงโซ่การผลิต

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่ม
ประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระ
ค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า รวมทั้งการพัฒนาด้านโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดการสูญเสียระหว่างกา
รขนส่งลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้า ตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพ
สินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

๒.๓ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กำลังจะ
สิ้นสุดระยะเวลาการบังคับใช้ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(สศช.) จึงได้ดำเนินการยกร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) เพื่อเป็นแผนระดับ ๒ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ จัดทำขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกและภายในประเทศที่มีความผันผวน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด และความท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สู่การจัดโครงสร้างพื้นฐานและกลไกเชิงระบบภายใต้แนวคิดหลัก (Theme) คือ "การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐาน เพื่อสร้างอนาคต" ทั้งนี้ ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการกระบวนการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จ เพื่อให้แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวเป็นแผนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง (สศช.) จึงได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ และสร้างแนวร่วมในการขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในระยะต่อไปโดยสรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑. วัตถุประสงค์

เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพการเติบโตที่ลดความเปราะบางและไม่เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลัก ดังนี้

๑) เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น จากการยกระดับผลิตภาพการผลิตและบริการผ่านการลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม การยกระดับคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ โดยประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสในการทำงาน มีรายได้ที่มั่นคง และเข้าถึงระบบสวัสดิการอย่างเป็นธรรม

๓) เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเกิดสมดุลและการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒. ธีมการพัฒนา (Theme)

การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความพร้อมของประเทศในการรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศให้มีคุณภาพมีส่วนร่วมและยั่งยืนต่อไป

๓. หลักคตินำทาง (Guiding Principles) : ประกอบด้วย ๔ ประการ ดังนี้

- ๑) การมุ่งยกระดับผลิตภาพของประเทศ (Productivity)
- ๒) การสร้างประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ประชาชน (Inclusivity)
- ๓) การเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ
- ๔) การสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคง (Immunity) ให้สามารถรองรับต่อความผันผวนและแรงปะทะจากภายนอก โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขัน ความร่วมมือระหว่างประเทศและการพึ่งพาตนเอง

ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดลำดับของสิ่งที่ต้องดำเนินการ

๔. เสาหลักการพัฒนา ดังนี้

เสาหลักที่ ๑ : การพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy)

เสาหลักที่ ๒ : การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector)

เสาหลักที่ ๓ : การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital)

เสาหลักที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment)

เสาหลักที่ ๕ : การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)

๒.๔ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การปรับโครงสร้างและยกระดับภาคเกษตรกรรม (Structural Transformation) มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านภาคการเกษตรไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก

๑.๑) การเปลี่ยนจาก "ปริมาณ" ไปสู่ "มูลค่า": วางรากฐานเพื่อยกระดับการผลิตที่เน้นมูลค่าเพิ่ม แทนการผลิตเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

๑.๒) การขับเคลื่อนเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) : นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของภัยธรรมชาติ และสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารให้เป็นที่ยอมรับ

๑.๓) การพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ : ส่งเสริมวิถีเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเตรียมความพร้อมเกษตรกรรมสู่การเป็น "เกษตรกรรมใหม่" ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒) นโยบายเศรษฐกิจเกษตรและการคุ้มครองผู้ผลิต มุ่งเน้นการสร้างรายได้ที่มั่นคงและแก้ปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร

๒.๑) การบริหารจัดการราคาสินค้าเกษตร : รักษาระดับราคาผลผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ควบคู่กับการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรและชุมชน

๒.๒) การลดรายจ่ายด้วยพลังงานทางเลือก : สนับสนุนการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) ในกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิ

๒.๓) มาตรการโต้ตอบและรองรับผลกระทบทางการค้า : ดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการภาษีของต่างประเทศ (โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา) การสกัดกั้นการสวมสิทธิ์ถิ่นกำเนิดสินค้า และการป้องกันการท่วมตลาดสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ

๓) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนในพื้นที่เกษตร

๓.๑) มาตรการแก้ปัญหา PM ๒.๕ : กำหนดมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกระบวนการผลิตจากการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน และเข้มงวดกับการลดการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมภายในประเทศ

๓.๒) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : พัฒนาระบบน้ำให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรม พร้อมทั้งเร่งพัฒนาเครื่องมือเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดความสูญเสียของเกษตรกรจากการจัดการที่ดิน

ทำกิน: บริหารจัดการที่ดินรัฐเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสิทธิในการทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่

๔) การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และเทคโนโลยีดิจิทัล

๔.๑) การเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) : ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพิ่มทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงนวัตกรรมในราคาที่จับต้องได้

๔.๒) การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล : บูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๕) การสืบสานและต่อยอดงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๕.๑) ความยั่งยืนของทรัพยากร : รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสืบสานและต่อยอดโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๒.๕ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

๑) วิสัยทัศน์ "เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม"

๒) ประเด็นการพัฒนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

๓) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๓.๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๕ ต่อปี

๓.๒) ผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๒ ต่อปี

๓.๓) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับ ภายในปี ๒๕๗๕

๓.๔) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า บาท/ครัวเรือน ภายในปี ๒๕๗๕

๔) ประเด็นการพัฒนา/เป้าหมาย/แนวทางการพัฒนา/ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย : เกษตรกรสามารถบริหารจัดการด้านการเกษตรของตนเองได้ มีรายได้ที่มั่นคง และสถาบันเกษตรกรเป็นกลไกทางธุรกิจที่เข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

๒) พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

๓) สนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) ผลผลิตภาพแรงงานภาคการเกษตร (มูลค่า GDP ภาคเกษตร/จำนวนแรงงานภาคเกษตร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ต่อปี

๒) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๕ ภายในปี ๒๕๗๕

๓) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ภายในปี ๒๕๗๕

๔) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ ๑ และ ๒ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ภายในปี ๒๕๗๕

๕) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ราย

๖) เกษตรกรได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน รายต่อปี

๗) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินเกษตรกรลดลง ลดลงร้อยละ ภายในปี ๒๕๗๕

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

เป้าหมาย : มีระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Smart Agriculture) สร้างผลผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสูง (Safety) และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาสິงแวดล้อม (Sustainability)

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒) ยกระดับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง

๔) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทาน

๕) ยกระดับมาตรฐานและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรและอาหาร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

๒) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ..... ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

๓) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ต่อปี

๔) ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยการแปรรูปและการตลาด (Value-Added) เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

แนวทางการพัฒนา

๑) ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง

๒) การตลาดเชิงรุก

๓) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ไทย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร เพิ่มขึ้นร้อยละต่อปี

๒) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด / มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ / ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุล เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ....ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเพื่อความมั่นคง

เป้าหมาย : ภาคการเกษตรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงสร้างพื้นฐานครอบคลุมและประเทศมีความมั่นคงทางด้านอาหาร

- ๑) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
- ๓) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรครบวงจร
- ๔) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร
- ๕) การส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร
- ๖) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ
- ๗) การพัฒนากฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตร
- ๘) ควบคุมดูแลการลักลอบนำเข้าและการสวมสิทธิ์สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางการเกษตรลดลง ร้อยละ ภายในปี ๒๕๗๕
- ๒) พื้นที่เกษตรเข้าถึงแหล่งน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น (รวมนอกและในเขตชลประทาน)

จำนวน ไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

๓) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

๔) สัดส่วนงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการนำไปใช้ประโยชน์เทียบกับงานวิจัยที่แล้วเสร็จ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ต่อปี

๕) ความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับบุคคลลดลง น้อยกว่าร้อยละ ในปี ๒๕๗๕

๒.๖ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายการขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๖.๑ วิสัยทัศน์และภารกิจหลักในระยะเร่งด่วน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งขับเคลื่อนผ่านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เน้นการทำงานเชิงรุก ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลง เร่งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการทำงานให้มีความคล่องตัวมากขึ้น พร้อมอำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลใน ๖ ประเด็นสำคัญประกอบด้วย

๑) มาตรการเพื่อรับมือสถานการณ์ตะวันออกกลาง : เร่งบริหารจัดการปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ยผ่านการเจรจาเข้าและวิจัยปุ๋ยชีวภาพ ลดต้นทุนพลังงานด้วยคูปองน้ำมันและสินเชื่อ Solar Cell พร้อมเร่งรัดการออกบัตรชมพูให้แรงงานเก็บเกี่ยวแบบ Fast-Track และใช้ทูตเกษตรขยายตลาดต่างประเทศ

๒) บริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศ : แก้ไขจุดคอขวดการกระจายผลไม้วัยระบบ Fast Lane และระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) พร้อมส่งเสริมให้หน่วยงานราชการและโรงเรียนจัดซื้อสินค้าโดยตรงจากเกษตรกรและสหกรณ์

๓) บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและประชาชน : มุ่งพัฒนาระบบปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ และเร่งรัดโครงการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่เพื่อให้ครอบคลุมความต้องการ

๔) บริหารจัดการดินและที่ดิน : ดำเนินการมอบสิทธิในที่ดินทำกินให้เกษตรกร ควบคู่ไปกับการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพดิน และรณรงค์ขยายพื้นที่เกษตรปลอดการเผา

๕) สร้าง Smart Farmer รุ่นใหม่ : ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ Agri-Tech เพื่อยกระดับเกษตรกรให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่

๖) แก้ไขปัญหา PM ๒.๕ : สนับสนุนการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อลดการเผา และส่งเสริมการขาย Carbon Credit เพื่อเปลี่ยนเป็นรายได้เสริมให้กับเกษตรกร

๒.๖.๒ หลักการปฏิบัติงานและนโยบายขับเคลื่อนภาคการเกษตร

นโยบายหลัก ๕ ประการเพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความยั่งยืนให้แก่เกษตรกรไทย ตามแนวทางของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “เกษตรนวัตกรรม เพื่อความยั่งยืนเกษตรไทย” มีรายละเอียดดังนี้

๑) ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม : เปลี่ยนผ่านจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การใช้ Big Data, เทคโนโลยีดิจิทัล และ AI เพื่อทำการผลิตแบบแม่นยำ นอกจากนี้ยังเน้นการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า และเตรียมความพร้อมเกษตรกรสู่ศตวรรษที่ ๔.๐ และมาตรฐานความปลอดภัยสากล

๒) เพิ่มรายได้เกษตรกร : เพิ่มการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า และเตรียมความพร้อมเกษตรกรไทยสู่ศตวรรษที่ ๔.๐ และมาตรฐานความปลอดภัยสากล

๓) พัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ยกระดับทักษะผ่านหลักสูตร Reskill และ Upskill นอกจากนี้ยังส่งเสริมการรวมกลุ่มสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและยกระดับเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

๔) ตลาดนำการผลิต : วางแผนการผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด สนับสนุนให้เกิดจุดรวบรวมสินค้ามาตรฐานและระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ และเร่งปราบปรามการสวมสิทธิ์ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในตลาด

๕) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืน : พัฒนาการจัดการข้อมูลน้ำที่แม่นยำ เพื่อรับมือภัยแล้งและน้ำท่วม เต็มน้ำในเขื่อนหลัก/แหล่งกักเก็บน้ำระดับชุมชน รวมถึงกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรอย่างทั่วถึง

๒.๗ ประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๑) แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สู่สังคมสุขภาวะ-สิ่งแวดล้อมที่ดี เชื่อมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย”

เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด

- ๑) ยกระดับคุณภาพ มาตรฐานสู่เกษตรมูลค่าสูง
- ๒) พัฒนาการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) พัฒนาระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมเกษตร
- ๔) เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นตามเป้าประสงค์การพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาภาคการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยี

และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ให้กับสินค้า บริการพร้อมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงวัฒนธรรม และเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มศักยภาพด้านการค้าการลงทุน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่สังคมมีสุข (สู่สังคมสุขภาวะ)

ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี

วัตถุประสงค์/เป้าหมายและตัวชี้วัด/แนวทางการพัฒนาในแต่ละประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ “ส่งเสริมและพัฒนาภาคการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและ

นวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร”

วัตถุประสงค์

๑. น้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
๒. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
๓. เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร
๔. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร และการแปรรูป

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. ยกระดับคุณภาพ มาตรฐานสู่เกษตรมูลค่าสูง
๒. พัฒนาการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. พัฒนาระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านอุตสาหกรรมการเกษตร
๔. เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา

๑. เสริมสร้างการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร
๓. ส่งเสริมภาคการเกษตรต้นแบบ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และโครงสร้างพื้นฐานภาคการเกษตร

๔. ส่งเสริมการตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

๕. บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาชน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ “ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการพร้อมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงวัฒนธรรม และเชิงสร้างสรรค์”

วัตถุประสงค์

เพื่อนำภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด

เป้าหมายและตัวชี้วัด

จำนวนสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมที่นำเอาภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่ม

แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมการนำภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ “เพิ่มศักยภาพการค้าการลงทุน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ

แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมศักยภาพการค้าการลงทุน และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจยกระดับสู่เมืองอัจฉริยะในการใช้ข้อมูลเพื่อธุรกิจ

“ยกระดับการค้าการลงทุน พร้อมพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรับมือการขยายตัวทางเศรษฐกิจก้าวสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ด้วยการบูรณาการข้อมูลเพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ”

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ “พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุข (สู้สังคมสุขภาวะ) ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเชิดชูปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ

๒. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓. เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่

๔. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

๕. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น
๒. จำนวนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น
๓. ประชากรในจังหวัดมีสุขภาวะที่ดีขึ้น
๔. เด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนมีพัฒนาการสมวัยอย่างเต็มศักยภาพ
๕. ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนสู่สังคมมีสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดีตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

๒) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

เป้าหมายการพัฒนา

“เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

เป้าประสงค์การพัฒนา

- ๑) เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีมูลค่าสูง
- ๒) เป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยวของภูมิภาคที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแห่งอนาคต
- ๓) เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น
- ๔) การพัฒนาคนของกลุ่มจังหวัดฯ ครอบคลุมทุกมิติ

ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เฉลี่ยร้อยละ ๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบโลจิสติกส์การเกษตร และเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว
- ๒) ส่งเสริมการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อผลิตสินค้าการเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว
- ๓) ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการเกษตรให้แข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- ๔) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรครบวงจรเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยวเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี

๒) อัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอื่นๆในกลุ่มจังหวัด

๕.๕.๔๕

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาโครงข่ายคมนาคม เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ ระบบรางและอุตสาหกรรมการอากาศยาน เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
- ๒) ยกระดับศักยภาพ SMEs ผู้ประกอบการธุรกิจเพิ่มเกิดใหม่ (Start up) และส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการและการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง
- ๓) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจมูลค่าสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยว
- ๔) พัฒนาการท่องเที่ยว และยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณค่า ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- ๕) การพัฒนาตลาดสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการกลุ่มจังหวัดในระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วยเศรษฐกิจ BCG

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) เพื่อการพัฒนาที่สมดุล
- ๒) อนุรักษ์และบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูกป่าและอุตสาหกรรมเกษตรสาขาป่าไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวกลุ่มจังหวัด
- ๓) ส่งเสริมอนุรักษ์และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมกลุ่มจังหวัดร้อยละร้อยแก่นสารสินธุ์แบบบูรณาการ
- ๔) พัฒนาระบบป้องกันและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกลุ่มจังหวัดร้อยละร้อยแก่นสารสินธุ์แบบบูรณาการ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคมมีคุณภาพ ชุมชนพื้นที่และเมืองมีความเจริญน่าอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- ๑) ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ๐.๐๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิตในทุกช่วงวัยอย่างเท่าเทียมกัน
- ๒) เสริมสร้างคุณภาพชีวิต สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคม แก้ไขปัญหาคนยากจนข้ามรุ่น
- ๓) เสริมสร้างและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เป็นประเด็นร่วมของกลุ่มจังหวัด
- ๔) พัฒนาชุมชน พื้นที่ และเมืองให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่สำหรับทุกคน

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ ๕,๒๔๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๑๔ ของภาคและเป็นลำดับที่ ๔๑ ของประเทศไทย

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

๓) สภาพพื้นที่

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่โดยทั่วไปมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๓๐ - ๒๓๐ เมตร ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัด และค่อย ๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้มีลำน้ำสำคัญสายหลักไหลผ่าน คือ ลำน้ำชี

๔) ลักษณะดิน

ลักษณะดินส่วนใหญ่ที่พบในจังหวัดมหาสารคาม มี ๔ ชนิด ดังนี้

๔.๑) กลุ่มดินไร้ สามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มดินไร้ทั่วไป มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศใต้ของจังหวัด อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาโพธิ์ และอำเภอกันทรวิชัย กลุ่มดินไร้ซึ่งเป็นดินทราย ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณด้านทิศตะวันตกของจังหวัดบริเวณ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเมือง และอำเภอนาโพธิ์

๔.๒) กลุ่มดินนา ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัด สามารถแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามคุณสมบัติของดินได้เป็นกลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเมือง อำเภอโกสุมพิสัย และบางส่วนของอำเภอเมืองมหาสารคาม กลุ่มดินนาดี อยู่บริเวณลุ่มน้ำชีทางทิศเหนือของจังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนของทางทิศใต้ของจังหวัดในบริเวณพื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอนาโพธิ์

๔.๓) กลุ่มดินตะกอน ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มดินไร้ทั่วไปครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งจังหวัดมหาสารคาม

๔.๔) ดินทราย อยู่กระจัดกระจายบริเวณทิศตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเมือง อำเภอเมือง และอำเภอนาโพธิ์ ดินทรายเหล่านี้มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย

ทั้งนี้ พบว่าจังหวัดมหาสารคามมีดินที่เป็นปัญหา ประมาณ ๒,๔๔๒,๗๒๔ ไร่ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทรายจัด และดินปนกรวด สำหรับพื้นที่ดินเค็มพบว่ามีกระจายทั่วไปทางตอนกลางและตอนล่างของจังหวัด สามารถจำแนกตามระดับความเค็ม ดังนี้

๑) ดินเค็มน้อย (slightly salt affected areas) เป็นบริเวณที่พบคราบเกลือ มีปริมาณน้อยกว่า ๑% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ ๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของพื้นที่นาในจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาหว้า และอำเภอยางชุมน้อย ทั้งนี้ พื้นที่ดินเค็มน้อยหากมีการใช้ประโยชน์ดินอย่างไม่เหมาะสม เกลือจากน้ำใต้ดินมีโอกาสที่จะแพร่กระจายทำให้ดินแปรสภาพไปเป็นดินเค็มปานกลาง หรือเป็นดินเค็มมาก

๒) ดินเค็มปานกลาง (moderately salt affected areas) คือพื้นที่บริเวณที่พบคราบเกลือกระจายตามผิวดินมีปริมาณ ๑ - ๑๐% ของพื้นที่ที่มีปริมาณรองลงมาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัดอยู่ในที่ราบในเขตอำเภอยางชุมน้อย

๓) ดินเค็มมาก (highly salt affected areas) คือบริเวณที่พบคราบเกลือตามผิวดินกระจายอยู่ทั่วไปมีปริมาณมากกว่า ๑๐% ของพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณอำเภอนาหว้า

พื้นที่ดินทรายจัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีเนื้อที่ ๑,๑๗๗,๒๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓๕.๖๐ ของพื้นที่จังหวัด พบมากด้านทิศตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอบรบือ อำเภอโกสุมพิสัย รองลงมา ในเขตพื้นที่ อำเภอนาเชือก และอำเภอนาดูน ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ ๑,๐๑๔,๒๐๕ ไร่ หรือ ร้อยละ ๓๐.๖๗ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตอำเภอนาหว้า รองลงมา อำเภอยางชุมน้อย อำเภอเชียงยืน และอำเภอเมือง ดินปนกรวดเป็นดินชั้นบนลูกรังปนกรวดที่มีการระบายน้ำได้ปานกลาง มีเนื้อที่ ๔,๖๓๐ ไร่ หรือ ร้อยละ ๐.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภอนาหว้า อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอบรบือ

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล

มีลักษณะฝนตกสลับกับอากาศแห้ง (Wet and dry climate) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ประมาณ ๑,๓๗๙.๕๐ มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ที่ประมาณ ๒๗.๘๐ องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีจังหวัดจะมีอุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๔๑.๖ องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ในช่วงเดือนมกราคม อยู่ที่ประมาณ ๑๒ องศาเซลเซียส จังหวัดมหาสารคามมีฤดูกาลต่างๆ แบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมไปจนถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กรกฎาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม)

๒) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘

ปี	ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	ฝนสูงสุด (มิลลิเมตร)	วันที่ฝนสูงสุด
๒๕๕๙	๑,๗๒๙.๘๐	๑๐๖	๑๓๐.๖	๕ ส.ค.๕๙
๒๕๖๐	๑,๘๙๑.๒	๑๒๓	๑๓๒.๑	๒๖ ก.ค.๖๐
๒๕๖๑	๑,๒๓๓.๕๐	๑๐๐	๖๕.๗	๓๐ ส.ค.๖๑
๒๕๖๒	๑,๒๔๖.๘๐	๘๒	๑๘๓.๗	๓๐ ส.ค.๖๒

ปี	ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	ฝนสูงสุด (มิลลิเมตร)	วันที่ฝนสูงสุด
๒๕๖๓	๑,๒๖๕.๒๐	๙๘	๗๓.๖	๑ ส.ค. ๖๓
๒๕๖๔	๑,๒๘๘.๙๐	๙๒	๑๐๕.๓	๔ ก.ย. ๖๔
๒๕๖๕	๑,๕๓๗.๕๐	๑๐๕	๑๐๒.๘	๑ พ.ค. ๖๕
๒๕๖๖	๑,๒๒๑.๐๐	๙๗	๗๕.๔	๒๕ พ.ค. ๖๖
๒๕๖๗	๑,๐๕๒.๘๐	๗๙	๑๒๕.๒	๑๕ ก.ค. ๖๗
๒๕๖๘	๑,๕๒๘.๘๐	๑๒๘	๙๖.๘	๑๐ มิ.ย. ๖๘
ค่าเฉลี่ย ๑๐ ปี	๑,๓๙๙.๕๕	๑๐๑	๑๐๙.๑๒	

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๓) อุณหภูมิ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘

ปี	อุณหภูมิ (°C)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๙	๔๒.๕	๙.๕	๒๘.๒๑
๒๕๖๐	๓๙.๔	๙.๗	๒๗.๕๗
๒๕๖๑	๔๐.๓	๑๑.๖	๒๗.๕๔
๒๕๖๒	๔๓.๓	๑๑.๕	๒๘.๖๕
๒๕๖๓	๔๑.๐	๑๒.๕	๒๘.๐๔
๒๕๖๔	๓๙.๘	๑๑.๑	๒๗.๔๑
๒๕๖๕	๔๐.๓	๑๒.๘	๒๗.๔๒
๒๕๖๖	๔๑.๖	๑๒.๐	๒๗.๘๐
๒๕๖๗	๔๓.๖	๑๕.๐	๒๖.๔๕
๒๕๖๘	๓๙.๙	๑๑.๒	๒๗.๑๙

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมหาสารคามมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนทั้งหมด ๒,๘๔๔ แห่ง สามารถใช้ใน
ฤดูแล้ง ๑,๕๕๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๕ แยกเป็นแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง ๙๓๙ สาย สามารถใช้ในฤดูแล้ง
๕๖๑ สาย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และหนองบึง ๑,๙๐๕ แห่ง ๙๙๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑ ทั้งนี้ อำเภอกอสมพิสัย
มีแหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อำเภอนาคู และอำเภอนาเชือก มีแหล่งน้ำธรรมชาติ
จำนวน ๔๔๙ แห่ง ๔๐๔ แห่ง และ ๓๓๑ แห่ง ตามลำดับ

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๓๒,๗๙๒.๓๐ ไร่ (ข้อมูลกรมป่าไม้ปี พ.ศ.๒๕๖๔) คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๙ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดบริเวณอำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอนาหว้า มีป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๑๐ แห่ง (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติส่วนใหญ่มอบให้ สปก. ปฏิรูปที่ดิน) มีวนอุทยาน จำนวน ๒ แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ อำเภอกอสมพิสัย เนื้อที่ ๑๗๗.๒๔๓ ไร่ และวนอุทยานชีหลง ตั้งอยู่อำเภอกันทรวิชัย เนื้อที่ ๒๗๙.๑๕๙ ไร่ มีสวนรุกชาติ ๒ แห่ง คือ สวนรุกชาติพุทธมณฑล อำเภอนาดูนและสวนรุกชาติท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง และประกาศเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก เนื้อที่ ๓๗๖.๐๒๕ ไร่

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลา ากลางจังหวัด (กม.)	จำนวน				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง/ตำบล	อบต.	ชุมชน
๑. เมืองมหาสารคาม	๕๕๖.๗	๑๐.๕๒	๕.๕	๑๔	๑๘๕	๑ / ๑	๑๓	๓
๒. กันทรวิชัย	๓๗๒.๒	๗.๐๓	๑๖	๑๐	๑๘๓	๓	๘	๓
๓. โกสัมพีสัย	๘๒๗.๙	๑๕.๖๕	๒๗	๑๗	๒๓๓	๑	๑๗	-
๔. เขียงยืน	๒๘๙	๕.๔๖	๔๕	๘	๑๑๖	๒	๗	๑
๕. นาเชือก	๕๒๘.๒	๙.๙๘	๕๘	๑๐	๑๔๕	๑	๑๐	๑
๖. บรบือ	๖๘๑.๖	๑๒.๘๘	๒๖	๑๕	๒๐๙	๑	๑๕	-
๗. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๐๙.๘	๗.๗๔	๘๔	๑๔	๒๒๗	๑	๑๔	-
๘. วาปีปทุม	๖๐๕.๘	๑๑.๔๕	๔๐	๑๕	๒๔๑	๑	๑๕	๑
๙. นาดูน	๒๔๘.๔	๔.๖๙	๖๕	๙	๙๔	๓	๖	๑
๑๐. แกดดำ	๑๔๙.๕	๒.๘๓	๒๔	๕	๘๘	๒	๔	-
๑๑. ยางสีสุราช	๒๔๒.๕	๔.๕๘	๗๓	๗	๙๑	-	๗	๒
๑๒. กุดรัง	๒๖๗.๐	๕.๐๕	๓๙	๕	๘๕	-	๕	-
๑๓. ชื่นชม	๑๑๓.๐	๒.๑๔	๗๑	๔	๔๗	๒	๒	๑
รวม	๕,๒๙๑.๖	๑๐๐	๕๗๓.๕	๑๓๓	๑,๙๔๔	๑/๑๘	๑๒๓	๑๓

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม

จำนวนประชากรรวม ๘๐๙,๒๙๘ คน ลดลงจากปี ๒๕๖๘ จำนวน ๑๑๘,๕๖๓ คน มีจำนวน
ครัวเรือน ๒๖๓,๔๕๙ ครัวเรือน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ๕๘,๙๔๒ ครัวเรือน

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวน ครัวเรือน
๑. เมืองมหาสารคาม	๔๙,๖๔๕	๕๒,๑๙๔	๑๐๑,๘๓๙	๓๙,๐๒๕
๒. แกดำ	๑๒,๐๑๘	๑๒,๑๑๒	๒๔,๑๓๐	๖,๘๘๕
๓. โกสุมพิสัย	๕๒,๖๑๘	๕๔,๕๙๗	๑๐๗,๒๑๕	๓๓,๓๒๒
๔. กันทรวิชัย	๒๖,๕๖๖	๒๗,๘๘๐	๕๔,๔๔๖	๑๗,๔๗๗
๕. เขียงยืน	๒๖,๗๒๙	๒๗,๘๔๒	๕๔,๕๗๑	๑๙,๑๒๙
๖. บรบือ	๔๙,๕๘๙	๕๐,๑๗๔	๙๙,๗๖๓	๓๕,๘๗๓
๗. นาเชือก	๒๘,๐๒๙	๒๘,๓๘๔	๕๖,๔๑๓	๑๘,๔๙๐
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๓๘,๘๒๗	๓๙,๔๗๙	๗๘,๓๐๖	๒๓,๔๑๓
๙. วาปีปทุม	๕๒,๓๔๖	๕๓,๓๗๖	๑๐๕,๗๒๒	๓๑,๙๑๑
๑๐. นาइन	๑๕,๘๙๑	๑๖,๒๕๔	๓๒,๑๔๕	๙,๐๗๕
๑๑. ยางสีสุราช	๑๖,๙๒๙	๑๗,๒๔๔	๓๔,๑๗๓	๑๐,๓๔๓
๑๒. กุฉี	๑๘,๒๖๒	๑๘,๒๑๘	๓๖,๔๘๐	๑๑,๑๕๖
๑๓. ชื่นชม	๑๑,๗๘๒	๑๒,๓๑๓	๒๔,๐๙๕	๗,๓๖๐
รวม	๓๙๙,๒๓๑	๔๑๐,๐๖๗	๘๐๙,๒๙๘	๒๖๓,๔๕๙

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑.๓.๑ การศึกษา

จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษา ๑,๐๒๙ แห่ง ดังนี้

๑) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๕๙๗ แห่ง

๑.๑) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑
จำนวน ๑๙๕ แห่ง

๑.๒) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒
จำนวน ๒๒๑ แห่ง

๑.๓) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓
จำนวน ๑๔๕ แห่ง

๑.๔) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
จำนวน ๓๕ แห่ง

๑.๕) ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๓๓ แห่ง

๓) สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๓ แห่ง

๔) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๕๒ แห่ง

๔.๑) โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๖ แห่ง

(๑) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒๐ แห่ง

(๒) โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง จำนวน ๗ แห่ง

(๓) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ แห่ง

(๔) โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน ๕ แห่ง

๔.๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓๑๖ แห่ง

๕) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน ๕ แห่ง ประกอบด้วย

๕.๑) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๕.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๕.๓) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน ๓ แห่ง (แยกฝ่ายประถมและมัธยม)

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๙ แห่ง

๖.๑) สังกัดรัฐบาล จำนวน ๖ แห่ง

(๑) วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม

(๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม

(๓) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจังหวัดมหาสารคาม

(๔) วิทยาลัยการอาชีพมหาสารคาม

(๕) วิทยาลัยเทคนิควาปีปทุม

(๖) วิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย

๖.๒) สังกัดเอกชน จำนวน ๓ แห่ง

๗) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา : มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๘) กระทรวงสาธารณสุข : วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๙) สถาบันศึกษาสังกัดกรมการศาสนา (โรงเรียนปริยัติธรรม) จำนวน ๙ แห่ง

๑.๓.๒ สถานบริการสาธารณสุข

จังหวัดมหาสารคาม มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งของรัฐและของเอกชน จำนวน ๕๑๙ แห่ง มีแพทย์รวมทั้งหมด ๓๐๗ คน จำนวนแพทย์ต่อประชากร ๑ ต่อ ๓,๑๐๗ ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้น และมีโอกาสได้รับการทางการแพทย์มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาสุขภาพเนื่องจากประชาชนยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับโรคภัยต่างๆ และมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

๑.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๔.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งของจังหวัดมหาสารคาม จะใช้การคมนาคมทางถนนเป็นหลักประกอบด้วย ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน และทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น ดังนี้

๑) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ประกอบด้วย

๑.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (บ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อุบลราชธานี) เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในระดับภาค ทำหน้าที่เชื่อมโยงจังหวัดตอนกลางกับจังหวัดตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางทิศตะวันออก

๑.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (ตอนเลี้ยวเมืองด้านตะวันออกและด้านตะวันตก) เป็นระบบถนนวงแหวนของชุมชนเมืองมหาสารคาม มีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนสายหลัก และทำให้การเชื่อมโยงติดต่อของชุมชนภายในจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำหน้าที่เป็นทางเลี้ยวเมือง (BY PASS) กรณีไม่ต้องการผ่านชุมชนเมืองมหาสารคาม

๒) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ประกอบด้วย

๒.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ (มหาสารคาม-โกสุมพิสัย-ท่าพระ เชื่อมโยงกับถนนมิตรภาพจังหวัดขอนแก่น) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย เทศบาลตำบลท่าพระ และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ)

๒.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๓ (มหาสารคาม-กันทรวิชัย-กาฬสินธุ์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านอำเภอกันทรวิชัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

๒.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙ (บรบือ-นาเชือก-พยัคฆภูมิพิสัย-บุรีรัมย์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙ (สายขอนแก่น - เชียงยืน - กาฬสินธุ์)

๒.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๒ (สายพยัคฆภูมิพิสัย - พุทไธสง - สุวรรณภูมิ)

๓) ถนนทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด/อำเภอ หรือสถานที่สำคัญ เพื่อให้สามารถติดต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน และทำหน้าที่การเชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย

๓.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๐ (อำเภอเมืองมหาสารคาม - อำเภอวาปีปทุม - อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย - จังหวัดบุรีรัมย์)

๓.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๕ (ร้อยเอ็ด - หนองคูโคก - อำเภอวาปีปทุม)

๓.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๓๓ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน)

๓.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๕๒ (สายเชียงยืน - ชื่นชม - กระนวน)

๓.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๐๐ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง)

๓.๖) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง - บรบือ - นาตูน)

๓.๗) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๖๓ (สายบรบือ - วาปีปทุม)

๓.๘) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๑ (สายนาเชือก - นาตูน)

๓.๙) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๑๘ (สายกันทรวิชัย - เชียงยืน)

๓.๑๐) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๐ (สายมหาสารคาม - แกดดำ)

๔) ทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น

เป็นระบบถนนที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนศูนย์กลางชนบทและพื้นที่ชนบท เป็นเส้นทางที่นำผลผลิตจากพื้นที่เกษตรกรรมมายังตลาดที่เป็นชุมชนศูนย์กลางของพื้นที่และการกระจายสินค้าตลอดจนการบริการต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่โดยรอบและมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนประธานและทำหน้าที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด
(ที่มา : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม)

๑.๔.๒ ไฟฟ้า

จังหวัดมหาสารคาม มีผลการสำรวจข้อมูลจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทต่างๆ ซึ่งข้อมูลสะสมในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

(๑) จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ทั้งสิ้น ๓๒๖,๒๕๐ ราย โดยอำเภอที่มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดอันดับแรก คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม เท่ากับ ๖๒,๔๓๕ ราย รองลงมาได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย เท่ากับ ๔๒,๓๑๑ ราย อันดับสาม ได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ เท่ากับ ๓๗,๐๙๔ ราย

(๒) จากสถิติข้อมูลหน่วยการใช้ไฟฟ้า (กิโลวัตต์/ชั่วโมง) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคฯ ยอดสะสม ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๕ ถึงธันวาคม ๒๕๖๕ จังหวัดได้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ให้ส่วนต่างๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สถานธุรกิจ และอุตสาหกรรม ส่วนที่ราชการและสาธารณะ และอื่นๆ รวม ๙๐๒,๑๕๗,๗๐๕ กิโลวัตต์/ชั่วโมง (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคาม ๒๕๖๖)

๑.๔.๓ การประปา

จังหวัดมีพื้นที่ให้บริการน้ำประปารวมทั้งสิ้น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอนาโพธิ์ จำแนก การให้บริการออกเป็น ๒ สาขา คือ

๑) การประปาส่วนภูมิภาค สาขามหาสารคาม มีพื้นที่ให้บริการน้ำประปา ๔ อำเภอ ประกอบด้วย

๑.๑) อำเภอเมืองมหาสารคาม ให้บริการพื้นที่ เทศบาลเมืองมหาสารคาม เทศบาลตำบลแวงน่าง อบต.แก้ง อบต.แก้งเลิงจาน อบต.เขวา อบต.ท่าสองคอน อบต.แก้ง อบต.แวงน่าง อบต.หนองกุง อบต.หนองโน อบต.หนองปลิง และ อบต.ห้วยแอ่ง

๑.๒) อำเภอกันทรวิชัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลขามเรียง เทศบาลตำบลโคกพระ เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อบต.ขามเฒ่าพัฒนา อบต.คันธารราษฎร์ อบต.โคกพระ อบต.ศรีสุข และ อบต.มะค่า

๑.๓) อำเภอโกสุมพิสัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลหัวขวาง และ อบต.หัวขวาง

๑.๔) อำเภอบรบือ ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลบรบือ อบต.โนนราษี อบต.บรบือ อบต.บ่อใหญ่ อบต.หนองสิม อบต.หนองโก อบต.หนองจิก และ อบต.กุดรัง (อำเภอกุดรัง)

๒) การประปาส่วนภูมิภาคพยัคฆภูมิพิสัย มีพื้นที่รับผิดชอบในการให้บริการน้ำประปา ๒ อำเภอ คือ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอนาโพธิ์

๑.๔.๔ ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด (โปรดทำเครื่องหมาย ☒)

มีด่าน ☐ ศุลกากร ที่ตั้ง..... ประเภท.....(ด่านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)
☐ ตรวจพืช ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันพืช ☐ ไม่มี ☐ มี
☐ ตรวจประมง ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ☐ ไม่มี ☐ มี
☒ ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ด่านกักกันสัตว์มหาสารคาม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม
 มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☒ มี ที่ตั้งด่านกักกันสัตว์ ☐ ไม่มี ☒ มี

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ๑๖ สาขา

ผลผลิตมวลรวมจังหวัด (GPP) ประเมินการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๗ มูลค่า ๗๒,๑๖๙ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๒,๗๑๙ ล้านบาท และมีรายได้ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๙๕,๒๘๖ บาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๔,๒๙๐ บาท โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดที่แยกเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ปี ๒๕๖๗ จำนวน ๗๒,๑๖๙ ล้านบาท แยกเป็นภาคเกษตร ๑๕,๙๑๒

ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๓๕๐ ล้านบาท และภาคนอกเกษตร ๕๖,๒๕๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๒,๓๖๙ ล้านบาท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม

สาขา	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
๑. ภาคเกษตร	๑๓,๖๒๐	๑๓,๖๖๑	๑๔,๓๓๖	๑๕,๕๖๒	๑๕,๙๑๒
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๓,๖๒๐	๑๓,๖๖๑	๑๔,๓๓๖	๑๕,๕๖๒	๑๕,๙๑๒
๒. ภาคนอกเกษตร	๔๙,๖๔๖	๕๓,๐๖๕	๕๓,๖๗๓	๕๓,๘๘๘	๕๖,๒๕๗
๒.๑ ด้านอุตสาหกรรม	๙,๗๔๓	๑๑,๑๔๕	๑๑,๑๔๕	๑๐,๒๒๓	๙,๕๗๐
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๔๖	๔๕	๕๑	๖๓	๖๖
การผลิต	๘,๕๖๙	๑๐,๑๒๒	๙,๗๙๐	๘,๔๗๙	๗,๘๘๒
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบปรับอากาศ	๘๔๙	๙๓๔	๘๗๔	๑,๒๕๓	๑,๒๐๔
การจัดหาน้ำ การกำจัดน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒๗๙	๔๒๐	๔๓๐	๔๒๘	๔๑๘
๒.๒ ด้านบริการ	๓๙,๙๐๓	๔๑,๕๔๔	๔๒,๕๒๙	๔๓,๖๖๕	๔๖,๖๘๔
การก่อสร้าง	๓,๓๙๑	๓,๖๓๑	๓,๔๐๐	๓,๐๙๕	๒,๕๑๕
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๗,๐๗๗	๖,๘๔๓	๖,๖๙๑	๗,๐๒๘	๖,๘๗๘
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๑,๗๑๗	๑,๘๖๐	๒,๑๓๔	๒,๓๘๔	๒,๖๕๒
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๔๕๗	๓๔๔	๕๑๐	๕๖๐	๖๔๙
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๕๔๙	๕๒๘	๕๐๔	๕๑๑	๕๑๙
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๖,๐๕๕	๖,๒๕๑	๖,๗๑๘	๗,๐๗๖	๖,๘๒๘
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๒,๙๕๕	๓,๗๖๓	๓,๕๔๘	๓,๗๕๓	๔,๒๐๑
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๒๓	๒๒	๑๘	๒๔	๒๖
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๔๖	๖๔	๖๙	๔๑	๔๕
การบริหารราชการ/การป้องกันประเทศ/การประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๖๔๕	๒,๖๖๑	๒,๖๐๗	๒,๖๙๒	๒,๖๖๓
การศึกษา	๑๑,๓๑๗	๑๑,๖๙๐	๑๒,๑๓๙	๑๒,๒๘๗	๑๔,๙๗๔
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๔๘๗	๒,๗๑๘	๒,๙๕๓	๒,๙๗๓	๓,๓๓๑
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๓๐๕	๓๖๗	๔๐๑	๔๑๔	๔๒๑
กิจกรรมบริการอื่นๆ	๘๗๙	๘๐๑	๘๓๖	๘๒๖	๙๘๔
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๖๓,๒๖๖	๖๖,๗๒๖	๖๘,๐๐๙	๖๙,๔๕๐	๗๒,๑๖๙
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	๘๑,๐๗๗	๘๖,๑๓๔	๘๘,๔๔๒	๙๐,๙๙๖	๙๕,๒๘๖
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๘๐	๗๗๕	๗๖๙	๗๖๓	๗๕๗

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.))

๑.๔.๒ ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมของจังหวัด

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ๒๔๙ แห่ง ลดลงจากปี ๒๕๖๘ จำนวน ๒ แห่ง แบ่งเป็นขนาดกลาง ๑๑ แห่ง ลดลงจากปีที่ผ่านมา ๕ แห่ง และขนาดใหญ่ ๒๓๘ แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ๒๓๓ แห่ง ส่วนเงินทุนเพิ่มขึ้น ๖๖๔.๕ ล้านบาท

ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

ขนาดโรงงาน	จำนวนโรงงาน	จำนวนคนงาน (คน)	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)
๑. ขนาดเล็ก	๐	๐	๐.๐๐
๒. ขนาดกลาง	๑๑	๖๕	๑๔๔.๗๐
๓. ขนาดใหญ่	๒๓๘	๘,๐๘๒	๑๔,๐๒๓.๓๐
รวม	๒๔๙	๘,๑๔๗	๑๔,๑๖๘.๐๐

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๑	อุตสาหกรรมเกษตร	๒๖	๒,๔๘๙.๐๕	๖๗๐
๒	อุตสาหกรรมอาหาร	๔๒	๔,๐๘๔.๘๙	๑,๑๗๗
๓	อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	๓	๑,๕๒๓.๙๘	๑๑๔
๔	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๕	๒๓๐	๑,๑๙๐
๕	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งการ ยกเว้น รองเท้า	๓	๗๘๐.๕๔	๑,๘๐๘
๖	ผลิตหนังสือและผลิตภัณฑ์จากหนังสือ	๐	-	-
๗	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	๒๐	๑๖๔.๗๗	๒๐๕
๘	อุตสาหกรรมเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	๑	๐.๘๐	๕
๙	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	๐	-	-
๑๐	อุตสาหกรรมการพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	๒	๙๐.๔๖	๔๓
๑๑	อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	๒	๒๑๘	๒๓๗
๑๒	อุตสาหกรรมจากปิโตรเลียม	๑๓	๓๘๕.๕๖	๑๐๒
๑๓	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	๐	-	-
๑๔	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๖	๑๔๓.๘๕	๙๔
๑๕	ผลิตภัณฑ์โลหะ	๖๑	๘๖๑.๘๗	๗๓๑
๑๖	ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน	๒	๖๑.๒๕	๓๑
๑๗	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	๗	๖๘.๔๒	๖๔

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๑๘	อุตสาหกรรมเครื่องจักรและเครื่องกล	๓	๒๒.๖๐	๑๗
๑๙	อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	๓	๕๒.๘๘	๗๐๗
๒๐	อุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้ง การซ่อมแซมยานพาหนะและอุปกรณ์	๒๓	๙๒๕.๖๓	๕๕๓
๒๑	อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	๒๗	๒,๐๖๔.๐๗	๓๙๙
รวม		๒๔๙	๑๔,๑๖๘.๐๐	๘,๑๔๗

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๑.๖ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสังคม การท่องเที่ยว แรงงาน วัฒนธรรม

๑.๖.๑ ข้อมูลแรงงาน

ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	จำนวน (คน)
๑.วัยทำงาน (อายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป)	๖๒๑,๕๐๑
๑.๑ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๔๐๔,๕๘๘
(๑) ผู้มีงานทำ	๔๐๒,๕๗๑
(๒) ผู้ว่างงาน	๓๔๖
(๓) ผู้รอฤดูกาล	๑,๖๗๐
๒.การมีงานทำ	๔๐๑,๐๗๑
๒.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๐๐,๘๐๗
๒.๒ นอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ (๓ ลำดับแรก)	๒๐๐,๒๖๔
(๑) การขายส่งและขายปลีก	๖๒,๘๒๓
(๒) การผลิต	๒๗,๓๐๓
(๓) การก่อสร้าง	๒๐,๒๔๓
๓. แรงงานนอกระบบ	๓๐๔,๘๒๖
๓.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๒๐,๓๑๘
๓.๒ นอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ (๓ ลำดับแรก)	๘๔,๕๐๘
(๑) การขายส่งและขายปลีก	๓๖,๘๔๐
(๒) โรงแรมและอาหาร	๑๒,๒๓๓
(๓) การก่อสร้าง	๑๕,๕๖๐

(ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. (๓๘,๐๐๐)

ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.

ปี	เกณฑ์รายได้	จำนวนประชากร			ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (ครัวเรือน)	รายได้/คน/ปี (บาท)
		ชาย	หญิง	รวม		
๒๕๖๑	๓๘,๐๐๐	๓๔๙,๖๘๖	๓๖๘,๙๗๘	๗๑๘,๖๖๔	๑,๓๔๘	๗๓,๑๕๓.๒๙
๒๕๖๒	๓๘,๐๐๐	๓๔๙,๖๓๔	๓๖๙,๕๑๓	๗๑๙,๑๔๗	๑,๒๗๒	๗๒,๙๘๑.๔๒
๒๕๖๓	๓๘,๐๐๐	-	-	-	-	-
๒๕๖๔	๓๘,๐๐๐	๓๒๙,๔๓๒	๓๕๕,๕๐๕	๖๘๔,๙๓๗	๑,๐๙๙	๔๑,๘๓๓.๘๗
๒๕๖๕	๓๘,๐๐๐	๓๓๒,๙๒๔	๓๕๙,๖๙๖	๖๙๒,๖๒๐	๕๓๒	๗๘,๒๕๗.๓๙
๒๕๖๖	๔๐,๐๐๐	๓๑๘,๘๐๕	๓๔๘,๐๙๑	๖๖๗,๐๗๕	๓๐๙	๘๘,๔๕๒.๖๕
๒๕๖๗	๔๐,๐๐๐	๓๑๒,๔๗๖	๓๔๒,๔๑๓	๖๕๕,๐๓๘	๑๗๖	๘๑,๗๒๓.๒๕

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๑.๖.๓ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

๑.๑) บ้านหนองเขื่อนช้าง ตั้งอยู่บ้านหนองเขื่อนช้าง ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมด้านผ้าทอพื้นเมือง

๑.๒) บ้านหม้อ ตั้งอยู่บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมที่ผลิตภาชนะดินเผา

๑.๓) กลุ่มจิตรกรรมบ้านเบญจรงค์เกลลอรี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๔๗ หมู่ที่ ๒ บ้านโคกพระ ถนนถีนานนท์ ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องเบญจรงค์แบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ และงานจิตรกรรม

๑.๔) ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์เครื่องหวาย บ้านเลขที่ ๙๔ หมู่ ๗ บ้านวังไผ่ ถนนมหาสารคาม กมลาไสย ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องหวายประเภทเฟอร์นิเจอร์

๑.๕) งานนมัสการพระธาตุนาตูน อำเภอนาตูน เป็นงานประเพณีประจำปี ซึ่งจัดขึ้นในช่วงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี เพื่อเป็นการนมัสการองค์พระธาตุ ในงานมีขบวนแห่ประเพณี ๑๒ เดือน และการแสดงตำนานนครจำปาศรี

๑.๖) งานบุญเบิกฟ้า จัดขึ้นในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี ถือเป็นงานประเพณีประจำปีของชาวจังหวัดมหาสารคาม และเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูการทำนา เพื่อให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของชาวนา ตลอดจนการบำรุงดิน อันเป็นหัวใจของการผลิตข้าว กำหนดจัดงาน ๑๐ วัน ๑๐ คืน

๑.๗) งานประเพณีบุญบั้งไฟ จัดขึ้นในเดือน ๖ ของทุกปีที่อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย

๑.๘) งานออนซอนกลองยาว เป็นประเพณีของชาวอำเภอลำปำปทุม ซึ่งทุกหมู่บ้านมีคณะกลองยาว โดยมีการผลิตกลองยาวเสียงดีไว้สำหรับประกวดกลองยาวของชนะเลิศระดับประเทศ ซึ่งจะจัดงานหลังวันมาฆบูชาประมาณ ๑ เดือน หรือประมาณกลางเดือนมีนาคมของทุกปี

๑.๙) งานประเพณีแข่งเรือยาว ลอยกระทง ล่องเรือไฟ เป็นงานประเพณีชาวพุทธที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมากระทั่งปัจจุบัน จะจัดขึ้นในวันออกพรรษา เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีอันดีงาม สถานที่จัดงานบริเวณบึงบอน ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย

๑.๑๐) งานบุญพาข้าวลึง หรืองานบุญเลี้ยงอาหารลึง เป็นงานประจำปีของชาวอำเภโกสุมพิสัย ยึดเอาวันที่ ๒ เดือนเมษายนของทุกปีเป็นวันจัดงาน เพื่อหารายได้สมทบเป็นกองทุนจัดซื้ออาหารไว้เลี้ยงผู้ลึงตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นการแสดงออกในการทำบุญทำทานให้กับสัตว์

๑.๑๑) พระพุทธรมงคล ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพระพุทธรูปยืนช้างต้นโพธิ์จนโดนต้นโพธิ์ห่อหุ้มไปบางส่วน มีลักษณะเป็นพระที่ท่ามาจากหินทราย ศิลปะยุคทวารวดี สูงราว ๔ เมตร พระพุทธรมงคลเป็นพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑.๑๒) พระพุทธรมิ่งเมือง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อยืน” ตั้งอยู่ที่วัดสุวรรณาวาสไม่ไกลจากพระพุทธรมงคล ด้วยเป็นพระที่มีตำนานการสร้างร่วมกันถูกสร้างขึ้นมาพร้อมๆ กันด้วยวัตถุประสงค์การสร้างเดียวกัน ลักษณะเป็นพระที่ท่ามาจากศิลาแลงสูงราว ๔ เมตร กว้าง ๑ เมตร

๑.๑๓) วัดป่าวังน้ำเย็น ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดแห่งนี้มีศาลาการเปรียญไม้ที่ใหญ่หิมา สร้างโดยใช้เสาไม้สักร้อย ๆ ต้น ภายในวัดยังมีเจดีย์ศรีมหาสารคาม ที่องค์เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

๑.๑๔) พระธาตุอินทร์แปลง ตั้งอยู่ที่บ้านแก่นท้าว ตำบลเม็กดำ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัยจังหวัดมหาสารคามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนาที่สวยงามด้วยสถาปัตยกรรมผสมผสาน จุดเด่นภายในสถานที่ประกอบด้วย องค์พระธาตุที่ได้แรงบันดาลใจจากพระธาตุพนม, ยอดพระธาตุแบบพระธาตุนาดูน มีวิหารคดสโตร์ชอม, ปูนปั้นศิลปะบาหลี่, และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้ง ๔ ทิศ ที่สวยงามลงตัวทางด้านศิลปะ

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

๒.๑) วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ที่บ้านหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้หลากหลายชนิดทำให้มีความร่มรื่น และยังมีฝูงลิงแสมขนสีทองอาศัยอยู่บนพันตัว

๒.๒) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓๕๐ ไร่ ภายในเป็นป่าพรุน้ำจืด หรือป่าทามผสมกับป่าบกทำให้มีความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า เป็นที่อยู่ของปูทูลกระหม่อม หรือปูแ้ง ซึ่งเป็นปูที่หายากและพบเพียงแห่งเดียวที่ป่าดูลำพัน

๒.๓) หาดเจ้าสำราญ อยู่ที่บ้านวังยาว ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นหาดทรายที่มีลักษณะส่วนโค้งไปตามลำน้ำชี ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร ในฤดูแล้งน้ำในลำน้ำชีจะลดลงสามารถมองเห็นหาดทรายได้สวยงาม

๒.๔) อุทยานวังมัจฉา ตั้งอยู่ที่บ้านโขงกุดหวาย ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม มีพื้นที่เป็นเกาะล้อมรอบด้วยน้ำเป็นแหล่งปลาชุกชุม บนเกาะมีสัตว์ป่าหลายชนิดเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนและชมธรรมชาติ

๒.๕) สะพานไม้วัดป่าวังเกาะเกิ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดป่าแห่งนี้มีดีที่สะพานไม้ ด้วยวัดป่าวังเกาะเกิ้งตั้งอยู่ในพื้นที่ดินที่ถูกลำน้ำชีหลงล้อมรอบจนมีสภาพเป็นเกาะพระอาจารย์กมล (หลวงพ่อดุ่ม) จึงได้ร่วมกับชาวบ้านและนักศึกษาที่มาออกค่ายอาสาพัฒนาลงมือทำการก่อสร้างสะพานแห่งนี้ ตัวสะพานได้นำแบบมาจากสะพานมอญ และได้เพิ่มศาลาพักตรงกึ่งกลางเพื่อเป็นที่พักผ่อน

หย่อนใจของผู้คน ทั้งนี้ บริเวณค้ำน้ำใต้สะพานมีฝูงปลาชะโดยักษ์อาศัยอยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ภายในวัดมีลักษณะเป็นป่ารกที่มีฝูงหมูป่าเป็นจำนวนมาก

๒.๖) สะพานไม้แกดำ ตั้งอยู่ที่ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ เป็นสะพานไม้ยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ทอดจากชายฝั่งหนองแกดำด้านวัดดาวดึงษ์แกดำ ไปยังหมู่บ้านหัวขัว คำว่า ขัว ภาษาอีสานแปลว่า สะพาน ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งมานี้น่าจะเป็นไปได้ว่า สะพาน และหมู่บ้านสร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กันคนแก่คนเฒ่าที่รู้จักในหมู่บ้านอายุ ๘๐ กว่าปี ก็บอกว่าเกิดมาก็เห็นสะพานอยู่อย่างนี้แล้วเหมือนกัน แต่ถ้าถามถึงคนผู้สร้างสะพาน ล้วนล้มหายตายจากไปหมดแล้ว จึงประมาณอายุของสะพานได้น่าจะ ๑๐๐ ปี สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการไปมาหาสู่กันระหว่างคน ๒ ฝากฝั่งหนอง

๒.๗) วนอุทยานชีหลง ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๙ ไร่ กรมป่าไม้ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๕ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบ มีน้ำในลำชีหลงล้อมรอบด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านใต้ตลอดปี เฉพาะด้านตะวันตกมีฝายธรรมชาติทำหน้าที่เก็บกักน้ำ จึงเป็นจุดเด่นพิเศษทำให้ดูลักษณะกายภาพเกือบเป็นเกาะ มีพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าสำคัญ ๆ หลายชนิด เช่น ไม้ยาง ทองกวาว หว้า ฉนวน มะพลับ ฯลฯ รวมถึงไม้พื้นล่าง ได้แก่ ไข่ ข่อย ไม้พุ่ม ฯ มีบ้านพัก มีสถานที่หรือจุดกางเต็นท์บริการนักท่องเที่ยว

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑ ครั้วเรือนเกษตรกร

ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครั้วเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม (ลดลง ๑๐,๖๗๙ ครั้วเรือนจากปีที่ผ่านมา)

อำเภอ	จำนวนครั้วเรือน	จำนวนครั้วเรือนเกษตรกร	ร้อยละจำนวนครั้วเรือนเกษตร/ครั้วเรือนทั้งหมด
เมืองมหาสารคาม	๓๙,๐๒๕	๒๐,๐๐๓	๕๑.๒๖
กันทรวิชัย	๑๗,๔๗๗	๑๔,๕๔๐	๘๓.๒๐
โกสุมพิสัย	๓๓,๓๒๒	๒๒,๒๖๙	๖๖.๘๓
เขียงยืน	๑๙,๑๒๙	๑๒,๐๔๕	๖๒.๙๗
นาเชือก	๑๘,๔๙๐	๑๒,๔๙๑	๖๗.๕๖
บรบือ	๓๕,๘๗๓	๒๑,๕๒๙	๖๐.๐๑
พยัคฆภูมิพิสัย	๒๓,๔๑๓	๑๘,๐๖๘	๗๗.๑๗
วาปีปทุม	๓๑,๙๑๑	๒๓,๖๓๖	๗๔.๐๗
นาตูน	๙,๐๗๕	๗,๒๕๘	๘๗.๗๕
แกดำ	๖,๘๘๕	๖,๒๔๙	๙๐.๗๖
ยางสีสุราช	๑๐,๓๔๓	๗,๒๕๘	๗๐.๑๗
กุฉีกรัง	๑๑,๑๕๖	๗,๓๕๕	๖๕.๙๓
ชื่นชม	๗,๓๖๐	๔,๖๗๖	๖๓.๕๙
รวม	๒๖๓,๔๕๙	๑๗๘,๐๘๒	๖๗.๕๙

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๙)

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)*	พื้นที่ทำการเกษตร						รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก			
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่ทั้งหมด
เมืองฯ	๓๕๗,๖๙๔	๒๓๓,๙๐๐.๖๙	๖๕.๔	๔๑.๐	๐.๐๑	๑๘๑	๐.๑	๒๓๔,๑๒๒.๗	๖๕.๕
แกดำ	๑๐๙,๕๙๗	๗๓,๐๙๗.๕๔	๖๖.๗	๒๑๖.๐	๐.๒๐	๒๙๖	๐.๓	๗๓,๖๐๙.๕	๖๗.๒
โกสุมพิสัย	๔๙๓,๔๒๘	๓๓๖,๒๙๐.๗๕	๖๘.๒	๓๘๓.๕	๐.๐๘	๓๖,๕๘๕	๗.๔	๓๗๓,๒๕๙.๓	๗๕.๖
กันทรวิชัย	๒๕๗,๐๑๑	๑๗๗,๒๒๗.๐๐	๖๙.๐	๑๖๖.๐	๐.๐๖	๗๐	๐.๐๑	๑๗๗,๔๖๓	๖๙.๐
เชียงยืน	๑๙๙,๕๗๗	๑๒๓,๕๐๗.๒๕	๖๑.๙	๑๒๑.๕	๐.๐๖	๑,๐๓๐	๐.๕	๑๒๔,๖๕๘.๘	๖๒.๕
บรบือ	๔๔๐,๒๓๒	๒๖๖,๖๕๗.๐๐	๖๐.๖	๕๔๑.๐	๐.๑๒	๕,๘๔๘	๑.๓	๒๗๓,๐๔๖	๖๒.๐
นาเชือก	๒๙๒,๙๓๗	๑๖๕,๑๖๑.๐๐	๕๖.๔	๖๙๗.๐	๐.๒๔	๒,๒๔๙	๐.๘	๑๖๘,๑๐๗.๐	๕๗.๔
พยัคฆภูมิพิสัย	๓๘๔,๕๔๘	๒๘๒,๑๐๑.๐๐	๗๓.๔	๒๖.๐	๐.๐๑	๑๘๘	๐.๐๑	๒๘๒,๓๑๕	๗๓.๔
วาปีปทุม	๔๐๑,๙๘๐	๒๘๕,๙๒๖.๐๐	๗๑.๑	๔๙๗.๕	๐.๑๒	๖๘๑	๐.๒	๒๘๗,๑๐๔.๕	๗๑.๔
นาइन	๑๕๖,๕๗๖	๑๑๙,๐๔๘.๐๐	๗๖.๐	๒๓๒.๕	๐.๑๕	๗๗๒	๐.๕	๑๒๐,๐๕๒.๕	๗๖.๗
ยางสีสุราช	๑๓๘,๐๗๑	๙๐,๙๒๔.๐๐	๖๕.๙	๑๖๗.๘	๐.๑๒	๔๑๙	๐.๓	๙๑,๕๑๐.๘	๖๖.๓
กุฉีกรัง	๒๐๕,๖๒๘	๙๔,๑๘๑.๖๕	๔๕.๘	๗๔.๒	๐.๐๔	๕,๙๗๑	๒.๙	๑๐๐,๒๒๖.๙	๔๘.๗
ชื่นชม	๘๑,๙๒๓	๓๘,๕๖๖.๐๐	๔๗.๑	๐.๐	๐.๐๐	๔,๔๐๙	๕.๔	๔๒,๙๗๕.๐	๕๒.๕
รวม	๓,๕๑๙,๒๐๒	๒,๒๘๖,๕๘๗.๙	๖๕	๓,๑๖๔	๐.๐๙	๕๘,๖๙๙	๑.๗	๒,๓๔๘,๔๕๐.๘	๖๖.๗

หมายเหตุ* พื้นที่ทั้งหมดจากแปลงระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์(GIS)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความ เหมาะสม/ ชนิดพืช	S๑ (ไร่)	S๒ (ไร่)	S๑ + S๒ (ไร่)	S๓ (ไร่)	N (ไร่)	N + S๓ (ไร่)	รวม
ข้าว	๑๕๙,๗๕๖.๖๕	๘๔๔,๙๕๘.๘๐	๑,๐๐๔,๗๑๕.๔๕	๖๐๔,๐๕๓.๓๐	๔๖๐,๒๓๔.๓๕	๑,๐๖๔,๒๘๗.๖๕	๒,๐๖๙,๐๐๓.๑๑
มันสำปะหลัง	๒,๗๕๙.๕๔	๒๕๒,๘๕๖.๔๒	๒๕๕,๖๑๕.๙๖	๑๙๖.๔๙	๖๓,๘๙๓.๒๓	๖๔,๐๘๙.๗๒	๓๑๙,๗๐๕.๖๘
อ้อย	๓๑๕.๘๙	๒๒๔,๖๕๙.๑๑	๒๒๔,๙๗๕.๐๐	๐	๑,๐๒๗.๖๗	๑,๐๒๗.๖๗	๒๒๖,๐๐๒.๖๗
ยางพารา	๒๙๓.๙๓	๙,๐๗๕.๑๗	๙,๓๖๙.๑๐	๖๒๑.๐๕	๐.๐๐	๖๒๑.๐๕	๙,๙๙๐.๐๐

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลพื้นที่ สปก. จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ สปก. (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๓๐,๐๕๕	๓,๑๐๔
๒. แกดดำ	-	-
๓. โกสุมพิสัย	๖๗,๒๔๕	๕,๗๒๒
๔. กันทรวิชัย	๖,๔๙๔	๑,๒๑๖
๕. เชิงเย็น	๒,๓๑๐	๓๒๘
๖. บรบือ	๓๙,๘๐๔	๓,๔๖๑
๗. นาเชือก	๒๕,๕๒๕	๒,๔๘๔
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	-	-
๙. วาปีปทุม	๒,๕๘๓	๒๔๗
๑๐. นาหว้า	๘,๓๕๘	๗๔๒
๑๑. ยางสีสุราช	๖๗๔	๑๐๘
๑๒. กุดรัง	๔๓,๖๓๙	๓,๑๙๔
๑๓. ชื่นชม	๒,๔๓๙	๔๔๙
รวม	๒๒๙,๑๒๖	๒๑,๐๕๕

(ที่มา : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๔๒๕.๑๓	๖๐
๒. แกดดำ	๑๕๔.๗๕	๑๘
๓. โกสุมพิสัย	๘๐๘.๘๐	๗๖
๔. กันทรวิชัย	๗๕๑.๘๓	๑๒๐
๕. เชิงเย็น	๑,๓๐๔.๕๕	๑๒๘
๖. บรบือ	๕๖๙.๑๒	๖๐
๗. นาเชือก	๔๕๑.๙๗	๔๗
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๒๕๙.๔๗	๒๙
๙. วาปีปทุม	๑,๘๙๒.๘๗	๒๕๖
๑๐. นาหว้า	๙๕๗.๓๖	๑๒๐
๑๑. ยางสีสุราช	๔๔๙.๔๒	๔๙
๑๒. กุดรัง	๒๓๖.๐๙	๑๘
๑๓. ชื่นชม	๓๙๕.๕๖	๓๘
รวม	๘,๖๕๖.๙๒	๑,๐๑๙

(ที่มา : การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดร้อยเอ็ด : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๕๙	๑๑๘
๒. แกดดำ	๑๕.๕	๓๑
๓. โกสุมพิสัย	๓๖	๗๒
๔. กันทรวิชัย	๑๘.๕	๓๗
๕. เขียงยืน	๓๗	๗๔
๖. บรบือ	๒๗๖	๕๕๒
๗. นาเชือก	๓๕๖.๕	๗๑๓
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๘๑.๕	๙๖๓
๙. วาปีปทุม	๔๕๙	๙๑๘
๑๐. นาหว้า	๒๕๘	๕๑๖
๑๑. ยางสีสุราช	๒๕๕	๕๑๐
๑๒. กุดรัง	๑๙๘.๕	๓๙๗
๑๓. ชื่นชม	๒๐	๔๐
รวม	๒,๔๗๐.๕	๔,๙๔๑

(ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน (บ่อจี้ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลจำนวนบ่อน้ำนอกเขตชลประทาน (บ่อจี้ว)

อำเภอ	จำนวนบ่อน้ำ		
	พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๘	รวม
๑. เมืองมหาสารคาม	๓,๔๐๐๒	๙๗	๓,๔๙๙
๒. แกดดำ	๑,๘๔๐	๖๔	๑,๙๐๔
๓. โกสุมพิสัย	๓,๓๕๑	๑๕๘	๓,๕๐๙
๔. กันทรวิชัย	๒,๓๒๖	๑๑๑	๒,๔๓๗
๕. เขียงยืน	๑,๙๑๙	๘๑	๒,๐๐๐
๖. บรบือ	๔,๘๘๗	๒๓๘	๕,๑๒๕
๗. นาเชือก	๓,๕๒๑	๑๗๐	๓,๖๙๑
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๓,๖๘๗	๑๒๑	๓,๘๐๘

อำเภอ	จำนวนบ่อน้ำ		
	พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๘	รวม
๙. วาปีปทุม	๓,๙๑๖	๑๘๗	๔,๑๐๓
๑๐. นาคูน	๒,๙๑๖	๑๐๗	๓,๐๘๘
๑๑. ยางสีสุราช	๒,๔๐๖	๗๓	๒,๔๗๙
๑๒. กุดรัง	๒,๐๐๓	๘๘	๒,๐๙๑
๑๓. ชื่นชม	๑,๒๑๑	๕๕	๑,๒๖๖
รวม	๓๗,๔๕๐	๑,๕๕๐	๓๙,๐๐๐

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๓.๒ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน..๑๗..แห่ง

ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.ม)	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. ห้วยคะคาง	โคกก่อ	เมืองมหาสารคาม	๗๒.๕	๔.๑๒๖	๔,๑๘๖
๒. แก่งเลิงจาน	แก่งเลิงจาน	เมืองมหาสารคาม	๒๐๘	๘.๐๒๔	๓,๐๐๐
๓. หนองกระทุ่ม	เขวา	เมืองมหาสารคาม	๒๘	๒.๖๓๖	๒,๔๐๙
๔. หนองแวงน้อย	แวงน่าง	เมืองมหาสารคาม	๒๔.๔	๐.๓๘๕	-
๕. ห้วยขอนแก่น	วังยาว	โกสุมพิสัย	๘.๙๕	๘.๖๕๙	๗,๓๖๖
๖. หนองบัว	โคกพระ	กันทรวิชัย	๒๖	๓.๕๘๐	๑,๙๒๙
๗. หนองแกดำ	แกดำ	แกดำ	๔๓.๕	๑.๖๒๕	๑,๗๐๐
๘. ห้วยจอกขวาง	หนองแสง	วาปีปทุม	๑๔๑	๓.๐๓๖	๑,๐๑๓
๙. หนองไฮ	ประชาพัฒนา	วาปีปทุม	๗.๘	๒.๒๔๔	๑,๑๔๗
๑๐. สองช่องแมว	จัวบา	วาปีปทุม	๓	๐.๕๖๔	อุบิโกค-ปริโกค
๑๑. ห้วยค้อ	เขวาไร่	นาเชือก	๘	๓๑.๓๓๘	๑๘,๕๑๐
๑๒. ห้วยประดู่	บ่อใหญ่	บรบือ	๗๒.๕	๒.๘๐๔	๒,๗๒๐
๑๓. ร่องหัวช้าง	หนองโก	บรบือ	๒๘	๑.๒๙๐	๑,๔๖๐
๑๔. เอกสัตย์สุนทร	หนองสิม	บรบือ	๘	๐.๘๗๐	๑,๕๐๐
๑๕. ห้วยเชียงคำ	โนนราษี	บรบือ	๒๑.๘	๕.๐๖๖	๓,๒๐๐
๑๖. หนองคูขาด	หนองคูขาด	บรบือ	๒.๒๔	๐.๓๖๘	๓๘๐
๑๗. หนองเทวราช	เชียงยืน	เชียงยืน	๘.๙๕	๑.๖๐๖	๖๐๐
รวม			๗๒๒.๒๔	๘๑.๔๒๐	๕๓,๑๒๐

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๑๘ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า แยกรายอำเภอ จำนวน...๑๐๒....แห่ง

อำเภอ	จำนวนแห่ง	พื้นที่ รับประโยชน์ (ไร่)
๑. เมืองมหาสารคาม	๓๗	๖๒,๑๐๐
๒. โกสุมพิสัย	๒๘	๔๖,๐๖๓
๓. กันทรวิชัย	๒๘	๕๘,๐๐๐
๔. ชื่นชม	๕	๗,๒๕๐
๕. วาปีปทุม	๑	๓,๐๐๐
๖. เขียงยืน	๓	๗,๐๐๐
รวม	๑๐๒	๑๘๔,๙๑๓

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๑๙ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย		รวม	๑๒๓,๒๕๖
		โกสุมพิสัย	๘๗,๔๔๗
		เขียงยืน	๓๕,๘๐๙
๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง		รวม	๑๑,๕๘๐
- เขื่อนมหาสารคาม		เขียงขวัญ	๘,๖๐๐
- เขื่อนวังยาว		เขียงขวัญ	๒,๙๘๐
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่		รวม	๓๓,๕๕๓
	บรบือ	บรบือ	๓๓,๕๕๓
๔. โครงการชลประทานร้อยเอ็ด (บางส่วน)		รวม	๖,๘๑๔
- อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง		เมืองร้อยเอ็ด	๔,๕๙๔
- อ่างเก็บน้ำห้วยแล้ง			๒,๒๒๐
๕. โครงการชลประทานมหาสารคาม		รวม	๕๑,๑๒๐
		เมืองมหาสารคาม	๕๑,๑๒๐
รวมทั้งหมด			๒๒๖,๓๒๓

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๒๐ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑. พื้นที่ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยบ้านตูม-ตัว	เมืองมหาสารคาม	๓๗,๐๐๐

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๘/๒๕๖๙

ชนิดพืช	จำนวน เกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตที่เก็บ เกี่ยวได้ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ เนื้อที่เก็บเกี่ยว (กิโลกรัม)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
๑.ข้าวนาปี	๒๓๐,๑๐๘	๒,๑๑๔,๓๓๘	๒,๐๓๖,๓๘๗.๒๐	๙๑๕,๕๕๗.๖	๔๔๙.๖๐	๑๒.๔๘
๒.ข้าวนาปี (หอมมะลิ)	๑๒๙,๐๒๖	๑,๒๘๗,๙๕๘	๑,๒๓๙,๐๗๖.๓๗	๕๔๐,๑๕๘.๕	๔๓๕.๙๔	๑๓.๐๙
๔.ข้าวนาปี (เหนียว)	๑๐๑,๐๔๑	๘๒๖,๒๐๕	๗๙๗,๑๓๕.๘๓	๓๗๕,๓๑๕.๓	๔๗๐.๘๓	๑๑.๖๐
๕.ข้าวนาปรัง (ปี๖๖/๖๗)	๑๖,๗๒๙	๑๘๖,๐๗๒	๑๘๖,๐๗๒.๒๕	๑๒๗,๓๒๒.๑	๖๘๔.๒๖	๕.๖๕
๖.มันสำปะหลัง (ปี๖๖/๖๗)	๔๔,๗๕๗	๑๖๒,๗๓๓	๗๙,๖๕๓.๐๐	๒๔๓,๙๐๒.๖	๓,๐๖๒.๐๖	๑.๙๖
๗. อ้อยโรงงาน*	๑๒,๒๑๒	๑๑๒,๖๓๕	๙๔,๖๗๙.๑๓	๑,๐๘๘,๘๑๘.๙	๑๑,๕๐๐.๐๙	๑.๒๗

หมายเหตุ : ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลประมาณการยังไม่ใช่ข้อมูลเอกภาพที่ได้รับการรับรอง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๙)

๒.๔.๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๙

ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
๑. โคเนื้อ	๖๕,๓๐๕	๓๔๘,๗๖๖		ตัว		
๒. โคนม	๒๒๕	๗,๓๒๖		ตัว		
๓. กระบือ	๑๔,๓๐๒	๗๒,๑๖๗		ตัว		
๔. สุกร	๒,๙๐๕	๑๓๓,๘๕๔		ตัว		
๕. ไก่พื้นเมือง	๗๙,๐๖๘	๓,๕๔๙,๐๗๗		ตัว		
๖. ไก่เนื้อ	๑,๒๑๕	๖๔๖,๐๓๙		ตัว		

ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
๗. ไก่ไข่	๓,๕๖๗	๖๔๑,๔๔๘		ฟอง		
๘. ไก่ลูกผสม	๑๙๖	๕๒,๐๒๖		ตัว		
๙. เป็ดเทศ	๘,๖๔๑	๑๗๙,๐๘๓		ตัว		
๑๐. เป็ดเนื้อ	๒,๖๔๐	๖๕,๙๕๐		ตัว		
๑๑. เป็ดไข่	๒,๔๐๕	๑๔๙,๒๔๘		ฟอง		
๑๒. แพะเนื้อ	๒๐๓	๔,๖๑๙		กก.		
๑๓. แพะนม	๑๐	๑๐๗		กก.		
๑๔. แกะ	๑๓	๕๓๖		กก.		
๑๕. นกกระทา	๑๘	๒๑,๐๕๗		ฟอง		

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๒๕๖๘/๒๕๖๙

ตารางที่ ๒.๒๓ : ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘/๒๕๖๙

ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	ข้อมูลผลผลิต (ต่อปี)		ราคาเฉลี่ย (บาท/ หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑. ปลานิล	๙,๕๖๘	๓,๓๑๘.๓๓	ตัน	๖๐.๓๑	๒๐๐.๑๓
๒. ปลาดุก	๓,๔๒๐	๑,๒๓๐.๒๖	ตัน	๕๗๗.๗๓	๗๑.๐๒
๓. ปลาดูเพียน	๑,๙๗๔	๗๘๑.๕๒	ตัน	๖๔.๙๐	๕๐.๗๒
๔. กบ	๑๓๖	๑๔๑.๑๙	ตัน	๑๐๐	๑๔.๑๒
๕. เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด	๕๓๖	๙๒๑.๔๐	ล้านตัว	๐.๕	๔๖๐.๗๐
๖. เพาะพันธุ์กบ (ฮวก)	๙๑	๑๑๒.๑๐	ตัน	๑๐๐	๑๑.๒๑

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต (ตัน)
<u>ด้านพืช</u>		
- ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	๑๗๙,๕๘๙ ไร่	๗๑,๘๓๕

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต (ตัน)
- มันแกวบริบือ (บริบือ)	๒,๐๓๔ ไร่	๔,๓๓๐
-มันแกวบริบือ (กุตริง)	๑๔๑ ไร่	๑๒๘
<u>ด้านสัตว์</u>		
-	-	-
<u>ด้านประมง</u>		
-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๔.๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ ตัว)	จำนวนปริมาณ ผลผลิต (กก.)
GAP		
๑.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านนาภู ตำบลแกดำ อำเภอกะดำ จังหวัดมหาสารคาม	๒๑๖/๓๐/๓๐	๙๗,๒๐๐.๐๐
๒.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๙,๑๕,๑๘ บ้านบึงงาว-บัวทอง-หนองม่วง ตำบลเวียงดง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม	๔๙๓/๕๐/๕๐	๒๒๑,๘๕๐.๐๐
๓.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๖ บ้านสระแก้วพัฒนา ตำบลวังบัว อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม	๓๐๕/๓๘/๒๙	๑๓๗,๒๕๐.๐๐
๔.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๐ บ้านโพนงาม ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	๕๑/๕/๕	๒๒,๙๕๐.๐๐
๕.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๑ บ้านหนองมะแปด ตำบลขามเฒ่าพัฒนา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๐๖/๑๐/๑๐	๔๗,๗๐๐.๐๐
๖.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๓ บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลวังแสง อำเภอกะดำ จังหวัดมหาสารคาม	๓๕๒.๕/๓๑/๓๑	๑๕๘,๖๒๕.๐๐
๗.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหนองข่า ตำบลหัวดง อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม	๓๓๐/๓๐/๓๐	๑๔๘,๕๐๐.๐๐
๘.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ บ้านเชียงเหียน ตำบลเขวาสี อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม	๘๑.๒๕/๑๐/๑๐	๓๖,๕๖๒.๕๐
๙.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑ บ้านเวียงดง ตำบลเวียงดง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม	๕๒๓/๓๐/๓๐	๒๓๕,๓๕๐.๐๐
๑๐.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๑ บ้านบุรพาสามัคคี ตำบลหนองไฮ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม	๓๕๖/๓๐/๓๐	๑๖๐,๒๐๐.๐๐

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต (กก.)
๑๑.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๙ บ้านศรีเจริญ ตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๓๐๐/๓๐/๓๐	๑๓๕,๐๐๐.๐๐
๑๒.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๔ บ้านหัวนาไทย ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๕๕๔/๓๐/๓๐	๒๔๙,๓๐๐.๐๐
๑๓.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านโนนสำลี ตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม	๓๒๗.๒๕/๔๒/๔๒	๙๕,๒๒๙.๐๐
๑๔.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านโนนแร่ ตำบลปอพาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐๐/๓๐/๓๐	๖๖,๓๐๐.๐๐
๑๕.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ บ้านหมากหม้อ ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๗๕/๕๒/๕๒	๑๖๙,๕๐๐.๐๐
๑๖.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๘ บ้านวังไผ่ ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	๓๐๔.๒๕/๔๑/๔๑	๑๔๙,๖๙๑.๐๐
๑๗.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ บ้านหนองกอก-บ้านยางตลาด ตำบลยางสีสุราช อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม	๓๔๓/๓๓/๓๓	๑๓๖,๘๕๗.๐๐
๑๘.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองเหลื่อม ตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๒๙๐/๓๐/๓๐	๑๗๘,๙๓๐.๐๐
๑๙.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔,๑๖ บ้านหนองโจด ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๓๑๒/๓๑/๓๑	๑๐๙,๒๐๐.๐๐
๒๐.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๗ บ้านแก่น้อย ตำบลแคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๓๒๗.๕๐/๓๐/๓๐	๑๒๑,๕๐๒.๐๐
๒๑.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านม่วง ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม	๓๑๒/๓๐/๓๐	๑๒๑,๖๘๐.๐๐
เกษตรกรอินทรีย์		
กลุ่มที่ได้รับการรับรองระยะปรับเปลี่ยน (T๒)		
๑. รวมพลังปลูกข้าวอินทรีย์บ้านโนนแคน	๑๘๘/๓๐/๓๐	๖๕,๘๐๐.๐๐
๒. ข้าวอินทรีย์บ้านโคกสำราญ	๑๒๙.๕๐/๒๒/๒๑	๔๕,๓๒๕.๐๐
๓. กลุ่มข้าวอินทรีย์ดอนหมี่พัฒนา	๑๑๘.๕๐/๑๒/๑๒	๔๑,๔๗๕.๐๐
๔. ข้าวอินทรีย์น้ำจั้น	๑๐๑/๑๖/๑๒	๓๕,๓๕๐.๐๐
๕. กลุ่มรักบ้านสวน ๑	๕๙๑/๖๖/๔๔	๒๐๖,๘๕๐.๐๐
๖. กลุ่มรักบ้านสวน ๒	๕๐๘/๕๗/๔๔	๑๗๗,๘๐๐.๐๐
๗. ข้าวอินทรีย์น้ำจั้น ๒	๒๕๑/๓๖/๓๖	๘๗,๘๕๐.๐๐
กลุ่มที่ได้รับการรับรองระบบอินทรีย์ (T๓)		
๑. ข้าวอินทรีย์ยางโพธิ์แคน	๓๓๕.๒๕/๔๗/๔๕	๑๑๗,๓๓๗.๕๐

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต (กก.)
กลุ่มที่ได้รับการรับรองต่อเนื่อง		
๑.วิสาหกิจชุมชนข้าวพันธุ์ดีตำบลดงบัง	๘๗/๑๒/๑๐	๓๐,๔๕๐.๐๐
๒.กลุ่มข้าวอินทรีย์ยางสีสุราช	๒๒๗/๒๕/๒๐	๗๙,๔๕๐.๐๐
๓.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านอีโต้หนองหว่า	๑๒๘/๒๔/๑๔	๔๔,๘๐๐.๐๐
๔.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านหนองฮี	๓๐๙/๓๐/๒๕	๑๐๘,๑๕๐.๐๐
๕.กลุ่มข้าวอินทรีย์ชุมชนลำปลับปลา	๗๕/๙/๙	๒๖,๒๕๐.๐๐
๖.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านเก่าน้อย	๓๔๗/๒๔/๒๓	๑๒๑,๔๕๐.๐๐
๗.ศูนย์ข้าวอินทรีย์บ้านดงเค็ง ม.๑๑	๕๗๙/๗๕/๗๒	๒๐๒,๖๕๐.๐๐
๘.ศูนย์ข้าวอินทรีย์ชุมชนหนองเม็ก	๖๑๑/๖๔/๖๔	๒๑๗,๓๕๐.๐๐
๙.กลุ่มข้าวอินทรีย์ดงสมัด	๖๐๑/๖๒/๕๖	๒๑๐,๓๕๐.๐๐
๑๐.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนน หมู่ที่ ๔	๖๓๗/๗๘/๕๖	๒๒๒,๙๕๐.๐๐
๑๑.กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านวังปทุม	๑๑๐/๒๒/๒๒	๓๘,๕๐๐.๐๐
๑๒.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านสระแก้ว ม.๙	๑๒๑/๑๘/๑๘	๔๒,๓๕๐.๐๐
๑๓.กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านสนาม	๒๑๒/๓๙/๒๔	๗๔,๒๐๐.๐๐
๑๔.กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านศาลา	๓๕๑/๖๗/๖๗	๑๒๒,๘๕๐.๐๐
๑๕.กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านเสือไก่	๔๓๒/๕๔/๓๖	๑๕๑,๒๐๐.๐๐
๑๖.วิสาหกิจชุมชนโคกผักกูด-โป่งแดง	๒๒๐/๓๑/๒๓	๗๗,๐๐๐.๐๐
๑๗.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านช่องแมว	๑๔๔/๔๖/๔๖	๕๐,๔๐๐.๐๐
๑๘.ข้าวอินทรีย์รวมใจโคกก่อบัวค้อ	๕๐๕/๕๒/๔๔	๑๗๖,๗๕๐.๐๐
๑๙.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านภูดินเหนือ หมู่ ๑๑	๑๒๕/๑๖/๑๖	๔๓,๗๕๐.๐๐
๒๐.กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองหิน๓	๑๗๓/๒๔/๑๖	๔๗,๙๕๐.๐๐
๒๑.กลุ่มข้าวอินทรีย์ดลันไร่ กลุ่ม๒	๔๔๔.๗๕/๔๕/๓๙	๑๕๕,๖๖๒.๕๐
๒๒.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกข้าวบ้านหนองโน ตำบลวังยาว	๙๔.๒๕/๑๖/๑๑	๓๒,๙๘๗.๕๐
๒๓.วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวบ้านหนองยาง	๒๗๕.๕/๒๖/๒๖	๙๖,๔๒๕.๐๐
๒๔. วิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวปลอดสารพิษบ้านหนองหิน	๑๘๒.๗๕/๑๘/๑๘	๖๓,๙๖๒.๕๐
๒๕.วิสาหกิจชุมชนบ้านโนนม่วง	๑๔๗/๙/๙	๕๑,๔๕๐.๐๐
อื่น ๆ		
กลุ่มที่ได้รับการรับรอง		
๑.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองเรือ	๑๘/๑๘/๙๗	๓๓,๙๕๐.๐๐
๒.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านเก่าน้อย	๒๘/๒๘/๒๗๓	๙๕,๕๕๐.๐๐

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต (กก.)
๓.ศูนย์ข้าวชุมชนรวมพลังปลูกข้าวอินทรีย์บ้านโนนแคน	๑๔/๑๔/๖๗	๒๓,๔๕๐.๐๐
๔.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองหิน	๒๐/๒๐/๖๕	๒๒,๗๕๐.๐๐
๕.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนาสีนวลเหนือ	๑๑/๑๑/๕๗	๑๙,๕๕๐.๐๐
๖.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านดงน้ำกิน	๔๐/๔๐/๒๓๗	๘๒,๙๕๐.๐๐
๗.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองห้าง	๙๕/๙๕/๖๕๔	๒๒๘,๙๐๐.๐๐
๘.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองแคน ม.๔	๑๑/๑๑/๕๕	๑๙,๒๕๐.๐๐
๙.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองฮี	๑๕/๑๗/๑๓๒	๔๖,๒๐๐.๐๐

(ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช

มาตรฐาน/ชนิดสินค้าผ่านการรับรองฯ	หน่วยนับ(ไร่/แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
GAP	๙๓๙	๑,๗๑๑.๑๕๔
๑. กลุ่มพืชสมุนไพร	๑๙๐	๙๐.๗๕
๒. กลุ่มพืชตระกูลกะหล่ำ	๑๘๐	๑๘๐.๕
๓. ถั่วเขียว	๑๓๗	๑๐๑
๔. มะม่วง	๖๑	๓๑๐.๗๕
๕. กลุ่มพืชตระกูลถั่ว	๖๓	๔๔.๒๕
๖. ข้าวโพด	๒๐	๙๙.๖๕
๗. กลุ่มพืชตระกูลแตง	๖๕	๔๓๑
๘. กลุ่มพืชตระกูลพริก	๖๐	๔๕
๙. กลุ่มพืชตระกูลมะเขือ	๓๐	๒๘
๑๐. มันแกว	๘๔	๑๖๑.๑๒๕
๑๑. พืชอื่นๆ ๔๓ ชนิด	๔๙	๒๑๙.๕๑๕
อินทรีย์	๘๗	๙๙.๒๓
๑. พืชผสมผสาน	๓๓	๖๑.๕๕
๒. พืชสมุนไพร	๒๖	๑๖.๕
๓. พืชผัก	๑๖	๙.๘๕
๔. ไม้ผล	๔	๑
๕. พืชไร่	๘	๑๐.๓๓

มาตรฐาน/ชนิดสินค้าผ่านการรับรองฯ	หน่วยนับ(ไร่/แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
โรงคัดบรรจุผลิตผล/การแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์	๑ แห่ง	
๑. โรงงานแปรรูปอ้อยอินทรีย์ โรงงานน้ำตาลวังขนาย	๑ แห่ง	อ.โกสุมพิสัย

(ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP		
๑.ปลาเบญจพรรณ (เลี้ยง)	๗๕๙ ไร่	๖๑๕.๕๘ ตัน/ปี
๒.ปลาเบญจพรรณ (เพาะพันธุ์)	๓๓๙.๘๕ ไร่	๑๖๖.๖๒ ล้านตัว/ปี
๓.ปลาตะกั่วขาว	๑๙๑.๕ ไร่	๑,๑๔๒.๔๑ ตัน/ปี
๔.ปลานิล (กระชัง)	๓.๓ ไร่	๘๒๗ ตัน/ปี
๕.กบ (เลี้ยง)	๒๘๐ ตร.ม.	๓๐๐ กก./ปี
๖.กบ (เลี้ยง)	๔๔ ไร่	๒๓.๕๐ ตัน/ปี
เกษตรอินทรีย์		
๑. ปลาตะเพียน (ระยะปรับเปลี่ยน)	๑๑.๘ ไร่	๗.๒ ตัน /ปี

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๒๘ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP		
๑.มาตรฐานฟาร์มสุกร (GAP)	๑๑๓ ฟาร์ม	๑๐๖,๙๖๕ ตัว
๒.มาตรฐานฟาร์มไก่เนื้อ (GAP)	๙๗ ฟาร์ม	๒,๒๖๖,๖๐๐ ตัว
๓.มาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ (GAP) รุ่น + ผลิตไข่	๒๘+๔ ฟาร์ม	๖๐๑,๕๐๐ +๘๑,๕๐๐ ตัว
๔.มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP)	๑๐๒ ฟาร์ม	๔,๖๗๓ ตัว
๕.มาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ (GAP)	๒ ฟาร์ม	๓๗๐ ตัว
๖.มาตรฐานฟาร์มไก่วง (GAP)	๑ ฟาร์ม	๒๐๐ ตัว
อินทรีย์		
-	-	-

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
อื่น ๆ		
๑. ศูนย์รวบรวมนํ้ามันดิบ (GMP)	๔ แห่ง	๑๐,๓๖๘,๗๖๕ กก.

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและมาตรฐานการผลิตผ้าไหม/เส้นไหม

อำเภอ	จำนวนกลุ่ม เกษตรกร	จำนวนกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน	
		ตรานกยูงพระราชทาน (กลุ่ม)	มาตรฐานอื่นๆ (กลุ่ม)
๑. เมืองมหาสารคาม	๒	๒	
๒. กันทรวิชัย	๒	๒	
๓. ยางสีสุราช	๑	๑	๑ (เส้นไหม มกษ.)
๔. บรบือ	๔	๔	
๕. โกสุมพิสัย	๑	๑	
๖. แกดดำ	๑	๐	
๗. วาปีปทุม	๓	๓	
๘. เขียงยืน	๑	๑	
๙. นาเชือก	๖	๖	
๑๐. นาตูน	๑	๑	
๑๑. ชื่นชม	๒	๐	
๑๒. กุดรัง	๓	๓	๑ (เส้นไหม มกษ.)
๑๓. พยัคฆภูมิพิสัย	๗	๗	๑ (เส้นไหม มกษ.)
รวม	๓๔	๓๑	๓

(ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๔.๖ สินค้า OTOP ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๐ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อ วัตถุดิบ
๑	ข้าวอีม ๓ สี ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวกล้องหอมมะลิแดง ข้าวกล้องหอมนิล	วิสาหกิจชุมชนปลูกข้าว ปลอดภัยบ้านหนองหิน	๑๔๑ หมู่ที่ ๔ หนองหินใต้ ต.โคก ก่อ อ.เมืองมหาสารคาม จ. มหาสารคาม โทร ๐๘๖๒๓๒๔๘๓๗	สมาชิกกลุ่ม
๒	ขนมถั่วตัด (๕ ดาว)	กลุ่มขนมไทยบ้านนาโพธิ์	๑๕๓ หมู่ที่ ๑ นาโพธิ์ ต.นาโพธิ์ อ.กุฉินารายณ์ จ.มหาสารคาม ๐๘๙-๙๓๗๖๒๘๗	สมาชิกกลุ่ม
๓	ข้าวหอมมะลิ ๓๐๕ สีลา (๔ ดาว)	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด	๓ หมู่ที่ ๒ บ.สมสนุก ต.หนองสีม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม ๐๘๙-๓๙๕๔๒๔๖	สมาชิกกลุ่ม
๔	ข้าวฮาง (๔ ดาว)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตร ท่องเที่ยวทุ่งนาทอง	๑๑๗ หมู่ที่ ๑๐ เหล่าจัน ต.แกดำ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม ๐๘๒-๓๐๖๕๗๙๙	สมาชิกกลุ่ม
๕	ข้าวไรซ์เบอร์รี่ (๔ ดาว) ข้าวหอมมะลิ (๔ ดาว)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูป ข้าวบ้านโนนม่วง	๒ หมู่ที่ ๕ โนนม่วง ต.ราษฎร์เจริญ อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๖๙-๐๕๑๕๕๕๕	สมาชิกกลุ่ม
๖	ข้าวกล้อง (๔ ดาว)	กลุ่มแปรรูปข้าวบ้านหนอง ห้าง	๑๑ หมู่ที่ ๓ หนองห้าง ต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๙๘-๖๐๘๔๒๒๖	สมาชิกกลุ่ม
๗	กะหล่ำปลี (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	๓๐ หมู่ที่ ๕ จอมศรี ต.ชื่นชม อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม ๐๙๒-๔๙๑๐๖๘๒	สมาชิกกลุ่ม
๘	สลัด (๔ ดาว) ฟักทอง (๔ ดาว) กล้วยน้ำว้า (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	กลุ่มปลูกพืชด้วยวิถีเกษตร อินทรีย์	๒๓ หมู่ที่ ๘ ศาลา ต.นาฏ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม ๐๘๘-๓๐๕๐๕๘๐	สมาชิกกลุ่ม
๙	ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและ เกษตรผสมผสานบ้านโนน แคน	๔๖ หมู่ที่ ๑๖ โนนแคน ต.เวียง สะอาด อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๘๖-๑๐๘๔๔๔๕	สมาชิกกลุ่ม

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อ วัตถุดิบ
๑๐	ผ้าพื้นจากสีธรรมชาติ (๔ ดาว) เส้นไหม (๒ ดาว)	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัว แปะ	๓๒ หมู่ที่ ๑ หนองบัวแปะ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	สมาชิกกลุ่ม

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๔.๗ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๑ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๘												ปี ๒๕๖๙											
	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	ต ค	พ ย	ธ ค	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	ต ค	พ ย	ธ ค
พืชไร่																								
๑.ข้าวนาปี																								
ช่วงเวลากการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลากการออก ผลผลิต (ร้อยละ)										๕๐	๕๐											๕๐	๕๐	
๒.มันสำปะหลัง																								
ช่วงเวลากการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลากการออก ผลผลิต (ร้อยละ)	๔	๕	๔	๓	๒	๒	๒	๒	๓	๑๙	๒๑	๓๓	๑๗	๑๕	๑๔	๙	๓	๒	๑	๑	๖	๙	๙	๑๔
๓.อ้อยโรงงาน																								
ช่วงเวลากการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลากการออก ผลผลิต (ร้อยละ)	๒๘	๒๗										๔๕	๔๐	๒๙										๓๑

(ที่มา : ปฏิทินสินค้าเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : ๒๕๖๘/๖๙)

๒.๔.๘ ต้นทุนสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๒ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๗/๖๘

รายการ			
ข้าวนาปี	๒๕๖๕/๖๖	๒๕๖๖/๖๗	๒๕๖๗/๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๓,๐๒๓.๑๒	๓,๒๐๔.๐๕	๓,๕๘๔.๕๓
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๖๑๗.๓๘	๑,๒๐๒.๗๒	๑,๑๔๔.๗๖
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๓,๖๔๐.๕๐	๔,๔๐๖.๗๗	๔,๗๒๙.๒๙
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๑๐,๒๑๐.๐๐	๑๒,๒๔๐	๑๐,๓๕๐
ข้าวนาปรัง	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๔,๓๑๘.๓๗	๓,๙๗๘.๓๐	๔,๒๓๘.๓๖
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๑,๐๒๑.๓๐	๑,๐๑๙.๑๖	๑,๐๐๖.๙๔
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๕,๓๓๙.๖๗	๔,๙๙๗.๔๖	๕,๒๔๕.๓๐
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๘,๘๒๐.๐๐	๘,๕๔๐.๐๐	๘.๖๘
มันสำปะหลัง	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๕,๓๑๗.๒๔	๕,๖๓๘.๘๐	๔,๓๒๙.๗๗

รายการ			
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๙๖๘.๐๓	๙๗๐.๓๕	๑,๐๕๐.๙๕
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๖,๒๘๕.๒๗	๖,๖๐๙.๑๕	๕,๓๘๐.๗๒
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๑.๙๗	๒.๑๒	๑.๘๖
ยางพารา	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๖,๓๙๔.๒๒	๖,๓๙๑.๔๖	๗,๕๐๗.๕๗
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๓,๙๑๓.๐๗	๓,๘๓๔.๖๑	๔,๐๘๑.๔๙
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๑๐,๓๐๗.๒๙	๑๐,๒๒๖.๐๗	๑๑,๕๘๙.๐๖
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๒๒.๘	๒๒.๒๓	๓๔.๙๑

(ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๔ ขอนแก่น : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

จังหวัดมหาสารคาม มีสหกรณ์ทั้งหมดจำนวน ๗๗ แห่ง สมาชิก ๑๙๙,๑๔๘ ราย โดยสามารถแบ่งเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร ๔๘ แห่ง มีสมาชิก ๑๔๘,๗๗๔ ราย และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ๒๙ แห่ง สมาชิก ๕๐,๓๗๔ ราย

ตารางที่ ๒.๓๓ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก
	(แห่ง)	(ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๔๘	๑๔๘,๗๗๔
๑. ระดับชั้น ๑	๑๓	๒๖,๑๖๒
๒. ระดับชั้น ๒	๒๘	๕,๗๕๒
๓. ระดับชั้น ๓	๗	๑๑๑,๘๖๐
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)		
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๒๙	๕๐,๓๗๔
๑. ระดับชั้น ๑	๑๑	๒๐,๔๔๑
๒. ระดับชั้น ๒	๔	๑๙,๑๘๘
๓. ระดับชั้น ๓	๑๔	๑๐,๗๓๕
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)		

(ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๙)

๒.๕. กลุ่มเกษตรกรจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
๑. เมืองมหาสารคาม	๒๗	๓๓๓	๒๔	๒๗๗	๕	๗๑	๒๖๑	๓,๒๗๒
๒. แกดำ	๓	๓๐	๒๒	๒๒๑	๑	๑๐	๕๑	๗๖๔
๓. โกสุมพิสัย	๙	๑๐๐	๒๗	๒๘๓	๙	๑๐๑	๘๖	๑,๔๙๔
๔. กันทรวิชัย	๑๕	๒๕๔	๓	๓๒	๒	๒๕	๑๙๑	๒,๓๕๘
๕. เชิงเย็น	๑๐	๑๑๓	๑๕	๑๕๓	๔	๗๑	๖๘	๑,๐๖๕
๖. บรบือ	๑๑	๑๔๓	๑๒	๑๘๐	๔	๑๓๘	๑๐๒	๒,๓๘๑
๗. นาเชือก	๒๑	๔๐๖	๒๕	๓๖๕	๑๐	๑๗๗	๘๑	๒,๐๑๘
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๑๔	๑๕๒	๒๙	๓๗๐	๕	๙๗	๙๕	๒,๑๕๗
๙. วาปีปทุม	๘	๑๑๖	๑๘	๒๖๙	๑	๑๑	๒๒๓	๔,๓๕๓
๑๐. นาตูน	๖	๖๑	๑๑	๑๑๕	๒	๒๐	๗๖	๑,๔๙๒
๑๑. ยางสีสุราช	๙	๙๖	๑๘	๑๘๙	๒	๒๔	๙๓	๒,๓๑๐
๑๒. กุดรัง	๘	๘๒	๖	๖๐	๔	๔๑	๑๗๓	๒,๙๖๓
๑๓. ชื่นชม	๓	๓๓	๓	๓๘	๑	๑๒	๒๒	๔๘๒
รวม	๑๔๔	๑,๙๑๙	๒๑๓	๒,๕๕๒	๕๐	๗๙๘	๑,๕๒๒	๒๗,๑๐๙

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๙)

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตร												
	เกษตรและสหกรณ์	ฝนหลวง	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	สหกรณ์	ชลประทาน	เศรษฐกิจการเกษตร	ปฏิรูปที่ดิน	ขานาขั้นนำ	ยางพารา
เมือง	๐	๑	๖	๔	๙๐	๑๘๓	๒๐๓	๔	๓	๑	๐	๔๔๑	๐
แกดำ	๐	๐	๔	๓	๒๙	๘๘	๑๕๑	๔	๐	๑	๐	๒๑๕	๐
โกสุมพิสัย	๑	๒	๑๐	๘	๓๐	๒๓๓	๓๑๖	๑๘	๓	๑	๓	๕๒๖	๐
กันทรวิชัย	๒	๒	๓	๔	๘	๑๘๓	๒๙๘	๔	๐	๑	๓	๕๐๕	๕
เชิงเย็น	๐	๔	๖	๑๐	๓๙	๑๑๕	๑๑๗	๔	๐	๑	๐	๓๐๖	๐
บรบือ	๐	๒	๙	๗	๒๘	๒๐๒	๒๑๒	๔	๒	๑	๑	๕๑๘	๐
นาเชือก	๐	๖	๔	๑๒	๒๕	๑๔๕	๒๔๒	๓	๖	๑	๒	๑๕๖	๐
พยัคฆภูมิพิสัย	๐	๗	๕	๖	๑๐	๒๒๔	๒๓๗	๔	๐	๑	๐	๔๙๘	๐
วาปีปทุม	๐	๙	๑๕	๖	๑๔	๒๔๑	๒๔๒	๔	๐	๑	๐	๖๔๓	๗
นาตูน	๑	๘	๒	๐	๑๕	๙๔	๑๓๐	๔	๐	๑	๐	๒๖๖	๐
ยางสีสุราช	๐	๓	๓	๑	๖๐	๙๑	๑๕๐	๔	๐	๑	๐	๒๙๘	๐
กุดรัง	๐	๗	๔	๒	๑๘	๘๔	๑๑๓	๒	๐	๑	๑	๑๒๗	๐

อำเภอ	ด้านอาสาศัมครเกษตร												
	เกษตร และ สหกรณ์	ฝน หลวง	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เกษตร หมู่บ้าน (อกม.)	สหกรณ์	ชล ประทาน	เศรษฐกิจ การ เกษตร	ปฏิรูป ที่ดิน	ชาว นาขั้นน้ำ	ยาง พารา
ชื่นชม	๐	๒	๕	๔	๒๑	๔๗	๘๕	๑๘	๐	๑	๐	๑๑๓	๐
รวมทั้งสิ้น	๔	๕๓	๗๖	๗๐	๓๘๗	๑,๙๓๐	๒,๔๙๖	๗๗	๑๔	๑๓	๑๐	๔,๖๑๒	๑๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

๒.๗ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อมูลปัจจุบัน ถ้ามี)

ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ

อำเภอ	ชื่อปราชญ์ชาวบ้าน	ชื่อศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	กิจกรรมหลัก
กันทรวิชัย	นายอดิสร เหล่าสะพาน	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนมัน	การเพาะเห็ด เกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย
นาหว้า	นายล้วน กุลแก้ว	ศูนย์คุณธรรมนำชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	เกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
โกสุมพิสัย	นายบรรจง แสนยะมูล	ศูนย์เรียนรู้ไร่แสนดี เกษตรทฤษฎีใหม่	เกษตรอินทรีย์ ไข่และผลิตภัณฑ์จากไข่

(ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

๒.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูล Smart Farmer, Young Smart Farmer ฯลฯ

ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่

ข้อมูล	จำนวน (แห่ง/ราย/แปลง)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑..Smart Farmer	๖๒๘		
๒. Young Smart Farmer	๑๗๔		
๓. ศพก. หลัก	๑๓		
๔. ศพก. เครือข่าย	๒๕๑		
๕. กลุ่มแปลงใหญ่ (รวม)	๓๖๐	๑๖,๑๙๓	๑๓๘,๔๓๗.๓๐
แยกเป็น			
๕.๑ ข้าว	๒๐๑	๘,๗๙๗	๑๐๗,๔๑๖.๕๕
๕.๒ มันสำปะหลัง	๓๗	๑,๕๖๙	๑๕,๑๑๖.๐๐
๕.๓ อ้อยโรงงาน	๙	๕๓๓	๔,๕๙๐.๗๕
๕.๔ หม่อนไหม	๑	๓๓	๗๖
๕.๕ พืชผัก/สมุนไพร	๘๑	๓,๔๗๖	๓,๕๖๓.๗๕
๕.๖ ไม้ผล	๓	๑๗๐	๑,๔๑๕.๒๕
๕.๗ ถั่วลิสง	๒	๗๗	๖๐๐.๐๐
๕.๘ มะพร้าว/น้ำหอม	๑	๕๖	๗๐๑

ข้อมูล	จำนวน (แห่ง/ราย/แปลง)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๕.๙ ไฟ	๑	๓๔	๓๑๓
๕.๑๐ มันแกว	๑	๖๐	๓๐๐
๕.๑๑ จิ้งหรีด	๑	๕๐	
๕.๑๒ ยางพารา	๒	๑๑๓	๗๑๒.๗๕
๕.๑๓ ปศุสัตว์	๑๔	๙๙๓	๓,๒๖๔
๕.๑๔ ประมง	๑	๓๕	
๕.๑๕ ส.ป.ก.	๕	๑๙๗	๙๖๒.๒๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๙)

๒.๘ ศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๒.๓๘ ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนศูนย์ข้าว (แห่ง)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ (ไร่)	ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ (ตัน)
๑.เมืองมหาสารคาม	๙	๕๑๙	๑,๔๘๐	๕๑๕
๒.แกดำ	๗	๒๙๓	๑,๘๙๔	๖๖๐
๓.โกสุมพิสัย	๑๔	๕๑๙	๑,๔๘๐	๕๑๕
๔.กันทรวิชัย	๗	๓๒๕	๑,๔๑๕	๔๙๕
๕.เขียงยืน	๗	๓๓๖	๑,๖๐๓	๕๖๐
๖.บรบือ	๑๓	๕๐๑	๒,๓๘๘	๘๓๕
๗.นาเชือก	๒๖	๑,๐๘๓	๒,๙๑๒	๑,๐๑๐
๘.พยัคฆภูมิพิสัย	๒๙	๑,๕๐๒	๘,๘๘๒	๓,๑๐๐
๙.วาปีปทุม	๒๔	๙๐๖	๓,๕๗๑	๑,๒๔๐
๑๐.นาइन	๑๗	๖๑๙	๒,๗๙๔	๙๗๐
๑๑.ยางสีสุราช	๕	๑๔๔	๑,๑๐๕	๓๘๕
๑๒.กุฉีกรัง	๘	๓๒๐	๗๔๗	๒๖๐
๑๓.ชื่นชม	-	-	-	-
รวม	๑๖๖	๗,๑๔๖	๓๐,๕๗๔	๑๐,๖๕๐

(ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น : พฤษภาคม ๒๕๖๙)

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

ซึ่งจะวิเคราะห์ว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไรในปัจจุบันทั้ง ๗ ประการ ประกอบด้วย

๑. กลยุทธ์ (Strategy)
๒. โครงสร้างขององค์กร (Structure)
๓. ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๔. บุคลากร (Staff)
๕. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
๖. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
๗. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ตารางที่ ๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
กลยุทธ์ (Strategy)	๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ (GI) โคเนื้อ อ้อย โรงงาน พืชสมุนไพร และพันธุ์ปลาน้ำจืด ๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง โคเนื้อ ๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง ๔. เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสมต่อการกระจายสินค้าไปยังจุดต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว	๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ ๒. ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล ๓. ขาดการจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ๔. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ และปัญหาการชะล้างหน้าดิน ๕. มีการทำการเกษตรสำหรับสินค้าเกษตรมูลค่าต่ำ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย เป็นต้น
โครงสร้างขององค์กร (Structure)	๑. ครั้วเรือนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ๒. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่	๑. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ยังสูงชันอย่างต่อเนื่อง ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ๓. มีเครือข่ายภาคการเกษตร แหล่งเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย	๓. ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๔. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ๕. ขาดระบบบริหารจัดการน้ำที่ดีอย่างเป็นระบบ ทั้งการกักเก็บและการกระจายน้ำ ๖. การบูรณาการของหน่วยงานและการดำเนินการด้านการเกษตรยังไม่เชื่อมโยงครบวงจร
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	๑. มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ทำเกษตรกรรมยั่งยืนและการเกษตรในหลากหลายรูปแบบ และต่อยอดพัฒนาไปถึงการแปรรูปและการตลาด ๒. มีการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อทดแทนแรงงานมากขึ้น ๓. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญา และมีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำการเกษตร ๔. การเข้าถึงเทคโนโลยี / ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ๕. มีศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ๒. ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังเน้นการผลิตในปริมาณมากไม่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน ๔. เกษตรกรยังขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ๕. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีทางการเกษตรได้อย่างเต็มที่
บุคลากร (Staff)	๑. มีผู้เชี่ยวชาญ ปรชาญชาวบ้าน และเกษตรกรต้นแบบที่มีการสั่งสมองค์ความรู้ และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน ๒. มีศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๓ ศูนย์ และมี ศูนย์ ศพก. หลัก ๑๓ ศูนย์ รวมทั้งศูนย์เครือข่ายทุกอำเภอ ๓. มี Smart Farmer/Young Smart Farmer และมีอาสาสมัครด้านการเกษตรครบทุกด้านและมีเป็นจำนวนมาก	๑. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการผลผลิต การตลาด และการแปรรูปผลผลิต ๒. เกษตรกรขาดกำลังใจทำการเกษตร เนื่องจากผลผลิตราคาตกต่ำ ๓. การขาดแคลนแรงงานในช่วงฤดูกาลผลิต ๔. เกษตรกรขาดที่ปรึกษาด้านธุรกิจเกษตร ๕. ขาดการสร้างเครือข่ายเกษตรกร ๖. ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรสูงอายุ

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	๑. เกษตรกรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในอาชีพของตนเอง ๒. เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านวิชาการเกษตรและสหกรณ์ที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาภาคการเกษตรได้	๑. เกษตรกรยังไม่สามารถรับรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีทางการเกษตรได้อย่างเต็มที่ ๒. ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๓. เกษตรกรยังขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการผลิตและการบริหารจัดการด้านการตลาด
รูปแบบการบริหาร จัดการ (Style)	๑. นโยบายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตร ๒. มีผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ ๓. มีอาสาสมัครในทุกพื้นที่ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาปศุสัตว์ ประมงอาสา หมอдинอาสา หมอนไหมอาสา เป็นต้น ๔. มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและองค์กรเกษตรกรที่สามารถเป็นผู้นำการขับเคลื่อนพัฒนา	๑. ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตรในจังหวัด ๒. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ที่มีปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ๓. องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยียังกระจุกกระจายไม่มีความเชื่อมโยงที่จะนำไปต่อยอดและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ๔. เกษตรกรใช้พื้นที่เกษตรกรรมไม่คุ้มค่า โดยมีระยะเวลาในการใช้ประโยชน์จากที่ดินต่อปีน้อย คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของระยะเวลาทั้งหมดต่อปี ๕. รายรับไม่พอจ่าย และระยะเวลาในการหารายได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้เงิน
ค่านิยมร่วม (Shared Values)	๑. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยและสามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้ ๒. มีสินค้าเกษตรมาตรฐาน GI แสดงถึงการรักษาภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้	๑. เกษตรกรปลูกพืชตามกระแสนิยม และพืชเชิงเดี่ยวมากกว่าการเกษตรมูลค่าสูงหรือเกษตรกรรมแบบยั่งยืน ๒. ทักษะคติของคนรุ่นใหม่ต่ออาชีพเกษตรกรรม มองว่าล้าหลัง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

๑. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) เช่น นโยบายของรัฐ ระบบการปกครอง เสถียรภาพด้านการเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ
๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เช่น การปรับอัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ้างงาน ภาวะทางเศรษฐกิจ
๓. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยม การบริโภคอุปโภค
๔. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ
๕. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ระเบียบข้อบังคับด้านธุรกิจ
๖. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ธรรมชาติ

ตารางที่ ๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<u>ด้านการเมือง</u> ๑) นโยบายระดับประเทศและกระทรวงยังให้ความสำคัญกับเกษตรมูลค่าสูง เกษตรอัจฉริยะ BCG เกษตรปลอดภัย เกษตรสีเขียว และการเพิ่มรายได้เกษตรกร ๒) ประเด็นคาร์บอนเครดิต ภาคเกษตรคาร์บอนต่ำ และการลดการเผาในพื้นที่เกษตรมีความสำคัญมากขึ้นในเชิงนโยบายและงบประมาณ ๓) นโยบายตลาดนำการผลิต การจัดการน้ำทั้งระบบ และการใช้เทคโนโลยีเกษตรเปิดพื้นที่ให้จังหวัด ออกแบบโครงการที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายกระทรวงได้ชัดเจน ๔) การส่งเสริมเกษตรปลอดภัย อาหารปลอดภัย และมาตรฐานสินค้าเกษตรยังเป็นโอกาสต่อสินค้าเกษตรของมหาสารคาม เช่น ข้าว โคเนื้อ สมุนไพร และสินค้าแปรรูป ๕) นโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกรเอื้อต่อการรวมกลุ่มและการยกระดับห่วงโซ่คุณค่า ๖) นโยบายการส่งเสริมสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานสู่การส่งออกไปยังต่างประเทศ	๑) ความไม่แน่นอนทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งผลต่อความต่อเนื่องของแผนงาน งบประมาณ และมาตรการสนับสนุนภาคเกษตร ๒) ความขัดแย้งระหว่างประเทศและความผันผวนของเศรษฐกิจโลกกระทบต้นทุนปุ๋ย น้ำมัน อาหารสัตว์ เครื่องจักร และปัจจัยการผลิต ๓) มาตรการทางการค้า ภาษี มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม และการตรวจสอบย้อนกลับมีแนวโน้มเข้มงวดขึ้น ๔) การแข่งขันด้านนโยบายสนับสนุนสินค้าเกษตรระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศทำให้สินค้าเกษตรของจังหวัดต้องเผชิญแรงกดดันสูงขึ้น ๕) การลักลอบนำเข้าปัจจัยการผลิตหรือสินค้าเกษตรผิดกฎหมายยังเป็นความเสี่ยงต่อราคาคุณภาพ และความเชื่อมั่นของระบบเกษตร

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
ด้านเศรษฐกิจ ๑) ตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพสูง เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ GI และสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีแนวโน้มขยายตัวในกลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพและความปลอดภัย ๒) ข้าวหอมมะลิ ข้าว GI โคเนื้อ มันสำปะหลัง อ้อย สมุนไพร และสินค้าแปรรูปของจังหวัดมีโอกาสเชื่อมกับตลาดมูลค่าสูงและตลาดเฉพาะกลุ่ม ๓) ตลาดออนไลน์ แพลตฟอร์มจำหน่ายสินค้าเกษตร และช่องทางค้าปลีกสมัยใหม่เปิดโอกาสให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์เข้าถึงผู้บริโภคโดยตรงมากขึ้น ๔) ทำเลพื้นที่ตอนกลางของภาคและโครงข่ายคมนาคม/โลจิสติกส์สนับสนุนบทบาทของจังหวัดในการรวบรวม แปรรูป และกระจายสินค้าเกษตร ๕) ความต้องการสินค้าเกษตรแปรรูป อาหารสุขภาพ สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ Wellness สร้างโอกาสต่อการเพิ่มมูลค่าในระดับชุมชนและจังหวัด	๑) ราคาสินค้าเกษตรและราคาปัจจัยการผลิตมีความผันผวนสูง ส่งผลต่อรายได้สุทธิและความสามารถในการวางแผนการผลิตของเกษตรกร ๒) ต้นทุนปุ๋ย น้ำมัน อาหารสัตว์ ค่าแรง เครื่องจักรกล และโลจิสติกส์ยังอยู่ในระดับสูง ๓) การแข่งขันจากสินค้าเกษตรราคาถูกทั้งในประเทศและต่างประเทศกดดันราคาสินค้าเกษตรของจังหวัด ๔) ภาวะค่าครองชีพและกำลังซื้อของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริโภคสินค้าเกษตรบางกลุ่ม ๕) การพึ่งพาการขายผลผลิตขั้นต้นยังทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนต่ำและเสี่ยงต่อราคาลดลง
ด้านสังคม ๑) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย อาหารสุขภาพ แหล่งผลิตที่น่าเชื่อถือ และการตรวจสอบย้อนกลับมากขึ้น ๒) กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เกษตรยั่งยืน ลดการเผา และการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลดีต่อการยกระดับภาพลักษณ์สินค้าเกษตรจังหวัด ๓) Social Network และสื่อดิจิทัลช่วยให้สินค้าเกษตร สินค้าชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างขึ้น ๔) วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญา วิถีเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอัตลักษณ์สินค้าเกษตรของจังหวัดมีศักยภาพในการสร้างเรื่องราวและมูลค่าเพิ่ม ๕) กระแส Young Smart Farmer และผู้ประกอบการรุ่นใหม่เปิดโอกาสต่อการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของอาชีพเกษตรกร	๑) สังคมเกษตรสูงวัยและแรงงานรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรน้อยลง กระทบความต่อเนื่องของอาชีพเกษตรกร ๒) การขยายตัวของเมืองและการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินทำให้พื้นที่เกษตรมีแนวโน้มลดลงหรือถูกใช้ประโยชน์ไม่ต่อเนื่อง ๓) ทักษะของคนรุ่นใหม่บางส่วนยังมองว่าอาชีพเกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอน ใช้แรงงานสูง และมีความเสี่ยง ๔) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างรวดเร็วทำให้สินค้าเกษตรที่ไม่ปรับตัวด้านคุณภาพมาตรฐาน และช่องทางตลาดมีความเสี่ยงสูงขึ้น ๕) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงข้อมูล เทคโนโลยี และตลาดยังส่งผลต่อเกษตรกรรายย่อย

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
ด้านเทคโนโลยี ๑) เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ เช่น โดรน เซนเซอร์ ระบบน้ำแม่นยำ เครื่องจักรกล แพลตฟอร์มดิจิทัล และฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตภาพ ๒) ตลาดออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลสร้างช่องทางการขาย การสื่อสารแบรนด์ และการเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรงมากขึ้น ๓) มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา และงานวิจัยในพื้นที่เป็นแหล่งองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สามารถเชื่อมกับภาคเกษตรจังหวัดได้ ๔) ระบบฐานข้อมูลเกษตร Agri-Map Big Data Application และข้อมูลตลาดมีบทบาทต่อการวางแผนผลิตตามศักยภาพพื้นที่และความต้องการตลาด ๕) เทคโนโลยีการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ ตรวจสอบย้อนกลับ และมาตรฐานดิจิทัลสร้างโอกาสต่อสินค้าเกษตรมูลค่าสูง	๑) ราคาของเทคโนโลยี เครื่องจักรกล อุปกรณ์ดิจิทัล และระบบเกษตรอัจฉริยะยังเป็นข้อจำกัดต่อการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อย ๒) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็ว ทำให้เกษตรกรและหน่วยงานต้องเผชิญช่องว่างด้านทักษะและการปรับตัว ๓) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรยังมีความไม่เท่าเทียมระหว่างพื้นที่ ๔) การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์มีการแข่งขันสูง และเกษตรกรที่ขาดทักษะการตลาดดิจิทัลมีความเสี่ยงในการเข้าถึงผู้บริโภคได้น้อย ๕) การพึ่งพาเทคโนโลยีโดยไม่มีระบบดูแลหลังการใช้งานและการซ่อมบำรุงทำให้เกิดความเสี่ยงด้านความคุ้มค่า
ด้านกฎหมาย ๑) กฎหมายและมาตรการด้านอาหารปลอดภัย สิ่งแวดล้อม การควบคุมสารเคมี และการคุ้มครองผู้บริโภคช่วยสร้างแรงจูงใจให้สินค้าเกษตรเข้าสู่ระบบมาตรฐานมากขึ้น ๒) การปรับปรุงกฎหมายและกลไกภาครัฐให้ทันสมัย เปิดโอกาสต่อการพัฒนาระบบรับรอง ตรวจสอบย้อนกลับ และการค้าสินค้าเกษตรที่มีความน่าเชื่อถือ ๓) ระบบเกษตรพันธสัญญาและมาตรการคุ้มครองคู่สัญญามีบทบาทต่อการเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้ประกอบการและตลาด ๔) ศูนย์พิรุณราชและกลไกรับเรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรช่วยเพิ่มช่องทางคุ้มครองเกษตรกรและสร้างความเป็นธรรมในระบบเกษตร ๕) กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและการลดการเผาเปิดโอกาสต่อโครงการเกษตรยั่งยืน เกษตรคาร์บอนต่ำ และการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	๑) กฎหมาย มาตรฐาน และข้อกำหนดด้านความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม แรงงาน และการตรวจสอบย้อนกลับมีแนวโน้มซับซ้อนขึ้น ๒) เกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเกษตรกรบางส่วนยังเผชิญความยากในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรฐานใหม่ ๓) ค่าใช้จ่ายและขั้นตอนการเข้าสู่ระบบมาตรฐานอาจเป็นภาระต่อเกษตรกรรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน ๔) การบังคับใช้กฎหมายด้านสารเคมี สิ่งแวดล้อม แรงงาน และมาตรฐานยังมีข้อจำกัดด้านกำลังคน และการครอบคลุมพื้นที่ ๕) ข้อกำหนดทางกฎหมายและมาตรฐานจากตลาดปลายทางอาจกระทบสินค้าเกษตรที่ยังไม่มีระบบคุณภาพและตรวจสอบย้อนกลับ

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
ด้านสิ่งแวดล้อม ๑) พื้นที่และภูมิอากาศของจังหวัดยังมีศักยภาพต่อการผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ และเกษตรผสมผสาน ๒) กระแสเกษตรยั่งยืน เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรคาร์บอนต่ำ และการลดการเผาในพื้นที่เกษตรมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ๓) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการผลิตที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติช่วยสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าเกษตรของจังหวัด ๔) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้เกษตรยั่งยืนมีโอกาสเชื่อมโยงกับรายได้เสริมของชุมชน ๕) การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและเศรษฐกิจหมุนเวียนมีบทบาทต่อการเพิ่มมูลค่าและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม	๑) ภัยแล้ง น้ำท่วม และสภาพอากาศแปรปรวนมีแนวโน้มกระทบต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิตมากขึ้น ๒) Climate Change ส่งผลต่อฤดูกาลผลิต ความเสี่ยงโรคพืช โรคสัตว์ ปริมาณน้ำ และต้นทุนการผลิต ๓) พื้นที่บางส่วนยังเสี่ยงต่อดินเสื่อม ดินทราย การชะล้างหน้าดิน และการขาดความอุดมสมบูรณ์ของดิน ๔) การบริหารจัดการน้ำในระดับพื้นที่ยังเผชิญข้อจำกัดจากปริมาณน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำ และระบบกระจายน้ำ ๕) ปัญหา PM ๒.๕ และการเผาในพื้นที่เกษตรสร้างแรงกดดันต่อภาคเกษตรและความต้องการปรับระบบการผลิต

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ ๓.๓ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

การกำหนดแนวทางการพัฒนา (TOWS Matrix)		สภาพแวดล้อมภายใน	
		จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
		๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โคเนื้อ อ้อยโรงงาน พืชสมุนไพร และพันธุ์ปลาน้ำจืด ๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง ๔. ครบถ้วนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ๕. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ๖. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญาและมิวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำการเกษตร ๗. เกษตรกรมีการสั่งสมองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน ๘. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลัก สามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้ ๙. เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเหมาะสมกับการกระจายสินค้า ๑๐. มีการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อทดแทนแรงงานมากขึ้น	๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ/ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล ๒. การจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ๓. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ ๔. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ยังสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๕. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ๖. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว โดยยังเน้นรูปแบบการผลิตในปริมาณมาก ไม่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน ๗. การขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๘. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการการผลิต การตลาดและการแปรรูปผลผลิต ๙. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ภัยแล้งและอุทกภัย ๑๐. องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยียังกระจุกกระจายไม่มีความเชื่อมโยงที่จะนำไปต่อยอดและพัฒนาอย่างเป็นระบบ
สภาพแวดล้อมภายนอก	โอกาส (Opportunities : O) ๑. นโยบายการขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วย BCG Model และการขับเคลื่อนคาร์บอนเครดิตสำหรับภาคการเกษตร ๒. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย (Food Safety) เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agricultural City) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการบริหารจัดการน้ำและดินเพื่อการเกษตร ๓. นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนแหล่งทุนให้เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรของรัฐบาล ๔. ข้าวหอมมะลินิธีร์/ GAP / GI และโคเนื้อ เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ	แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (S-O Strategies) * (S๑+O๔) ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปข้าวหอมมะลิและโคเนื้อคุณภาพสูง * (S๔+O๘) ส่งเสริมการทำเกษตรมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP / เกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตร GI * (S๘+O๙) ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	แนวทางการพัฒนาเชิงพัฒนา (W-O Strategies) * (W๑+O๒) พัฒนาและสร้างพื้นที่กักเก็บน้ำ บ่อกักเก็บน้ำในระดับชุมชนและไร่นา รวมไปถึงการพัฒนาระบบกระจายน้ำให้มีประสิทธิภาพ * (W๘+O๓) ส่งเสริมเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร มีอาชีพ เกิดการรวมกลุ่มและเข้าถึงแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ * (W๙+O๕) พัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการด้านการตลาด

	๕. การส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและตลาดออนไลน์ที่ช่วยกระจายสินค้าทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ๖. เส้นทางขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศสายอีสต์เวสคอร์ริดอร์และการพัฒนาทางรถไฟของจังหวัดมหาสารคาม ๗. พื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคและมีความสะดวกในการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร ๘. กระแสผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง ๙. หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ๑๐. มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร รวมไปถึงการมีผลงานวิจัยหลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำ GPS / Big Data / Application ๑๑. กระแสการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ๑๒. กระแส Young Smart Farmer และผู้ประกอบการรุ่นใหม่เปิดโอกาสต่อการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของอาชีพเกษตรกร	* (S๔+O๑๑) ส่งเสริมการทำเกษตรแบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร * (S๒+O๔) ส่งเสริมการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต * (S๑+O๘) ยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์จังหวัดสู่ตลาดสมัยใหม่ * (S๙+O๗) พัฒนาจังหวัดมหาสารคามเป็นศูนย์กลางรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรของภาคอีสานตอนกลาง * (S๗+O๑๒) การส่งเสริมนวัตกรรมเกษตรและการทำเกษตรแบบอัจฉริยะ * (S๒+O๑๑) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการเกษตรแบบยั่งยืน	* (W๒+O๒) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม * (W๑๐+O๑๐) สร้างและพัฒนาระบบเตือนภัยด้านการเกษตรล่วงหน้าและข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ * (W๑๑+O๙) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการให้บริการและการต่อยอดการพัฒนา * (W๔+O๑๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่ภาคการเกษตร Young Smart Farmer * (W๑๑+O๔) ยกระดับเทคโนโลยีทางการเกษตรและนวัตกรรมสู่เกษตรกร ทั้งการผลิตและการตลาด
สภาพแวดล้อมภายนอก	ภัยคุกคาม (Threat : T) ๑. ความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ๒. คู่แข่งทางการค้าของข้าวหอมมะลิมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการค้าเสรี (FTA) ทำให้การแข่งขันด้านการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นและสินค้าเกษตรราคาถูกถูกนำเข้ามายังจำหน่ายในประเทศ ๓. ค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะน้ำมันและปุ๋ย ๔. มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ และภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน สินค้าเกษตรราคาคงต่ำ ๕. ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลงเนื่องจากผู้บริโภคใช้มาตรการรัดเข็มขัด ๖. แรงงานภาคการเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ไม่สานต่ออาชีพเกษตรกร ๗. เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังมีราคาสูง ๘. ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อย ท่วมซ้ำซาก และแล้งซ้ำซาก ๙. ภาวะสงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการนำเข้าและส่งออกวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ๑๐. กฎหมาย มาตรฐาน และข้อกำหนดด้านความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม แรงงาน และการตรวจสอบย้อนกลับมีแนวโน้มซับซ้อนขึ้น	แนวทางการพัฒนาเชิงรับ (S-T Strategies) * (S๘+T๒) ส่งเสริมการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ และการพัฒนา Smart Farmer * (S๑+T๒) การสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและโคเนื้อ * (S๕+T๓) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่ลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพการผลิตของสินค้าเกษตรมาใช้ * (S๘+T๕) ส่งเสริมการทำเกษตรและพืชผักสวนครัวในระดับครัวเรือนเพื่อลดค่าครองชีพ * (S๑+T๓) พัฒนาระบบเกษตรมูลค่าสูงเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา * (S๑๐+T๑๐) พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและการตรวจสอบย้อนกลับ * (S๑๐+T๘) ส่งเสริมนวัตกรรมและองค์ความรู้เพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและโรคระบาด * (S๑๐+T๑) พัฒนาเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง	แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ปัญหา (W-T Strategies) * (W๙+T๔) ส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค * (W๒+T๒) พัฒนาพื้นที่เกษตรที่ไม่เหมาะสมไปเป็นการเกษตรทางเลือกหรือเกษตรผสมผสาน เพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงจากราคาผลผลิตตกต่ำและความผันผวนของเศรษฐกิจ * (W๒+T๓) ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/ หน่ออาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนและจำหน่ายให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ * (W๓+T๓) ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ และพืชปุ๋ยสด * (W๙+T๓) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินแก่เกษตรกร * (W๑+T๘) ส่งเสริมองค์ความรู้และปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ * (W๒+T๒) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรสูงอายุ

ส่วนที่ ๔

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑. วิสัยทัศน์

“เกษตรมูลค่าสูงด้วยนวัตกรรมและเศรษฐกิจชีวภาพ เกษตรกรเข้มแข็ง
ทรัพยากรสมดุล สู่การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ที่ยั่งยืน”

๒. พันธกิจ

- พัฒนาและยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีมูลค่าสูงตลอดห่วงโซ่คุณค่า
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ในการพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์
- พัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และเครือข่ายภาคการเกษตรให้เป็นผู้ประกอบการมืออาชีพและมีความเข้มแข็ง
- บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร น้ำ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- พัฒนาระบบบริหารจัดการภาคการเกษตรและสหกรณ์แบบบูรณาการ โดยใช้ข้อมูล เทคโนโลยี ดิจิทัล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๓. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

“เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ สู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้ทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมเป็นสุขและยั่งยืน”

๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตร (Agricultural GPP) ของจังหวัดเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑ ต่อปี
- พื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP, Organic, GI หรือมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี
- จำนวนเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและยกระดับสู่ผู้ประกอบการเกษตรมืออาชีพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี
- จำนวนแหล่งน้ำและพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี
- บุคลากรหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการพัฒนาสู่การเป็น Smart Officer ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของบุคลากรทั้งหมดภายในปี ๒๕๖๕

๕. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑	การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ
วัตถุประสงค์	- เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น บนพื้นฐานการผลิตที่มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย - เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและการอุตสาหกรรมแปรรูปภาคการเกษตร
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓% จากปีที่ผ่านมา

แนวทางการพัฒนา	๒. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี ๑. การส่งเสริมและพัฒนากิจการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ๒. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
โครงการสำคัญ	๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๓. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป ๔. โครงการพัฒนาและแปรรูปสินค้าภาคการเกษตร ๕. โครงการส่งเสริมพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ๖. โครงการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒	การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ ๒. เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพการเกษตรและสร้างรายได้ มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. เพื่อส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาด
คำเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เข้มแข็งในระดับมาตรฐาน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ๒. จำนวนกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพที่เข้มแข็ง มีการเชื่อมโยงธุรกิจและการตลาดไม่น้อยกว่าปีละ ๓ แห่ง
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาองค์ความรู้สู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ ๒. การเสริมสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ สร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. การสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
โครงการสำคัญ	๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ๒. โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ๔. โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓	การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและ สิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อพัฒนาและเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร ๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและ สิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. จำนวนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี ๒. จำนวนแปลงหรือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การเกษตรอย่างเหมาะสม ปีละ ๕,๐๐๐ แปลง/ไร่ ๓. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ปีละ ๔,๐๐๐ ไร่
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. การพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร ๓. การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรและส่งเสริมการเกษตรที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
โครงการสำคัญ	๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อ บริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ปัญหาที่ดินทำกินของ เกษตรกร ๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ ๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๗. โครงการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔	การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการบูรณาการการทำงาน อย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และ ตรวจสอบได้ ๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการข้อมูลตามชนิดสินค้าที่สำคัญให้มี ความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณด้าน การเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ๒. ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้า มีความถูกต้อง เป็น ปัจจุบัน และสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และการบูรณาการการทำงานของ บุคลากรทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มี ประสิทธิภาพสูง ๒. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็น ระบบ

โครงการสำคัญ

๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP , SCD และ อ.พ.ก.)
๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช, สัตว์ และ ประมง)

๖. แผนที่แสดงความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) กับแผน ๓ ระดับ

แผนระดับ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น - ประเด็น ภาคเกษตรสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม - ประเด็นย่อย เกษตรมูลค่าสูง เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรอัจฉริยะ และอุตสาหกรรมและอาหารแห่งอนาคต	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - เป้าหมาย การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน การพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำ - ประเด็น สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว - ประเด็นย่อย เศรษฐกิจสีเขียว การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร
------------	--	---

แผนระดับ ๒ (ให้กรอบเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับแผนแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร - เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น - แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : เกษตรปลอดภัย - เป้าหมายแผนย่อย : สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น - แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน - เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน - แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว - เป้าหมายแผนย่อย : การบริโภคและ การผลิตของประเทศ มีความยั่งยืนสูงขึ้น - แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป้าหมายหลัก เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน ประเด็นด้านการเกษตร เสาหลักที่ ๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร พัฒนาเกษตรมูลค่าสูง ส่งเสริม SME เกษตร ยกระดับห่วงโซ่มูลค่าเกษตรและอาหาร เสาหลักที่ ๔ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การบริหารจัดการน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ การรับมือการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เสาหลักที่ ๕ การเปลี่ยนแปลงสู่เทคโนโลยีสมัยใหม่ AI Smart Farming	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ - นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๔ การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ - กลยุทธ์หลักที่ ๑ การเสริมสร้างศักยภาพการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับภัยคุกคาม และวิกฤตการณ์ระดับชาติ - กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๖ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
--	---	--	--	--

แผนระดับ ๓ (ให้กรอบเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการด้านเกษตร ๕ ปี)	เป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” สอดคล้องกับประเด็น การพัฒนาแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี ที่กำหนดให้ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ “เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุขสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่กำหนดให้ พัฒนาภาคเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ	แผนพัฒนาจังหวัดจังหวัดมหาสารคาม “ตักสิลา เมืองแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง สังคมสุขภาวะ และสิ่งแวดล้อมที่ดี บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” ครอบคลุมประเด็นภาคการเกษตร เป็นศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร เกษตรปลอดภัย BCG Economy Smart Farmer การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร	แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ "เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม" ประเด็นการพัฒนา ๑. เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ๒. ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน ๓. สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยการแปรรูปและการตลาด ๔. พัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง
--	--	---	---	--

สาระสำคัญแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด “เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ สู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้ทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมเป็นสุขและยั่งยืน”	ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา ๑. ผลผลิตทั้งหมดรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ๒. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๓. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๔. จำนวนแหล่งน้ำและพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น ๕. บุคลากรของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาเป็น Smart Officer
--	--	--

ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๑. การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ	๒. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร	๓. การบริหารจัดการทรัพยากรภาคการเกษตร และสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว	๔. การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
--	--	---	---	---

โครงการสำคัญ	๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๓. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ๕.โครงการพัฒนาและแปรรูปสินค้าภาคการเกษตร ๖.โครงการส่งเสริมพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ๗.โครงการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราชญ์ (Smart Famer) ๒. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ๔. โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกร	๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร ๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ ๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๗. โครงการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม	๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP, SCD และ อ.พ.ก.) ๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช, สัตว์, ประมง)
--------------	--	---	--	--

ส่วนที่ ๕

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการการผลิตไขมันสำปะหลังเชิงประณีตเพื่อเป็นอาหารสัตว์
๒. ชื่อแผนงาน	การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากสู่เศรษฐกิจชีวภาพมูลค่าสูง
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	มันสำปะหลังมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า <i>Manihot esculenta</i> Crantz เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ผลพลอยได้จากการเก็บเกี่ยวหัวมันสำปะหลังได้แก่ไขมันสำปะหลัง จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๗ เท่ากับ ๑๖๓,๒๖๑ ไร่ ได้ผลผลิตหัวมันสด ๔๙๒,๘๗๕ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๒๕๑ กิโลกรัม/ไร่ มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังกระจายอยู่เกือบทุกอำเภอ ในพื้นที่ ๑ ไร่ จะมีผลผลิตไขมันสำปะหลังซึ่งเป็นเศษเหลือ จากการปลูกมันสำปะหลังมากถึง ๓๐๐ - ๑,๐๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสด ซึ่งจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในจังหวัดมหาสารคามจะมีผลผลิตไขมันสำปะหลังมากถึง ๔๘,๙๗๘ - ๑๖๓,๒๖๑ ตัน หรือคิดเป็นมูลค่ามากถึง ๔๘,๙๗๘,๐๐๐ - ๑๖๓,๒๖๑,๐๐๐ บาท ที่ราคากิโลกรัมละ ๑ บาท น้ำหนักสด ซึ่งเศษเหลือดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นอาหารหยาบคุณภาพดี โปรตีนสูง ร้อยละ ๑๒ - ๑๕ และเยื่อใย ร้อยละ ๒๕ - ๓๕ ช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ได้ ในส่วนของการนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องนั้นสามารถใช้ได้ทั้งยอดและลำต้นที่ติดใบ หรือเรียกว่าไขมันสำปะหลังลำเขียว ไขมันสำปะหลังสดทั่วไปมีระดับไซยาไนด์สูง ไม่ควรนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ในสภาพสด ไขมันสำปะหลังแห้งที่ผ่านการผึ่งแดด ๒ - ๓ วัน สามารถใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ดีในสูตรอาหาร ไขมันสำปะหลังไม่เพียงแต่เป็นแหล่งของโปรตีนและเยื่อใยเท่านั้นแต่ยังเป็นแหล่งของเบต้าแคโรทีน (สารตั้งต้นของวิตามินเอ) และสารสีแซนโทฟิลล์ที่มีอยู่ประมาณ ๖๖๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมสด พบว่าสูงกว่าในใบกระถินที่มี ๓๑๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมสด ไขมันสำปะหลังเป็นแหล่งอาหารหยาบคุณภาพดีใช้ร่วมกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ชนิดอื่นนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้ ซึ่งในปัจจุบัน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โคเนื้อ กระบือ และแพะขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดี ประกอบกับราคาวัตถุดิบอาหารชั้นมีการปรับราคาสูงขึ้น ร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ เป็นต้นมา ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีต้นทุนที่สูง การส่งเสริมการผลิตและใช้ไขมันสำปะหลังมาเป็นอาหาร

หัวข้อ	รายละเอียด
	สัตว์จะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ได้ ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมอาชีพและให้มีรายได้ที่สูงขึ้น ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม จึงจะดำเนินโครงการ การผลิตมันสำปะหลังเชิงประณีตเพื่อผลิตอาหารหยาบคุณภาพสูงสำหรับโคเนื้อ โคนม ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีการจัดการการให้น้ำด้วยวิธีน้ำหยด และเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน ด้วยการปลูกปอเทืองที่อายุ ๕๐ - ๖๐ วัน แล้วไถกลบ ช่วยให้ดินร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี ช่วยลดอัตราการใช้ปุ๋ยเคมีได้ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมดินปลูกพืชไร่ ทำการไถกลบ ๑๔ วัน แล้วดำเนินการปลูกมันสำปะหลังด้วยท่อนพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ และปลูกที่ระยะห่างระหว่างแถวและหลุม ๑๒๐ X ๑๐๐ เซนติเมตร ในการเก็บผลผลิตมันสำปะหลังจะแบ่งเป็น ๒ รอบ โดยรอบที่ ๑ เมื่อมันสำปะหลังมีอายุ ๑๒๐ วัน (๔ เดือน) จะดำเนินการเก็บเกี่ยวใบมันสำปะหลังคือส่วนของใบและลำต้นตั้งแต่ยอดลงมาจนถึงใบล่างสุดโดยลำต้นยังคงมีสีเขียวและมีใบติดอยู่ และรอบที่ ๒ จะดำเนินการเก็บทั้งหัวมันและใบมัน ห่างจากรอบแรก ๑๒๐ วัน (๔ เดือน) ซึ่งการผลิตมันสำปะหลังในเชิงประณีตนี้ ส่งผลให้ผลผลิตใบมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น และสร้างงานสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังหรือเกษตรกรในพื้นที่ โดยปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมอาชีพการผลิตใบมันสำปะหลังเพื่อจำหน่ายในรูปใบมันสำปะหลังหมัก และมีตลาดรองรับที่เป็นกลุ่มของผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมที่แน่นอน ดังนั้นศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม จึงได้คัดเลือกวิสาหกิจชุมชน ที่มีความพร้อมโดยมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากมันสำปะหลัง ดังนี้ ๑.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารสัตว์ตักสีลานาโพธิ์ ต.นาโพธิ์ อ.กุตุรัง จ.มหาสารคาม มีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๒๘๗ ราย ๒. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่กลุ่มโคเนื้อ โคขุนบ้านหนองเสียว ต.นาข่า อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๕๐ และจะดำเนินการคัดเลือกสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยแบ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนละ ๑๐ ราย ใช้พื้นที่ปลูกรายละเอียด ๕ ไร่ ซึ่งจะมีจำนวนสมาชิกที่ร่วมโครงการทั้งหมด ๒๐ ราย โดยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั้งหมดจำนวน ๑๐๐ ไร่ เป็นการยกระดับการผลิตมันสำปะหลังเชิงประณีต เพื่อผลิตอาหารหยาบคุณภาพสูงสำหรับโคเนื้อ โคนม ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับใบมันสำปะหลังที่เป็นผลพลอยได้ทางการเกษตรเพื่อเป็นอาหารสัตว์คุณภาพสูง ๒) เพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ๓) สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์และลดต้นทุนอาหารสัตว์

หัวข้อ	รายละเอียด
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย)	๑) เกือบเกี่ยวผลผลิตจากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังรวมจำนวน ๑๐๐ ไร่ โดยเป็นของเกษตรกรจำนวน ๒๐ ราย (๕ ไร่/ราย) ๒) ปริมาณไขมันสำปะหลังที่เป็นผลพลอยได้จากพื้นที่ปลูก ๑๐๐ ไร่ ๔๐๐,๐๐๐ – ๘๐๐,๐๐๐ กิโลกรัม เป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์และลดต้นทุนอาหารสัตว์ ๓) เกษตรกรมีรายได้ ๒๐,๐๐๐ – ๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารสัตว์ตักสลิลาโนโพธิ์ ต.นาโพธิ์ อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม ๒. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่กลุ่มโคเนื้อ โคขุนบ้านหนองเสียว ต.นาข่า อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	ส่งเสริมการผลิตไขมันสำปะหลังเชิงประณีตเพื่อผลิตอาหารหยาบคุณภาพสูง สำหรับโคเนื้อ โคนม ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกมันสำปะหลังแบบประณีต ๑,๑๖๑,๒๐๐ บาท (แปลงต้นแบบจำนวน ๒๐ รายๆละ ๕ ไร่ รวม ๑๐๐ ไร่) นายธนกฤต คำสมหมาย ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	ประชุม/ติดต่อประสานงานราชการ และติดตามให้คำแนะนำประเมินผล ๔๐,๓๒๐บาท (ตรวจติดตามแปลงต้นแบบ จำนวน ๒๔ ครั้ง) นายธนกฤต คำสมหมาย ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม กรมปศุสัตว์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๗๐ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๗๑
๑๑. งบประมาณ	๑,๒๐๑,๕๒๐ บาท (งบจังหวัด/กลุ่มจังหวัด)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) ไขมันสำปะหลังเป็นอาหารหยาบคุณภาพสูงได้ผลผลิต ๔,๐๐๐-๘,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่หรือ ๔๐๐,๐๐๐ – ๘๐๐,๐๐๐ กิโลกรัมในพื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ๒) เกษตรกรมีอาชีพเสริมการผลิตไขมันสำปะหลังตากแห้ง/หมักเพิ่มมูลค่าในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ๓) เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารคนและสัตว์ (food/feed security) เนื่องจากไขมันสำปะหลังเป็นอาหารหยาบคุณภาพสูงสำหรับโคนม โคเนื้อ กระบือ แพะ และคนบริโภคเนื้อและนม กลายเป็นห่วงโซ่อาหารที่มั่นคงช่วยเพิ่มมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับไขมันสำปะหลังที่เป็นผลพลอยได้ทางการเกษตรเพื่อเป็นอาหารสัตว์คุณภาพสูง

หัวข้อ	รายละเอียด
	๒) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเกษตรกร ๓) เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์และอาหารคน

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	ยกระดับการผลิตโคเนื้อโคนมจังหวัดมหาสารคามและลดต้นทุนอาหารสัตว์สู่ตลาดมูลค่าสูง
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมการผลิตสินค้าการเกษตรและได้มาตรฐาน
๓. แนวทางการพัฒนา	มุ่งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมให้สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฟาร์ม และพัฒนาอาหารสัตว์คุณภาพจากทรัพยากรในพื้นที่ ควบคู่กับการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อโคและนมเพื่อเพิ่มมูลค่า การพัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างแบรนด์ และการเชื่อมโยงตลาดมูลค่าสูง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการจ้างงานและการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในชุมชน อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดมหาสารคามอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	รัฐบาลมีนโยบายสำคัญในการยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง โดยมุ่งพัฒนาสินค้าเกษตรคุณภาพ เพิ่มมูลค่าผ่านการแปรรูป การสร้างอัตลักษณ์สินค้า การพัฒนามาตรฐานการผลิต และการเชื่อมโยงสู่ตลาดที่มีมูลค่าสูง ตลอดจนส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมเป็นจำนวนมาก โดยอาชีพการเลี้ยงโคถือเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนด้านอาหารสัตว์ มีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ ๖๐-๗๐ ของต้นทุนการเลี้ยงทั้งหมด ส่งผลให้เกษตรกรมีผลกำไรลดลง และขาดความสามารถในการแข่งขันในตลาด ในขณะเดียวกัน จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่การเกษตรรวมประมาณ ๒.๔๕ ล้านไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ๒.๑๑ ล้านไร่ (มากกว่าร้อยละ ๘๗ ของพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้งหมด) ภายหลังการเก็บเกี่ยวในแต่ละปีจะมีพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอย่างเต็มศักยภาพ การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มการใช้ประโยชน์ที่ดิน สร้างรายได้เสริม และเพิ่มปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์ภายในจังหวัด การผลิตข้าวโพดสับหมัก (Corn Silage) เป็นอาหารหยาบคุณภาพสูงสำหรับโคเนื้อและโคนม สามารถเก็บรักษาไว้ใช้ได้ตลอดปี ช่วยลดการพึ่งพาอาหารสัตว์จากภายนอก ลดต้นทุนการเลี้ยง เพิ่มประสิทธิภาพการเจริญเติบโตของโค และยกระดับคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเนื้อโคและน้ำนม

หัวข้อ	รายละเอียด
	คุณภาพสูงที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงเพื่อให้ได้โคที่มีความปลอดภัยและตรงตามมาตรฐานสากล รวมไปถึงส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อโคและน้ำนมโค เพราะนอกเหนือจากการผลิตโคเนื้อสดแล้ว ยังเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากโคเนื้อและโคนมหลากหลายรูปแบบ ซึ่งไม่เพียงช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ แต่ยังช่วยสร้างความหลากหลายในตลาด และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่จะเน้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นการขยายตลาดที่สำคัญสำหรับโคเนื้อ โคนม และผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “ดักสิลาปีฟ” เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ และเป็นพื้นที่เชื่อมโยงกับผู้บริโภค ไม่ใช่แค่ซื้อแบรนด์สินค้า แต่ยังสะท้อนถึงความตั้งใจของจังหวัดมหาสารคามในการพัฒนาโคเนื้อ โคนม ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และมีคุณภาพภายใต้การควบคุมมาตรฐาน ตั้งแต่การเลี้ยงการจัดการฟาร์มจนถึงกระบวนการแปรรูป เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจในคุณภาพของสินค้า
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงเพื่อให้ได้โคที่มีความปลอดภัยและตรงตามมาตรฐานสากล ๒. เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์และสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์ภายในจังหวัด เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน ๓. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการสร้างผลิตภัณฑ์จากโค
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๒. พื้นที่ปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังนาเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๐ ไร่ ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ ๑๓ อำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓๙๐ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	ยกระดับการผลิตโคเนื้อโคนมจังหวัดมหาสารคามและลดต้นทุนอาหารสัตว์สู่ตลาดมูลค่าสูง
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	อบรมหลักสูตร หลักเกณฑ์ระบบการจัดการฟาร์มที่ดี (Good Farming Management: GFM) หรือการป้องกันโรคและการจัดการฟาร์ม (Good Agricultural Practices: GAP) ๑,๘๕๓,๕๔๕ บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	อบรมหลักสูตร การผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุนจากข้าวโพดหลังนาเพื่อยกระดับการเลี้ยงโคเนื้อและโคนม ๘๓๗,๖๕๕ บาท ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ	อบรมหลักสูตร การสร้างมูลค่าเพิ่มจากเนื้อโคและน้ำนมโคสู่ตลาดมูลค่าสูง ๑๐๖,๕๐๐ บาท

หัวข้อ	รายละเอียด
ผู้รับผิดชอบ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔	อบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดยุคใหม่
งบประมาณ	๓๒๐,๐๐๐ บาท
ผู้รับผิดชอบ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๕	การจัดเทศกาลแสดงผลผลิตและผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “ตักสิลาปีฟ”
งบประมาณ	๔๐๐,๐๐๐ บาท
ผู้รับผิดชอบ	หอการค้าจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม หอการค้าจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (ต.ค. ๗๐ - ก.ย. ๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๓,๕๑๗,๗๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนม จำนวน ๓๙๐ ราย ได้รับการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดสับหมัก ๒. เกิดแปลงปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ไร่ ๓. เกิดต้นแบบการผลิตและใช้ข้าวโพดสับหมักในฟาร์มโคเนื้อและโคนมในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ๔. เกษตรกรสามารถผลิตอาหารสัตว์คุณภาพใช้เองในชุมชน ลดการพึ่งพาอาหารสัตว์จากภายนอก
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมมีต้นทุนค่าอาหารสัตว์ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๒. เกษตรกรมีแหล่งอาหารสัตว์คุณภาพเพียงพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์ตลอดปี ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงโคเนื้อและโคนม รวมทั้งการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ๔. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมในจังหวัดมหาสารคาม ๕. ภาคการผลิตโคเนื้อและโคนมของจังหวัดมีศักยภาพเพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาสู่ตลาดมูลค่าสูงได้อย่างยั่งยืน

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	ยกระดับการผลิตโคเนื้อโคนมจังหวัดมหาสารคามและลดต้นทุนอาหารสัตว์สู่ตลาดมูลค่าสูง
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารธุรกิจให้กับผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งการสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการทำการตลาด รวมถึงการสร้างโอกาสทางการค้าและเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจทางการค้า เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดอย่างยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	รัฐบาลมีนโยบายสำคัญในการยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง โดยมุ่งพัฒนาสินค้าเกษตรคุณภาพ เพิ่มมูลค่าผ่านการแปรรูป การสร้างอัตลักษณ์สินค้า การพัฒนามาตรฐานการผลิต และการเชื่อมโยงสู่ตลาดที่มีมูลค่าสูง ตลอดจนส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งจังหวัดมหาสารคามเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อและโคนมที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเกษตรกร ผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับโคเนื้อและโคนมจำนวนมาก ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัด ทั้งในด้านการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยอาหาร การตรวจสอบย้อนกลับ มาตรฐานการผลิต และการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ทางการค้า ทั้งในด้านการสร้างตราสินค้า (Branding) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดกลยุทธ์การตลาด การใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการค้า อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่ ยังประสบปัญหาในการเข้าถึงตลาด การ

หัวข้อ	รายละเอียด
	สร้างความแตกต่างของสินค้า การสร้างแบรนด์ และการใช้เครื่องมือทางการตลาดดิจิทัล ส่งผลให้สินค้าไม่สามารถแข่งขันได้เต็มศักยภาพ แม้ว่าจะมีคุณภาพและมีวัตถุดิบที่ดี ดังนั้นเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เพิ่มช่องทางการจำหน่าย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และเชื่อมโยงตลาดทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เห็นควรพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคามสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดยุคใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจเพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดอย่างยั่งยืน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารธุรกิจให้กับผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อพัฒนายกระดับศักยภาพด้านการสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ให้กับผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม ๓) เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำการตลาดและการจำหน่ายสินค้า ๔) สร้างโอกาสทางการค้าและเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจทางการค้า
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะองค์ความรู้ไม่น้อยกว่า ๘๐ ราย ๒) ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๙๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	ยกระดับการผลิตโคเนื้อโคนมจังหวัดมหาสารคามและลดต้นทุนอาหารสัตว์สู่ตลาดมูลค่าสูง
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดยุคใหม่ ๓๒๐,๐๐๐ บาท สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม หอการค้าจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	เป็นโครงการที่ดำเนินการ ๑ ปี ๑ ปี (ต.ค. ๗๐ - ก.ย. ๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๓๒๐,๐๐๐ บาท และแหล่งที่มาจากงบจังหวัดมหาสารคาม
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารธุรกิจ ๒) ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการพัฒนาระดับศักยภาพในการสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ๓) ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการทำการตลาดและการจำหน่ายสินค้าได้ ๔) เพิ่มโอกาสทางการค้าและเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจทางการค้า
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) ผู้ประกอบการโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในจังหวัดมหาสารคาม มีองค์ความรู้ที่ทันต่อสถานการณ์ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ๒) สินค้าโคเนื้อ/โคนมและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ของจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการพัฒนาด้านแบรนด์ บรรจุภัณฑ์ และภาพลักษณ์ ๓) ผู้ประกอบการสามารถใช้ช่องทางออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาด และเกิดเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจ และการเชื่อมโยงตลาด ๔) ผู้ประกอบการสามารถขยายตลาด เพิ่มยอดจำหน่าย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าได้ และส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร และการเติบโตของเศรษฐกิจฐานรากในระดับจังหวัด

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและขยายผลแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรของไทยให้ก้าวไปสู่มหาอำนาจทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๐๓) การเกษตร ในแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ และยังมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายความว่า ๑ มุ่งเน้นให้ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพความมั่นคงอาหาร รวมทั้งความยั่งยืนของภาคเกษตร ปัจจุบันมูลค่าสินค้าทางการเกษตรมีแนวโน้มที่จะลดลง ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร อีกทั้งยังส่งผลต่อราคาต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น จังหวัดมหาสารคามดำเนินงานภายใต้นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะพืชหลักที่สำคัญมันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ โดยคณะกรรมการมันสำปะหลังแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ โดยมีวิสัยทัศน์ คือให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางด้านการผลิตและการค้ามันสำปะหลังคุณภาพอันดับหนึ่งของโลกอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างมูลค่าการส่งออกให้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๓ % ทุกปี ดำเนินการให้ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรในประเทศมีเสถียรภาพ มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และดำเนินการให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงต้นทุนที่ด้านทานโรค เปอร์เซ็นต์แป้งสูง ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรด้วยการรวมกลุ่มโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ในปี ๒๕๗๐ มุ่งหวังให้พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถใน

หัวข้อ	รายละเอียด
	การผลิตมันสำปะหลังที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรมีท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ทนทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง เก็บไว้หมุนเวียนในการเพาะปลูกในปีถัดมาควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังและการจัดทำแปลงพันธุ์สะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๒) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังที่ต้านทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๓) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพื่อลดความเสียหายและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังและการจัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๒) มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ต้านทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ๑๕๐ ไร่ ๓) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกุดรัง อำเภอนาเชือก อำเภอบรบือ และอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	การส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๕๐,๗๕๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ส่งเสริมและขยายผลแปลงผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๓๔๖,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	อบรมกระบวนการส่งเสริมการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๑๘๐,๙๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	การตรวจประเมินและเก็บข้อมูลแปลงพันธุ์ด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลังเพื่อเป็นแหล่งพันธุ์ดีในพื้นที่ ๑๗,๑๕๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๕๙๕,๓๐๐ บาท (ห้าแสนเก้าหมื่นห้าพันสามร้อยบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังและการจัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๒) มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ต้านทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ๑๕๐ ไร่
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้จริง ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ และโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งหลายประเทศทั่วโลกที่หันมาใส่ใจสุขภาพและต้องการผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ทำให้เกิดกระแสความต้องการบริโภคสมุนไพรเพื่อการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างความหลากหลายในการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ส่งผลให้สมุนไพรถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมหลายประเภท รวมถึงนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคในโรงพยาบาลร่วมกับยาแผนปัจจุบัน ทำให้เกิดความต้องการใช้สมุนไพรเพิ่มมากขึ้น พืชสมุนไพรจึงมีความสำคัญในระดับเศรษฐกิจ ตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) มีเป้าหมายสำคัญในการผลักดันสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจระดับสากล เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างยั่งยืน และขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยตลอดห่วงโซ่อุปทาน (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรม ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม และพัฒนาระบบนิเวศสนับสนุนการขับเคลื่อน โดยได้กำหนดให้พื้นที่ ๑๖ จังหวัด เป็นเมืองสมุนไพร (Herbal city) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายในภาคปฏิบัติ แบ่งการขับเคลื่อนเป็น ๓ กลุ่ม (คลัสเตอร์) ได้แก่ กลุ่มการเกษตรวัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม ซึ่งจังหวัดมหาสารคามเป็นหนึ่งใน ๑๖ จังหวัดเมืองสมุนไพร และถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการเกษตรวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาเป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และตรงตามความต้องการของตลาด
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตพืชสมุนไพรให้กับเกษตรกร ๒) เพื่อขยายพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพร ทำให้เป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

หัวข้อ	รายละเอียด
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการพัฒนาความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ๓) มีพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพิ่มขึ้น ๔๐ ไร่
๗. พื้นที่เป้าหมาย	กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตพืชสมุนไพรจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๔ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐ ราย รวม ๘๐ ราย เป็นเกษตรกรรายใหม่ที่สนใจปลูกพืชสมุนไพรหรือเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมโครงการในปีที่ผ่านมา
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อวางแผนการผลิตพืชสมุนไพร ๓๑,๗๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	อบรมถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๑๖๘,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร ๑,๒๖๖,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และอินทรีย์ ๒๑๐,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๑,๖๗๕,๗๐๐ บาท (หนึ่งล้านหกแสนเจ็ดหมื่นห้าพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๒) มีพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรที่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐาน ๔๐ ไร่ และได้รับการรับรองอย่างน้อย ๒๘ ไร่ ๓) มีแหล่งวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในกระบวนการผลิตพืชสมุนไพร สามารถผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรผู้เกี่ยวข้องมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและพัฒนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมและพัฒนการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๔. หลักการและเหตุผล	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรของไทยให้ก้าวไปสู่มหาอำนาจทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๐๓) การเกษตร ในแผนย่อยเกษตรปลอดภัย ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และยังมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายเหตุที่ ๑ มุ่งเน้นให้ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคงอาหาร รวมทั้งความยั่งยืนของภาคเกษตร (กรอบฉบับที่ ๑๔ เสาหลักที่ ๑ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy): มุ่งเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิตเดิม พร้อมทั้งยกระดับเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจใหม่) เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เป็นปัจจัยแรกที่สำคัญยิ่งในการปลูกข้าวที่จะเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตข้าวได้ก่อนการใช้เทคโนโลยีอื่นๆ จากพื้นที่เพาะปลูกข้าวของประเทศไทยประมาณ ๖๙.๘๒ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ๕๗.๔๒ ล้านไร่ พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ๑๒.๔๐ ล้านไร่ ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ปลูกประมาณ ๑ ล้านตัน แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนยังเก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพในเรื่องของพันธุ์ปนและมีข้าวแดงปะปน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตข้าวที่เกษตรกรผลิตได้ ซึ่งในปัจจุบันเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตโดยภาครัฐและเอกชนมีอยู่ประมาณ ๒๖๕,๐๐๐ ตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ เทียบกับความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ทั้งหมด ดังนั้น ในปีหนึ่งๆ ยังขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพในการเพาะปลูกอีกเป็นจำนวนมาก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน ๒,๘๓๑,๐๗๒ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๒,๑๑๔,๓๓๘ ไร่ อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ มีแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหรือศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน ๑๗๐ แห่ง สมาชิก

หัวข้อ	รายละเอียด
	๗,๓๒๘ ราย พื้นที่ ๓๐,๔๑๒ ไร่ ผลผลิต ๑๐,๖๓๖ ตัน ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการเมล็ดพันธุ์ในการเพาะปลูกข้าว ทำให้ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูงและไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวต้องใช้วิธีแลกเปลี่ยนหมุนเวียนเมล็ดพันธุ์ระหว่างกันและจัดเก็บไว้ใช้เป็นเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกในฤดูกาลถัดไปบางส่วน โดยที่เมล็ดพันธุ์ดังกล่าวเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจึงเกิดปัญหาด้านการรับซื้อจากภาคเอกชนที่ตรวจพบว่าผลผลิตข้าวในจังหวัดมหาสารคาม โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ พบปัญหาผลผลิตข้าวมีการปะปนกับสายพันธุ์อื่น ทำให้ผู้ประกอบการรับซื้อในราคาต่ำลงจากราคาประกาศรับซื้อมาตรฐานหรือโดนกดราคาจากผู้รับซื้อ ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพไว้จำหน่ายและใช้เองในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวของเกษตรกรชาวจังหวัดมหาสารคาม ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด รวมไปถึงเพื่อเป็นการสร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ๑๐๕ ๒) เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต การตรวจแปลงเพื่อคัดพันธุ์ปน ในพื้นที่
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ๒) ผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ๓) เกษตรกรต้นแบบสามารถตรวจและตัดพันธุ์ปนได้ และสามารถขยายผลสู่สมาชิกอื่นๆ ได้
๗. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ๑,๐๑๓,๑๐๐ บาท สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ๒๑๒,๔๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ	ส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ๓๖๒,๔๐๐ บาท

หัวข้อ	รายละเอียด
หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	อบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการผู้ตรวจแปลงเมล็ดพันธุ์ข้าว (ครู ก) ๑๐๑,๒๖๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๕ งบประมาณ หน่วยงานดำเนินการ	ตรวจรับรองคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๓๖๐,๐๐๐ บาท ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สถานพัฒนาที่ดิน ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนิน โครงการ	๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๒,๐๔๘,๘๐๐ บาท (สองล้านสี่หมื่นแปดพันแปดร้อยบาทถ้วน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๒๔๐ ราย ได้รับความรู้ เกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒) พื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๗๒๐ ไร่ ได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนาเป็นแปลงต้นแบบการผลิตพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ และได้การรับรองมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตและ จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ๓) ศูนย์ข้าวชุมชน , วิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มเกษตรกร ผู้ผลิตเมล็ด พันธุ์ข้าวได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง และสามารถต่อ ยอดในเชิงพาณิชย์เพื่อการเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพสินค้าสู่ตลาดมูลค่าสูงกว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีกิจกรรมสำคัญดังนี้ - ศึกษา สำรวจ และคัดเลือก สินค้าที่มีศักยภาพของจังหวัด มหาสารคามในการขึ้นทะเบียน GI - ดำเนินการผลักดันให้สินค้าของจังหวัดมหาสารคามได้รับการขึ้นทะเบียน GI - สร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตและผู้ประกอบการของจังหวัด มหาสารคามให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบ GI การจัดทำข้อกำหนดสินค้า และระบบควบคุมคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไทยให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” โดยกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีประเด็น การพัฒนาที่เกี่ยวข้องในภาคการเกษตร คือ การเกษตรสร้างมูลค่า ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิต ภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย ๑) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ๒) เกษตรปลอดภัย ๓) เกษตรชีวภาพ ๔) เกษตรแปรรูป และ ๕) เกษตรอัจฉริยะ รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนา ผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มี ความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ซึ่งกำหนดแนวทางพัฒนาด้านการเกษตรในหมวดหมายที่ ๑ เกษตรและเกษตรแปรรูป มูลค่าสูง เพื่อพลิกโฉมการพัฒนาประเทศไปสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” นโยบายสำคัญของรัฐบาลกับการสร้างมูลค่าสินค้าของไทยที่ส่งออกไปยังต่างประเทศให้มี มูลค่าทางสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ถือเป็นแนวทางหนึ่งของการสร้าง มูลค่า ที่มีลักษณะเฉพาะที่หาได้ยากในพื้นที่อื่น ขณะเดียวกันมีเรื่องของสินค้าทำให้สินค้าได้รับ ความนิยมและมีมูลค่าทางการตลาดมากขึ้น นอกจากการผลักดันให้สินค้า GI (Geographical Indication) ที่ผ่านการรับรองจากไทยให้เป็นที่รู้จักและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันบน

หัวข้อ	รายละเอียด
	เวทีโลกแล้ว การยกระดับสินค้าและสร้างโอกาสทางการตลาดให้แก่เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการสนับสนุนแบบครบวงจรเป็นอีกเป้าหมายสำคัญที่ให้สินค้าใน ท้องถิ่น มีความเข้มแข็งและสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงในอนาคต จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ มีฐานเศรษฐกิจสำคัญด้านการเกษตรและภูมิปัญญา ท้องถิ่น มีสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ ทั้งสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูป หัตถกรรม และ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งหลายผลิตภัณฑ์มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมาอย่างยาวนาน อันเกิดจากปัจจัยด้านภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาที่สืบทอด จากรุ่นสู่รุ่นเช่น ผ้าไหมย้อมคราม ลูกแปงสาโท เลือกกบ้านแพง มะม่วงมหาชนก แตงโมตอปปิดฝรั่ง กิมจู และโคเนื้อ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สินค้าท้องถิ่นเหล่านี้ ยังขาดการรับรองมาตรฐาน และการคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญา ส่งผลให้ไม่สามารถสร้างความแตกต่างทางการตลาดได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงมี ความเสี่ยงต่อการถูกลอกเลียนแบบหรือแอบอ้างชื่อสินค้า ทำให้ผู้ผลิตสูญเสียโอกาสในการสร้าง มูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ การพัฒนาสินค้าให้ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI : Geographical Indication) ที่เปรียบเสมือนเป็นแบรนด์ของท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า จะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้า สร้างมูลค่าเพิ่ม คุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญา สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก สร้างรายได้ให้กับชุมชนและจังหวัดอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงเห็นควรดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพสินค้าสู่ตลาดมูลค่าสูงกว่าด้วยทรัพย์สิน ทางปัญญา โดยการผลักดันและพัฒนาสินค้าสำคัญของจังหวัดเข้าสู่กระบวนการรับรองสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์ไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ศึกษาอัตลักษณ์ของสินค้าจัดทำข้อกำหนด สินค้า (Product Specification) และผลักดันการขึ้นทะเบียน GI ให้กับสินค้าที่มีศักยภาพของจังหวัด อันจะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้า ขยายโอกาส เสริมสร้างศักยภาพทางการตลาด และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน รวมถึงจะนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชนในระยะยาว
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อศึกษา/สำรวจข้อมูลวิชาการ ความโดดเด่นและความแตกต่างกับพื้นที่อื่น ประวัติความเป็นมา และอัตลักษณ์ของสินค้าที่มีศักยภาพในการขึ้นทะเบียน GI ของจังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อคัดเลือกสินค้าที่มีศักยภาพในการขึ้นทะเบียน GI ของจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
	๓) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตและผู้ประกอบการของจังหวัด มหาสารคามให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบ GI การจัดทำข้อกำหนดสินค้า (Product Specification) และระบบควบคุมคุณภาพสินค้า GI เป้าหมาย ๔) เพื่อผลักดันให้สินค้าของจังหวัดมหาสารคามได้รับการขึ้นทะเบียน GI ๕) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าท้องถิ่น ๖) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ผลิต และผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) จำนวนสินค้าที่ได้รับการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical indication) จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ สินค้า ๒) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI) ขั้นตอนการขอ ขึ้นทะเบียนและการควบคุมคุณภาพ จำนวน ๑๐๐ ราย
๗. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	การพัฒนาศักยภาพสินค้าสู่ตลาดมูลค่าสูงด้วยทรัพย์สินทางปัญญา
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑)
๑๑. งบประมาณ	๔๙๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) มีข้อมูลวิชาการ ความโดดเด่นและความแตกต่างกับพื้นที่อื่น ประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์ของสินค้าที่มีศักยภาพในการขึ้นทะเบียน GI ของจังหวัดมหาสารคาม ๒) สินค้าที่มีศักยภาพของจังหวัดมหาสารคามได้รับการขึ้นทะเบียน GI ๓) ผู้ผลิตและผู้ประกอบการของจังหวัดมหาสารคาม มีความรู้ ความเข้าใจและมีศักยภาพในการผลิต และพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐาน GI ๔) สินค้าของจังหวัดมหาสารคามได้รับการขึ้นทะเบียน GI อันจะส่งผลให้เกิดสร้างมูลค่าเพิ่มและ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าของจังหวัดมหาสารคาม
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) สินค้าของจังหวัดมหาสารคามได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีมูลค่าเพิ่ม มีศักยภาพ ในการแข่งขันสูงขึ้น และผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้า ๒) ผู้ผลิต และผู้ประกอบการของจังหวัดมหาสารคาม มีขีดความสามารถในการแข่งขันและ สามารถแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ ๓) ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนต่อไป

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มผลผลิตกุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำเพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มภาคการเกษตรเพื่อสร้างอาชีพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเกษตรกรรายยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	จังหวัดมหาสารคามมีนโยบายมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการเกษตรและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตามแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคามที่มุ่งส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรในพื้นที่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นคงด้านอาหารและเป็นอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามซึ่งเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่มีความต้องการของตลาดสูง ราคาจำหน่ายดี และสามารถเพาะเลี้ยงได้ในแหล่งน้ำธรรมชาติของจังหวัดมหาสารคาม ดังนั้น การดำเนินโครงการเพิ่มผลผลิตกุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำจึงสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจังหวัดในการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตร นอกจากนี้ โครงการดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในภาคเกษตรกรรม ตลอดจนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการพัฒนาเกษตรกรให้มีศักยภาพในการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตกุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาอาชีพประมงน้ำจืดให้สามารถสร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนแก่เกษตรกรในพื้นที่ ปัจจุบัน จังหวัดมหาสารคามมีแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชุมชนจำนวนมากที่มีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ แต่ยังไม่ได้รับการใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันเกษตรกรในพื้นที่ยังประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอจากภาคการเกษตร รวมถึง

หัวข้อ	รายละเอียด
	ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การส่งเสริมการปล่อยและเพิ่มผลผลิตกึ่งก้ามกรามในแหล่งน้ำจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเพิ่มแหล่งอาหารโปรตีน สร้างรายได้เสริม และกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งกึ่งก้ามกรามยังเป็นสัตว์น้ำที่มีอัตราการเจริญเติบโตดี มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง และเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินโครงการนี้เพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามอย่างยั่งยืน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มผลผลิตกึ่งก้ามกรามในแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชุมชนของจังหวัดมหาสารคามให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคและจำหน่ายเชิงพาณิชย์ ๒. เพื่อส่งเสริมและสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่จากการจับและจำหน่ายกึ่งก้ามกราม ๓. เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ๔. เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารด้านสัตว์น้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ๕. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<u>ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ</u> ๑. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมหาสารคามผลิตพันธุ์กึ่งก้ามกราม ขนาด ๑.๕ เซนติเมตร จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ ตัว เพื่อปล่อยแหล่งน้ำที่เข้าร่วมโครงการ ๒. คณะกรรมการบริหารแหล่งน้ำ จำนวน ๑๐๐ คน ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยวิธีการฝึกอบรมจากวิทยากรหน่วยงานของกรมประมง และวิทยากรของหน่วยงานอื่นๆ ตามหลักสูตรอบรมที่จำเป็นเพิ่มเติม ได้แก่ หลักสูตรการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเบื้องต้น ๓. แหล่งน้ำที่เข้าร่วมโครงการมีผลผลิตกึ่งก้ามกรามเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๕ ของสัตว์น้ำที่มีอยู่ และมีการจับสัตว์น้ำใช้ประโยชน์ <u>ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ</u> ๑. ชุมชนในพื้นที่มีสัตว์น้ำบริโภคและมีความพึงพอใจในโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ๒. คณะกรรมการแหล่งน้ำมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

หัวข้อ	รายละเอียด
๗. พื้นที่เป้าหมาย	แหล่งน้ำขนาดกลาง จำนวน ๑๐ แห่ง ในพื้นที่ ๖ อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย ๑ แห่ง อำเภอเชียงยืน ๑ แห่ง อำเภอบรบือ ๔ แห่ง อำเภอนาเชือก ๑ แห่ง อำเภอเมือง ๒ แห่ง และ อำเภอนาหว้า ๑ แห่ง (ตามเอกสารที่แนบ)
๘. กิจกรรมหลัก	๑. คัดเลือกและสำรวจพื้นที่แหล่งน้ำ จำนวน ๑๐ แห่ง โดยคัดเลือกจาก ๖ อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ๑.๑ เป็นแหล่งน้ำขนาดกลาง ที่มีสภาพเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกุ้งก้ามกราม เช่น พื้นน้ำต้องไม่เป็นโคลน มีพันธุ์ไม้น้ำ ๑.๒ ชุมชนมีความพร้อมในการเข้าร่วมดำเนินการโครงการ ๑.๓ เป็นแหล่งน้ำที่สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปี ๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งน้ำ จำนวน ๑๐ แห่งๆ ละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๐๐ คน และเตรียมความพร้อมของแหล่งน้ำ ๒.๑ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้คณะกรรมการบริหารแหล่งน้ำ ๒.๒ ประชาสัมพันธ์โครงการ ให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและใกล้เคียงทราบโดยการติดป้ายโครงการ ๒.๓ เตรียมแหล่งน้ำและสร้างวัสดุหลบซ่อนให้มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกุ้งก้ามกราม จำนวน ๑๓ แห่ง ๓. เพิ่มผลผลิตพันธุ์กุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำชุมชน ๓.๑ ผลิตพันธุ์กุ้งก้ามกราม จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ ตัว ๓.๒ ปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม ขนาด ๑.๕ เซนติเมตร จำนวน ๑๐ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔,๐๐๐,๐๐๐ ตัว (ตามเอกสารที่แนบ) ๔. การบริหารจัดการระหว่างการเลี้ยงและก่อนการจับ ๔.๑ การสร้างอาหารธรรมชาติหรือจัดหาอาหารสมทบ กรรมการบริหารแหล่งน้ำจะต้องสร้างอาหารธรรมชาติโดยการสร้างคอกปุ๋ยหมัก หรือจัดหาอาหารสมทบตามความเหมาะสม เช่น อาหารสำเร็จรูป ๔.๒ ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงไม่น้อยกว่า ๖ เดือน โดยกรรมการบริหารแหล่งน้ำจะเป็นผู้กำหนดวิธีเก็บผลผลิต ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจับครั้งเดียวด้วยวิธีข่ายบัตร การทยอยจับ การเปิดจับเสรี ๔.๓ กรรมการบริหารแหล่งน้ำ ต้องให้ความร่วมมือการจดบันทึกข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ปริมาณการให้อาหาร ปริมาณและขนาดของสัตว์น้ำที่จับได้ เป็นต้น ๕. ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ๕.๑ การเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาอัตราการเจริญเติบโต ๕.๑ หลังกักขัง ๑ เดือน เก็บข้อมูลสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง จำนวน ๖ ครั้งๆ ละไม่น้อยกว่า ๓๐ ตัว โดยการ

หัวข้อ	รายละเอียด
	ใช้อ้อยและอาหารกุ้ง แห อวนขนาดเล็ก ลอบ หรือเครื่องมืออื่นๆ ที่เหมาะสมตามพื้นที่ บันทึกความยาว โด ย ใ ช้ total length (จากปลายกรีถึงปลายหาง) หน่วยเป็น เซนติเมตร น้ำหนักหน่วยเป็นกรัม ชั่งน้ำหนักรวมของ ตัวอย่าง ๕.๒ เก็บข้อมูลผลจับจากชาวประมง โดยใช้แบบติดตามผล จับกุ้งก้ามกรามจากชาวประมงรายเดือน หรือรายวัน ๕.๓ เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ ผลผลิต รายได้ครัวเรือน อัตรา จับคืน มูลค่าของผลผลิตกุ้งก้ามกรามที่เกิดขึ้นกับ ชุมชน (รายได้ที่ชุมชนได้รับ) การมีส่วนร่วมและความ พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ แบบประเมิน โครงการ แบบประเมินผลความพึงพอใจ ๖. สรุปผลการดำเนินโครงการและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๑. คัดเลือกและสำรวจพื้นที่แหล่งน้ำ งบประมาณ ๕,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๒. อบรมถ่ายทอดความรู้ จัดตั้งคณะกรรมการฯ และเตรียมความพร้อมของแหล่งน้ำ งบประมาณ ๖๖,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๓. เพิ่มผลผลิตพันธุ์กุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำชุมชน งบประมาณ ๕๔๖,๒๙๐ บาท ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๔. การบริหารจัดการระหว่างการเลี้ยงและก่อนการจับ งบประมาณ ๑๑๘,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๕ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๕. ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง งบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๖ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	๖. สรุปผลการดำเนินโครงการและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ งบประมาณ ๑๔,๗๑๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ตุลาคม ๒๕๗๐ – ๓๐ กันยายน ๒๕๗๑

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๑. งบประมาณ	๗๖๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. มีการปล่อยพันธุ์กึ่งก้ามกรามลงสู่แหล่งน้ำขนาดกลางในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๐ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔,๐๐๐,๐๐๐ ตัว ๒. แหล่งน้ำเป้าหมายทั้ง ๑๐ แห่ง ได้รับการฟื้นฟูและเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำในพื้นที่ ๓. เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่รอบแหล่งน้ำได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้จากการจับกึ่งก้ามกรามเพื่อบริโภคและจำหน่าย ๔. เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ ๕. มีการเพิ่มแหล่งอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชน
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจับและจำหน่ายกึ่งก้ามกรามในแหล่งน้ำสาธารณะ ๒. แหล่งน้ำขนาดกลางในพื้นที่เป้าหมายมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น และสามารถเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ๓. ประชาชนในพื้นที่มีแหล่งอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน ๔. ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะอย่างยั่งยืน ๕. เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรประมงในจังหวัดมหาสารคาม ๖. จังหวัดมหาสารคามมีศักยภาพด้านการพัฒนาประมงน้ำจืดเพิ่มขึ้น และสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงและการจัดการสัตว์น้ำเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบก เพื่อสร้างรายได้และลดค่าครองชีพในครัวเรือนให้เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มภาคการเกษตรเพื่อสร้างอาชีพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเกษตรกรรายย่อย
๔. หลักการและเหตุผล	จังหวัดมหาสารคามได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เน้นการเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมอาชีพและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบกจึงสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในประเด็นการสร้างอาชีพและรายได้ใหม่ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากต้นทุนการดำรงชีวิตที่สูงขึ้น การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงปลาตก การเลี้ยงกบ และมอบปัจจัยการผลิตพื้นฐานจะช่วยให้ประชาชนมีเครื่องมือในการเริ่มต้นประกอบอาชีพเสริมได้อย่างเป็นรูปธรรม โครงการนี้ยังสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการประกอบอาชีพ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบกเป็นนวัตกรรมที่ใช้พื้นที่น้อย ดูแลง่าย และให้ผลตอบแทนเร็ว จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปัจจุบัน จังหวัดมหาสารคามยังคงประสบปัญหาด้านค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรจำนวนมากมีที่ดินและทรัพยากรจำกัด การส่งเสริมให้เลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบกจะช่วยให้ประชาชนสามารถผลิตอาหารโปรตีนไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้เสริมในระยะเวลายั่งยืน อีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้านการจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดในระยะยาว

หัวข้อ	รายละเอียด
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามให้สามารถเลี้ยงปลาตุกและการเลี้ยงกบในกระชังบ่กได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๒. เพื่อเพิ่มแหล่งรายได้เสริม ลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน ๓. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการเลี้ยงปลาตุก การเลี้ยงกบและการบริหารจัดการระบบการผลิตให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ๑๓ อำเภอ รวม ๑๓๐ ราย ๔. เพื่อสร้างต้นแบบการเลี้ยงปลาตุกและการเลี้ยงกบในกระชังบ่กที่สามารถขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้ในอนาคต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ครบตามเป้าหมาย ๑๓๐ ราย จาก ๑๓ อำเภอ ๒. เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถเลี้ยงปลาตุกและการเลี้ยงกบได้ตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้เข้าร่วมโครงการ ๓. อัตราการรอดของปลาตุกและกบในช่วงการเลี้ยงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๔. ครัวเรือนที่สามารถลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้จากการเลี้ยงปลาตุกและการเลี้ยงกบ อย่างน้อย ๑๐๐ ราย ภายใน ๓ เดือนหลังเริ่มเลี้ยง ๕. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการได้รับความรู้ ปัจจัยการผลิต และผลสัมฤทธิ์ของโครงการในภาพรวม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ดำเนินโครงการทั้ง ๑๓ อำเภอ อำเภอละ ๑๐ คน รวม ๑๓๐ คน
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	จัดอบรมหลักสูตร การเลี้ยงปลาตุก การเลี้ยงกบในกระชังบ่ก และมาตรฐานฟาร์ม งบประมาณ ๘๕,๘๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	สนับสนุนปัจจัยการผลิตสาริตินำร่องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ งบประมาณ ๔๙๖,๖๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร จัดทำรายงานสรุปผลโครงการ งบประมาณ ๑๗,๖๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑
๑๑. งบประมาณ	๖๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรจำนวน ๑๓๐ ราย จาก ๑๓ อำเภอ ได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบก ๒. กระชังบก จำนวน ๒๖๐ ชุด (รายละเอียด ๒ ชุด) ลูกพันธุ์ปลาตก ๔๙,๔๐๐ ตัว (๓๘๐ ตัวต่อราย) ลูกพันธุ์กบ ๒๖,๐๐๐ ตัว (๒๐๐ ตัวต่อราย) อาหารปลาตก จำนวน ๑๓๐ กระสอบ (รายละเอียด ๑ กระสอบ) และอาหารกบ จำนวน ๑๓๐ กระสอบ (รายละเอียด ๑ กระสอบ) ได้รับการมอบให้เกษตรกร ๓. คู่มือการเลี้ยงปลาตก การเลี้ยงกบ และสื่อความรู้ประกอบการฝึกอบรมที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ๔. คราวเรือนเกษตรกรมีระบบเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบกที่สามารถใช้งานได้จริงภายในพื้นที่ของตนเอง ๕. เครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตกและเลี้ยงกบเริ่มต้นก่อตั้งในระดับอำเภอหรือกลุ่มตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และขยายผลต่อเนื่อง
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบในกระชังบกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง ๒. คราวเรือนที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดรายจ่ายด้านอาหารโปรตีนและมีรายได้เสริมจากการจำหน่ายปลาตกและกบ ๓. เกิดรูปแบบการเลี้ยงปลาตกและการเลี้ยงกบที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถขยายผลสู่พื้นที่อื่นได้ ๔. เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน ลดความเสี่ยงจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ๕. เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายหรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
 ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
 ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	ส่งเสริมเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาหารโปรตีนและเพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการ และเหตุผล	จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การใช้ภูมิปัญญาในการสร้างคุณค่า การพัฒนาด้านการค้าการลงทุน เพื่อสร้างสังคมให้มีความสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมีพันธกิจ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ส่งเสริมภาคการเกษตรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ๒) ส่งเสริมการนำภูมิปัญญา มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ๓) ส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ และ ๔) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านความมั่นคง การศึกษา การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม จากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดยุทธศาสตร์ โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาความสามารถในการผลิต การบริหารจัดการองค์กรเกษตรกร และเครือข่ายให้เข้มแข็ง การลดรายจ่ายสร้างรายได้เพิ่มแก่ครัวเรือนเกษตรกร ให้เกษตรกรกินดีอยู่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในด้านส่งเสริมการค้าขาย ต้องสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคที่จะได้รับสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัย มีคุณภาพ ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความจะเป็นต้องพัฒนาสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกิดประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติได้
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ๒. เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาหารโปรตีน ลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้ครัวเรือน

	๓. เพื่อปรับระบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเข้าสู่ระบบการจัดการฟาร์มและการป้องกันโรคที่เหมาะสม
๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจระบบการเลี้ยงสัตว์ปีกที่เหมาะสมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. เกษตรกรมีอาหารโปรตีนบริโภคในครัวเรือนลดรายจ่ายของครัวเรือนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ๓. เกษตรกรมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ครัวเรือนจากการขยายพันธุ์ไก่จำหน่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๕. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ ๑๓ อำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๕๒๐ ราย
๖. กิจกรรมหลัก	
๖.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	กิจกรรมอบรมส่งเสริมเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาหารโปรตีนและเพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒๗๑,๐๕๐ บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต ๑,๖๔๐,๖๐๐ บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
๗. หน่วยงานดำเนินงาน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม
๘. ระยะเวลาในการดำเนินงาน	๑ ปี (ต.ค.๗๐-ก.ย.๗๑)
๙. งบประมาณ	๑,๙๑๒,๐๐๐ บาท
๑๐. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรได้รับการฝึกอบรม หลักสูตรการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเข้าสู่ระบบการจัดการฟาร์มและการป้องกันโรคที่เหมาะสม ๒. เกษตรกรได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต ๓. เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome)	๑. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการเลี้ยงสัตว์ปีกตามระบบการจัดการฟาร์มและการป้องกันโรคที่เหมาะสม ๒. เกษตรกรในครัวเรือนมีแหล่งอาหารโปรตีนสำหรับการบริโภค ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายไก่พื้นเมือง

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการเกษตรสู่การเป็น
ผู้ประกอบการมืออาชีพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาทักษะด้านการค้า การลงทุน
๒. ชื่อแผนงาน	สร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาและยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการ ทั้งผู้ผลิตและผู้ค้าสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความสามารถทางการตลาด การพัฒนาวัตถุดิบ/สินค้าและผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพได้การรับรองมาตรฐาน และตรงกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ และเชื่อมโยงเครือข่ายทางการค้า เพื่อให้จังหวัดมหาสารคามสู่เมืองสมุนไพรให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างครบวงจร
๔. หลักการและเหตุผล	รัฐบาลได้กำหนดให้การพัฒนาสมุนไพรเป็นวาระแห่งชาติ โดยจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาสมุนไพรอย่างเป็นระบบตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Herbal Value Chain) ตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบ การวิจัยและพัฒนา การแปรรูป การยกระดับมาตรฐาน การตลาดและการส่งออก ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG Economy Model และการส่งเสริมเศรษฐกิจสุขภาพ (Wellness Economy) เพื่อผลักดันให้สมุนไพรไทยเป็นอุตสาหกรรมมูลค่าสูง สร้างความมั่นคงด้านสุขภาพ เพิ่มรายได้แก่เกษตรกรและชุมชน และยกระดับประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางด้านสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพของภูมิภาคอาเซียน พร้อมกันนี้ รัฐบาลได้จัดทำโครงการเมืองสมุนไพร (Herbal City) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาสมุนไพรในระดับพื้นที่อย่างครบวงจร ครอบคลุมการอนุรักษ์และปลูกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐานการผลิต การส่งเสริมการใช้สมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ การสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการแปรรูป การตลาด การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการส่งออก อันนำไปสู่การสร้างรายได้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มี ๔ จังหวัดนำร่อง (เชียงราย ปราจีนบุรี สกลนคร สุราษฎร์ธานี) จากนั้นได้ขยายผลไปยังจังหวัดอื่น ๆ รวม ๑๖ จังหวัด จำแนกเป็น ๓ คลัสเตอร์ ได้แก่ ๑) เกษตรและวัตถุดิบสมุนไพร (อำนาจเจริญ

หัวข้อ	รายละเอียด
	สุรินทร์ มหาสารคาม อุทัยธานี สกลนคร สระแก้ว) ๒) อุตสาหกรรมสมุนไพร (นครปฐม สระบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี) ๓) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและการแพทย์แผนไทย (เชียงราย น่าน พิชณุโลก อุตรธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา) ทั้งนี้ จังหวัดมหาสารคามเป็น ๑ ใน ๖ จังหวัดที่มีศักยภาพในการปลูกพืชสมุนไพร จึงจัดอยู่ในคลัสเตอร์เกษตรวัตถุดิบสมุนไพร ในช่วงที่ผ่านมาจังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินงานตามแผนการพัฒนาเมืองสมุนไพรหลายด้าน ทั้งการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร การยกระดับมาตรฐานกระบวนการผลิตวัตถุดิบและการแปรรูปให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมการใช้สมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ แต่การส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ/ผู้ผลิต เพื่อขยายโอกาสทางการค้ามีไม่มาก ขณะที่พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้าความปลอดภัย มาตรฐานการผลิต และการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับและพัฒนาให้จังหวัดมหาสารคามสู่เมืองสมุนไพรให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างครบวงจร จึงจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการ ทั้งผู้ผลิตและผู้ค้าสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความสามารถทางด้านการตลาด การพัฒนาวัตถุดิบ/สินค้าและผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพได้การรับรองมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี รวมถึงการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการสมุนไพรกับหน่วยงาน/ผู้ประกอบการต้นแบบในระดับประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ และเชื่อมโยงเครือข่ายทางการค้า ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย จึงเห็นควรดำเนินโครงการการพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์จังหวัดมหาสารคาม สู่การสร้างคุณค่าและตลาดมูลค่าสูง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาด การบริหารธุรกิจ และการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีในธุรกิจการค้า ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ในจังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสินค้าสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม ให้มีคุณภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
	ได้รับการรับรองมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและตรงกับความต้องการของตลาด ๓) เพื่อเรียนรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการสมุนไพรจากหน่วยงาน/ผู้ประกอบการต้นแบบในระดับประเทศ ๔) เพื่อสร้างเครือข่ายและขยายโอกาสทางการค้าให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) ผู้ผลิตและผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ไม่น้อยกว่า ๘๐ ราย ๒) ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๙๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	การพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์จังหวัดมหาสารคาม สู่การสร้างคุณค่าและตลาดมูลค่าสูง ๔๗๐,๐๐๐ บาท สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี เริ่มต้น ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ สิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑
๑๑. งบประมาณ	๔๗๐,๐๐๐ บาท และแหล่งที่มาจากงบจังหวัดมหาสารคาม
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการตลาด การบริหารธุรกิจ และการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีในธุรกิจการค้า ๒) สินค้าสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและตรงกับความต้องการของตลาด ๓) กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการสมุนไพรจากหน่วยงาน/ผู้ประกอบการต้นแบบในระดับประเทศ ๔) เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจการค้า

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม มีความรู้และความเข้าใจด้านการค้าการตลาดที่รู้ทันต่อสถานการณ์ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ๒) กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม สามารถขยายตลาด เพิ่มยอดขาย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าได้ และจะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร และการเติบโตของเศรษฐกิจฐานรากในระดับจังหวัด ๓) เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร น้ำ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการศูนย์เรียนรู้ขยายผลเพื่ออาหารกลางวัน อันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต
๔. หลักการและเหตุผล	จังหวัดมหาสารคาม มีประชากรส่วนใหญ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกษตรกรยังประสบปัญหาความยากจนอันเนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ พื้นที่เกษตรกรรมประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่ไม่แน่นอนซึ่งกระทบเศรษฐกิจภาคครัวเรือนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งผลกระทบดังกล่าวส่งผลยังบุตรหลานในวัยเล่าเรียนของเกษตรกรในด้านโภชนาการทำให้เยาวชนเติบโตอย่างไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้หากพิจารณาในมิติสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พบว่าโรงเรียนห่างไกลยังประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร โดยเฉพาะอาหารกลางวันนับเป็นมือสำคัญที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่ต้องได้รับการบริโภคระหว่างวัน สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่ง คือ ครอบครัวยากจนบางรายนั้นมีสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ยากจน ขาดแคลนไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับความต้องการ และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งอาหารอื่นได้กลายเป็นอุปสรรคในการได้บริโภคอาหารที่ครบหมู่ มีคุณภาพปลอดภัย จึงทำให้นักเรียนจำนวนหนึ่งไม่สามารถได้รับสารอาหารที่มีคุณค่าเหมาะสมตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ทดลองทำโครงการอาหารกลางวัน ในการพัฒนาเด็กเล็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงเล็งเห็นว่าพัฒนาที่ดีของเด็กจะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างเต็มศักยภาพ คุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในอันที่จะพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่นของตนเองและประเทศชาติตามลำดับ ทรงเริ่มต้นการดำเนินงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และขยายผลต่อไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน ครูและผู้ปกครอง ร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียนแล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวัน ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหาร

หัวข้อ	รายละเอียด
	กลางวันแล้ว ยังทำให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านโภชนาการและด้านการเกษตรที่นักเรียนและครูสามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพได้ พระองค์ท่าน ยังมีพระราชประสงค์ให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ด้วยการบริโภคอาหารที่ได้จากการทำการเกษตรในโรงเรียนตามหลักเกษตรปลอดภัย อีกทั้งยังได้รับความรู้ทางการเกษตรจากหน่วยงานภาครัฐการที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมการผลิตด้านเกษตร และทรงหาแนวทางที่จะช่วยพัฒนาชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็นส่วนนำในการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้จากเด็กนักเรียนไปยังชุมชน และทรงให้เด็กนักเรียนร่วมกันทำการเกษตรเพื่อผลิตอาหารสำหรับนำไปบริโภค นักเรียนได้เรียนรู้เทคนิคการปลูกพืชผัก เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลา การเก็บผลผลิต การแปรรูปและการถนอมอาหาร
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อน้อมนำพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นแนวทางในการแก้ไข และป้องกันปัญหาการขาดแคลนอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในรั้วโรงเรียน ๒.เพื่อสร้างองค์ความรู้ และทักษะทางอาชีพนอกห้องเรียนเกี่ยวกับการเกษตร ปศุสัตว์ประมง การทำบัญชี และการออมให้นักเรียนสำหรับใช้ต่อยอดทางอาชีพในอนาคต ๓.เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียน เพื่อสร้างคลังอาหารกลางวันในรั้วโรงเรียนที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีปริมาณเพียงพอสำหรับนำมาประกอบอาหารกลางวันตลอดปีการศึกษา และสามารถต่อยอดในปีถัด ๆ ไป ๔.เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง สามารถนำองค์ความรู้และทักษะไปปรับใช้ในครัวเรือน ขยายผลสู่ชุมชนและพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.มีจำนวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๖ แห่ง ๒.จำนวนนักเรียนที่ผ่านการอบรมและเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๕๒๐ คน ๓.จำนวนครูที่ผ่านการอบรมและเป็นที่ปรึกษาจำนวน ๕๒ คน ๔.นักเรียนมีแหล่งอาหารที่หลากหลายไว้บริโภค จำนวน ๒๖ แห่ง
๗. พื้นที่เป้าหมาย	โรงเรียนในพื้นที่ ๑๓ อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม อำเภอละ ๒ แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๖ แห่ง
๘. กิจกรรมหลัก	ฝึกอบรมและสาธิตองค์ความรู้ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ๔๔๖,๖๐๐ บาท สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการผลิตพืชเพื่ออาหารกลางวัน ๕๗๘,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ๓๓๘,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมหลักที่ ๔ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียนขาวในบ่อดินในโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและสร้างแหล่งอาหารในจังหวัดมหาสารคาม ๗๐๐,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๕ กิจกรรมหลักที่ ๕ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมโครงการเลี้ยงไก่ไข่เพื่ออาหารกลางวัน ๑,๓๒๐,๕๔๐ บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม
๘.๖ กิจกรรมหลักที่ ๖ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมศึกษาดูงานของนักเรียน/ครู ๓๗๖,๙๒๐ บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
๘.๗ กิจกรรมหลักที่ ๗ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้เรื่อง หลักการ วิธีการ อุดมการณ์สหกรณ์ ๓๑,๒๐๐ บาท สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๗๐ - กันยายน ๒๕๗๑
๑๑. งบประมาณ	๓,๗๘๙,๙๖๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. นักเรียนที่ผ่านการอบรม จำนวน ๕๒๐ คน (๒๖ โรงเรียน) ได้รับความรู้และทักษะเบื้องต้นในการทำการเกษตรที่ครบทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และด้านปรับปรุงบำรุงดิน และครูผู้ดูแลโครงการ จำนวน ๕๒ คน ได้รับความรู้และทักษะในการเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนกิจกรรมด้านการเกษตรในโรงเรียน ๒. บ่อปลาในโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนา พร้อมใช้งานและมีการปล่อยพันธุ์ปลา จำนวน ๒๖ แห่ง

หัวข้อ	รายละเอียด
	๓. พื้นที่ทำการเกษตรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถเพาะปลูกพืชผักและได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก จำนวน ๒๖ แห่ง ๔. โรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่และรับการสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่ จำนวน ๒๖ แห่ง ๕. โรงเรียนได้รับความรู้การพัฒนาด้านโครงสร้างการปรับปรุงบำรุงดินและได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๒๖ แห่ง ๖. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้เรื่อง หลักการ วิธีการ มาตรฐาน อุดมการณ์สหกรณ์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. นักเรียนมีทักษะและความรู้ด้านการทำเกษตรที่ครบทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และด้านสหกรณ์(การออม) อย่างถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น มีความรับผิดชอบในการดูแลฟาร์ม การวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอน การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการจัดบันทึกข้อมูล ๒. เกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมและการพึ่งตนเอง นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจที่สามารถผลิตอาหารได้เองที่ทุกคนมีส่วนร่วม เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร ๓. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีบรรยากาศที่น่าส่งเสริมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมด้านการเกษตรที่ครบทุกด้าน นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ที่สร้างความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ๔. ส่งเสริมสุขภาวะในภาพรวมของนักเรียน มีโอกาสได้รับประทานอาหารกลางวันที่สะอาดปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพและพัฒนาการของนักเรียน ๕. ครูมีความมั่นใจ สามารถถ่ายทอดความรู้ การให้คำแนะนำและสนับสนุนนักเรียนในการทำเกษตร และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ให้ผู้สนใจได้ ๖. สร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ๗. เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ระหว่างนักเรียนกับครู และอาจขยายไปถึงผู้ปกครองหรือชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุน

ภาคผนวก ก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

คำสั่งจังหวัดมหาสารคาม

ที่ ๗/๖๒ /๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม

(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคามจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งมีความจำเป็นต้องทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด รวมไปถึงเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน การจัดทำคำขอ งบประมาณของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร และสหกรณ์ตามศักยภาพของพื้นที่

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคามมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
(ที่กำกับดูแลกลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจ)	ประธานคณะกรรมการ
๒. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	รองประธานคณะกรรมการ
๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๔. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๕. เกษตรจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๖. ปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๗. ปฎิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๘. สหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๙. ประมงจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๐. พาณิชยจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๑. อุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ

/๑๒. พลิงงาน...

-๒-

๑๒. พลังงานจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๓. ประชาสัมพันธ์จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๔. สถิติจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์มหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการโครงการชลประทานมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๐. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๔ ขอนแก่น หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดร้อยเอ็ด หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ มหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๕. ประธานกรรมการบริษัทประชารัฐรักสามัคคี มหาสารคาม (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	คณะกรรมการ
๒๖. ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๒๗. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๒๘. ประธานแปลงใหญ่ระดับจังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๒๙. ประธานกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๓๐. ประธาน Smart Farmer จังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๓๑. ประธาน Young Smart Farmer จังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๓๒. นายบรรจง แสนยะมูล (ผู้แทนปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดมหาสารคาม)	คณะกรรมการ
๓๓. ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ
๓๔. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีเกษตรกรรมและนวัตกรรม จังหวัดมหาสารคาม (AIC จังหวัดมหาสารคาม)	คณะกรรมการ
๓๕. หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ และเลขานุการ
๓๖. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ/ชำนาญการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	คณะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

/อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. จัดทำข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญให้ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน
 ๒. วิเคราะห์ประเมินสถานะแวดล้อมและศักยภาพทางการเกษตรและสหกรณ์ กำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย ประเด็นการพัฒนา และตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด
 ๓. จัดทำหรือทบทวนแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม
 ๔. นำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) ต่อคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
 ๕. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายชุมพิชญ์ เดชะรัฐ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

ภาคผนวก ข

การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

(พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕) วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๙

ณ ศูนย์ประชุมแก่งเลิงจานมหาสารคาม ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เว็บไซต์ : <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ฉบับที่ 348 : ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

วันที่ 22 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2569

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575)

วันจันทร์ที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2569 นายสมเกียรติ วิริยะกุลนันท์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ในระยะ 5 ปี รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำคำของบประมาณแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง โดยมีนางสาวอัมพรพรรณ อภิกษกร เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ภาคเอกชน สถานศึกษา ผู้แทนเกษตรกร เข้าร่วมประชุม พร้อมทีมวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นวิทยากรกระบวนการ จัดโดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ณ ศูนย์ประชุมแก่งเลิงจานมหาสารคาม ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ชั้น 2 ห้อง 204 อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

การประชุมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๙
เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๗๑
วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมพระพิรุณ ๒๐๕ ชั้น ๒ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เว็บไซต์ : <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ฉบับที่ 368 : ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

วันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2569

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

ประชุมการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ของจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2571 ครั้งที่ 1/2569

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2569 นางสาวอัมพรพรรณ อภิรัชการ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุม การจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2571 ครั้งที่ 1/2569 เพื่อทราบสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (พ.ศ. 2571 - 2575) หลักเกณฑ์วิธีการจัดทำและการจัดส่งแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี และแบบฟอร์มในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจังหวัด (แบบ จ. 1-1) โดยมี หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมพระพิรุณ 205 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ชั้น 2 ห้อง 204 อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

การประชุมประชาพิจารณ์ต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมพระพิรุณ ๒๐๕ ชั้น ๒ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

วันที่ 14 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2569

ประชุมเวทีประชาพิจารณ์ต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. 2571 - 2575) ณ ห้องประชุมพระพิรุณ 205 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม
และผ่านระบบออนไลน์ Zoom Meeting

วันอังคารที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2569 นางสาวอัมพรพรณ อภิรักษ์กร เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
เป็นประธานการประชุม เวทีประชาพิจารณ์ต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. 2571 - 2575) เพื่อทราบการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคามฯ สรุปผลการประชุม
เชิงปฏิบัติการและกระบวนการจัดทำร่างแผนฯ และเพื่อพิจารณา (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. 2571 - 2575) โดยมี หัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการระดับอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เจ้าหน้าที่กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุม
พระพิรุณ 205 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม และผ่านระบบออนไลน์ Zoom Meeting

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

ห้อง 204 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ต.เวียงน้าง อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

043 - 777064

<https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ครั้งที่ ๖/๒๕๖๙

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมสถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

 ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ฉบับที่ 397 : ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
 วันที่ 16 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2569

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด
(Single Command Province : SCP) จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 6/2569

วันพฤหัสบดีที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2569 นางสาวอัมพรพรณ อภิรักษการ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุม คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (Single Command Province : SCP) จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 6/2569 เพื่อพิจารณาให้การรับรองแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคามฯ พิจารณาการลงพื้นที่ติดตามแผนการตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (รอบที่ 2) พิจารณา (ร่าง) คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าฯ และพิจารณาการขอยกเลิกแปลง ตามระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมี คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดฯ และเจ้าหน้าที่กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมสถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
  043-777064
 <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

การประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
(พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ชั้น ๓ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ฉบับที่ 403 : ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

วันที่ 17 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2569

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

ร่วมประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575)

วันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2569 นางสาวอัมพรพรรณ อภิรักษากร เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ร่วมประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575) เพื่อทราบ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคามฯ และเพื่อพิจารณาสรุปผลการจัดเวทีประชาพิจารณ์ (ร่าง) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575) โดยมี นายสมเกียรติ วิริยะกุลนันท์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุม พร้อมด้วย คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มหาสารคาม ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เว็บไซต์ : <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

ห้อง 204 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ต.แวงน่าง อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (อ.พ.ก.)

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๙

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ชั้น ๓ ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

📷 ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

🖱️ อธิบดี 418 : ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

วันที่ 23 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2569

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ครั้งที่ 1/2569

วันพฤหัสบดีที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2569 นางสาวอัมพรพรรณ อภิรักษ์การ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม พร้อมด้วย นางสุภาวดี อีสระภาพ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ครั้งที่ 1/2569 เพื่อพิจารณาแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2571 - 2575) (ร่าง) คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ และการขอยกเลิกแปลงตามระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมี **นายสมเกียรติ วิริยะกุลนันท์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุม** พร้อมด้วย คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เว็บไซต์ : <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

ห้อง 204 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ต.เวียงเก่า อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
กรกฎาคม ๒๕๖๙